CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

20

अथ पु[illegible]माहात्म्यं [illegible]ते ॥

Jagannath Bhattarai Collection: Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

कु॰भा॰
१

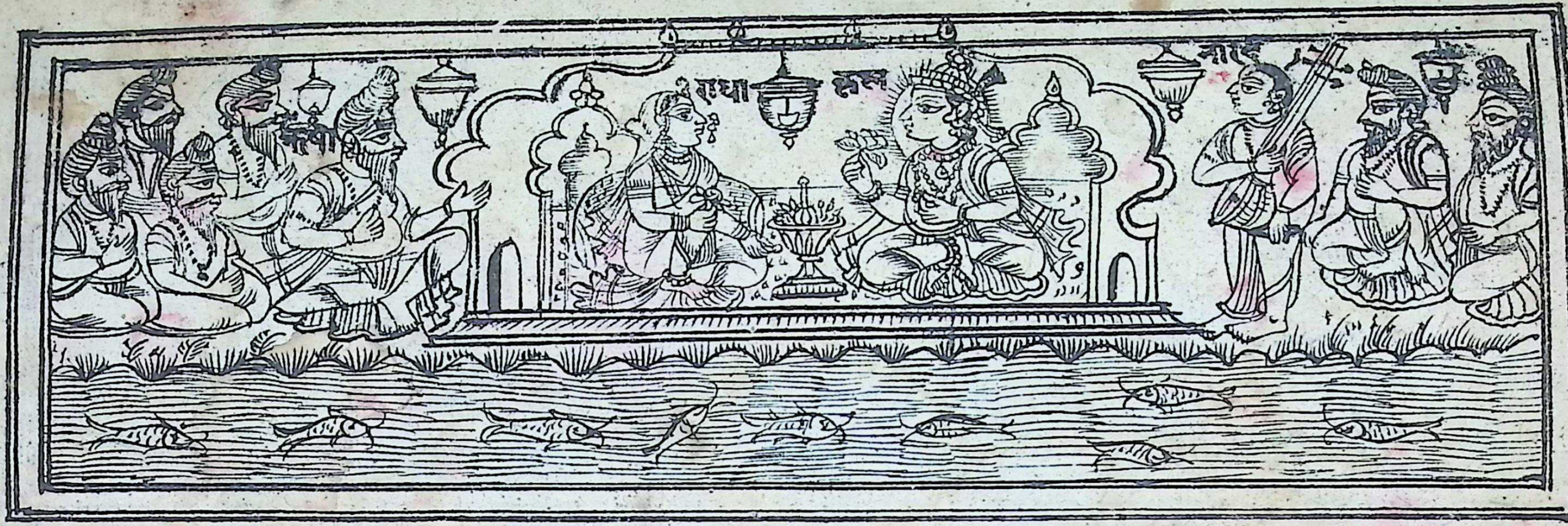

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal.

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

श्रीगणेशायनमः॥श्रीगुरुभ्योनमः॥ वंदेवंदारुमंदारं वृंदावनविनोदिनं॥ वृंदावनकलानाथं पुरुषोत्तममद्भुतं १॥
नारायणंनमस्कृत्यनरंचैवनरोत्तमं॥ देवींसरस्वतींव्यासंततोजयमुदीरयेत् २ नैमिषारण्यमाजग्मुर्मुनयःसत्र
काम्यया॥ असितोदेवलःपैलःसुमंतुःपिप्पलायनः ३ सुमतिःकाश्यपश्चैवजाबालिर्भृगुरंगिराः॥ वामदेवःसु
तीक्ष्णश्चशरभंगश्चपर्वतः ४ आपस्तंबोथमांडव्योगस्त्यःकात्यायनस्तथा॥ रथीतरोऋभुश्चैवकपिलोरैभ्य
एवच ५ गौतमोमुद्गलश्चैवकौशिकोगालवःक्रतुः॥ अत्रिर्बभ्रुस्त्रितःशक्तिर्बुधोबौधायनोवसुः ६ कौंडिन्यः
पृथुहारीतौधूम्रःशंकुश्चसंकृतिः॥ शनिर्विभांडकःपंकोगर्गःकाणादएवच ७ जमदग्निर्भरद्वाजोधूमपोमौ
नभार्गवः॥ कर्कशःशौनकश्चैवशतानंदोमहातपाः ८ विशालाख्योविष्णुवृद्धोजर्जरोजयजंगमौ॥ पारः
पाशधरःपूरोमहाकायोथजैमिनिः ९ महाग्रीवोमहाबाहुर्महोदरमहाबलौ उद्दालकोमहासेनआर्तआ
मलकप्रियः १० ऊर्ध्वबाहुरूर्ध्वपादएकपादश्चदुर्धरः॥ उग्रशीलोजलाशीचपिंगलोथत्रिर्कभुस्तथा ११ शां
डीरःकरुणःकालःकैवल्यश्चकलाधरः॥ श्वेतबाहूरोमपादःकद्रुःकालाग्निरुद्रगः १२ श्वेताश्वतरएवच।

Jagannath Bhattarai Collection, Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

पु॰मा॰ यः शरभंगाः पृथुश्रयः॥ एते सशिष्या ब्रह्मिष्ठा वेदवेदांगपारगाः १३ लोकानुग्रहकर्तारः परोपकृतिशीलिनः॥ पर
२ हितरता नित्यं श्रौतस्मार्तपरायणाः १४ नैमिषारण्यमासाद्य सत्रं कर्तुं समुद्यताः॥ तीर्थयात्रामथोद्दिश्य गेहान्सू
तो विनिर्गतः १५ पृथिवीं पर्यटन्नेव नैमिषे दृष्टवान्मुनीन्॥ तान्सशिष्यान्नमस्कर्तुं संसारार्णवतारकान्
१६ सूतः सहर्षितः प्रागाद्यत्रासंस्ते मुनीश्वराः ततः सूतं समायान्तं रक्तवल्कलधारिणं १७ प्रसन्नवदनं शान्तं
परमार्थविशारदं अशेषगुणसंपन्नमशेषानंदसंप्लुतं १८ ऊर्ध्वपुंड्रधरं श्रीमन्नाममुद्राविराजितं शंख
चक्रधरं हृष्टं गोपीचंदनमृत्स्नया १९ लसच्छ्रीतुलसीमालं जटामुकुटमंडितं॥ जपंतं परमं मंत्रं हरेः शरणम
द्भुतं २० सर्वशास्त्रार्थसारज्ञं सर्वलोकहितेरतं जितेंद्रियं जितक्रोधं जीवन्मुक्तं जगद्गुरुं २१ व्यासप्रसादसंप
न्नं व्यासवद्विगतस्पृहं तं दृष्ट्वा सहसोत्थाय नैमिषेया महर्षयः २२ श्रोतुकामाः समावव्रुर्विचित्रा विविधाः क
थाः॥ ततः सूतो विनीतात्मा सर्वानृषिवरान्मुदा बद्धांजलिपुटो भूत्वा ननाम दंडवन्मुहुः २३ ऋषय ऊचुः सूत सू
त चिरं जीव महाभाग त्वतो भवान् अस्माभिस्त्वासनं तेद्य कल्पितं सुमनोहरं २४ अत्रास्यतां महाभाग श्रान्तोसी

त्यवदन्द्विजाः इत्युक्त्वा सूपविष्टेषु सर्वेषु च तपस्विषु २५ तपोवृद्धिं ततः पृष्ट्वा सर्वान्मुनिगणान्मुदा निर्दिष्ट
मासनं भेजे विनयाद्रोमहर्षणिः २६ सुखासीनं ततस्तं तु विश्रान्तमुपलक्ष्य च श्रोतुकामाः कथाः पुण्या इ
दं वचनमब्रुवन् २७ ऋषय ऊचुः सूत सूत महाभाग भाग्यवानसि सांप्रतं ॥ पाराशर्यवचोहार्दं त्वं वेद कृप
या गुरोः २८ सुखी कच्चिद्भवानद्य चिराद्दृष्टः कथं वने ॥ श्लाघनीयोऽसि पूज्योऽसि व्यासशिष्यशिरोमणे २९
संसारेऽस्मिन्नसारे तु श्रोतव्यानि सहस्रशः ॥ तत्र श्रेयस्करं स्वल्पं सारभूतं च यद्भवेत् ३० तन्नो वद महाभाग
यतो मनसि निश्चितं संसारार्णवमग्नानां पारदं शुभदं च यत् ३१ अज्ञानतिमिरांधानां नेत्रदानपरायण ब
द श्रीशं कथासारं भवरोगरसायनं ३२ हरिलीलारसोपेतं परमानंदकारणं एवं पृष्टः शौनकाद्यैः सूतः प्रोवा
च बद्धांजलिः ३३ सूत उवाच शृण्वंतु मुनयः सर्वे मदुक्तं सुमनोहरं ॥ आराद्वहं गतो विप्रास्तीर्थं पुष्करसंज्ञि
तं ३४ स्नात्वा तृप्त्वा ऋषीन्पुण्यान्सुरान्पितृगणांस्तथा ॥ ततः प्रयातो यमुनां प्रजिवंधविनाशिनीं ३५
कुमारस्यापि तीर्थानि गत्वा गंगामुपागतः ॥ ततः काशीमुपागम्य गयां गत्वा ततः परं ३६ पितॄन्निष्ट्वा ततो वेणी

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi
Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पु॰मा॰ कृष्णं चांतरं नरं ॥ ततः स्नात्वा च गंडक्यां पुलहाश्रममव्रजत् ३७ धेनुमत्यामहं स्नात्वा ततः सारस्वते तटे त्रि
३ रात्रमुषितो विश्रामृतो गोदावरीं गतः ३८ कृतमालां च कावेरीं निर्विंध्यां ताम्रपर्णिकाम् तापीं वैहायसीं नंदां नर्म
दां शर्मसंगतः ३९ गत्वा चर्मण्वतीं पश्चात्सेतुबंधमथागमं ॥ ततो नारायणं द्रष्टुं गतोहं बदरीवनं ४० ततो ना
रायणं दृष्ट्वा तापसानभिवाद्य च ॥ नत्वा स्तुत्वा च तं देवं सिद्धक्षेत्रमुपागतः ४१ एवमादिषु तीर्थेषु भ्रमन्नायात
वान् कुरून् ॥ जांगलं देशमासाद्य हस्तिनापुरगोभवं ४२ तत्र श्रुतं विष्णुरातो राज्यमुत्सृज्य जग्मिवान् ॥ गंगा
तीरं महापुण्यमृषिभिर्बहुभिर्द्विजाः ४३ तत्र सिद्धाः समाजग्मुर्योगिनः सिद्धिभूषणाः देवर्षयश्च तत्रैव नि
राहाराश्च केचन ४४ वातांबुपर्णाहाराश्च श्वासाहाराश्च केचन फलाहाराः परे केचित् फेनाहाराश्च केचन
४५ तं समाजं प्रष्टुकामस्तत्राहमगमं द्विजाः तत्राजगाम भगवान् ब्रह्मभूतो महामुनिः ४६ व्यासपुत्रो महा
तेजाः शुकदेवः प्रतापवान् ॥ श्रीकृष्णचरणांभोजे मनसो धारणां दधत् ४७ तं ह्यष्टवर्षं योगीषं कंबुकंठमहो
न्नतं स्निग्धालकावृतमुखं गूढजत्रुं ज्वलत्प्रभं ४८ अवधूतं ब्रह्मभूतं ष्ठीवद्भिर्बालकैर्वृतं ॥ स्त्रीगणैर्धूलिह

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ते श्वमक्षिकाभिर्गजो यथा ४८ धूलिधूसरसर्वांगं शुकं दृष्ट्वा महामुनिं मुनयः सहसोत्तस्थुर्बद्धांजलिपुटा मुदा
५० स्त्रियो मूढाश्च बालास्तेनं दृष्ट्वा दूरतः स्थिताः पश्चात्तापसमायुक्ताः शुकं नत्वा गृहान्ययुः ५१ आसनं कल्पयां
चक्रुः शुकायोन्नतमुत्तमं ॥ आसेदुर्मुनयो भोजकर्णिकायाश्च दारव ५२ तत्रोपविष्टो भगवान्महामुनिर्व्यासा
त्मजो ज्ञानमहाब्धिचंद्रमाः ॥ पूजां दधद्ब्राह्मणकल्पितां तदा राजन्नाराष्ट्र चंद्रमा इव ५३ इति श्रीबृहन्नार
दीये पुरुषोत्तममाहात्म्ये शुकागमने प्रथमोऽध्यायः १॥ सूत उवाच· राज्ञा एवं शुकेनोक्तं श्रीमद्भागवतं पर शु
कप्रसादात्तच्छ्रुत्वा दृष्ट्वा राज्ञो विमोक्षणं १ अत्राहमागतो विप्रा नस्तोघमपरायणान् ॥ द्रष्टुकामः कृतार्थोऽहं जा
तो दीक्षितदर्शनात् २ ऋषय ऊचुः साधो वार्त्तांतरं त्वत्तः श्रुतापूर्वं वदस्व नः कृष्णद्वैपायनमुखाद्यच्छ्रुतं त
त्प्रसादतः ३ सारात्सारतरां पुण्यां कथामात्मप्रसादनीं ॥ पापघ्नस्त्वं महाभाग सुधाधिकतरां परां ४ सूत उवा
च विलोमजोपि धन्योस्मि यन्मां पृच्छत सत्तमाः यथा ज्ञानं प्रवक्ष्यामि यच्छ्रुतं व्यासवक्त्रतः ५ एकदा नार
दो गच्छन्नरनारायणालयं ॥ तापसैर्बहुभिः सिद्धैर्देवैरपि निषेवितं ६ बदर्यख्यामलैर्बिल्वैराम्रैराम्रातकै

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu

पु॰मा॰ रपि॥ कपित्थैर्जम्बुनीपाद्यैर्वृक्षैरन्यैर्विराजितं ७ विष्णुपादोदकौघपुण्यालकनंदाश्रितं च॥ तत्रागत्वा नमद्देवं
४ नारायणमहामुनिं ८ परब्रह्मणिसंलग्नमानसं च जितेंद्रियं जिताधिपद्मकमलं प्रस्फुरद्धृत्कुलप्रभं ९ नमस्कृ
त्वा च साष्टांगं देवदेवं तपस्विनं॥ कृतांजलिपुटो भूत्वा तुष्टाव नारदो विभुं १० नारद उवाच देवदेव जगन्नाथ
कृपाकूपार सन्नुते॥ सर्वेश्वर त्वं सत्योसि सत्यात्मा सत्यसंभवः ११ सत्ययोने नमस्तेस्तु त्वामहं शरणं गतः
तपस्ते खिलशिक्षार्थं मर्यादास्थापनाय च १२ अन्यथैककृतान्पापात्कलौ मज्जंति मेदिनी तथैव पुण्या
न्नरति पुण्यपापिजनावृता १३ कृतादिषु यथा पूर्वमेकांगं तत्समस्तगं नाद्य कस्थितिं निराकृत्य कलौ कर्त्तै
व केवलं १४ लिप्यते पुण्यपापाभ्यां मितिते तपसि स्थितिः॥ भगवन्प्राणिनः सर्वे विषयासक्तमानसाः १५
दारापत्यगृहासक्तास्तेषां हितकरं च यत्॥ ममापि हितकृत्किंचिद्विचार्य वक्तुमर्हसि १६ त्वन्मुखाच्छ्रोतु
कामोहं ब्रह्मलोकादिहागतः॥ उपकारप्रियो विष्णुरिति वेदविनिश्चितं १७ तस्माल्लोकोपकाराय क
थासारं वदाधुना॥ तस्य श्रवणमात्रेण निर्भयं विंदते पदं १८ नारदस्य वचः श्रुत्वा प्रहस्य भगवानृषिः क

राम॰ ४

पु.को ॥५॥ तपउवाच ॥ पुरुषोत्तमेति मासस्य नामाप्यस्ति सहेतुकं ॥ तस्य स्वामि कृपासिंधुः पुरुषो-
त्तम उच्यते ॥ २५ ॥ ऋषिभिः प्रोच्यते तस्मात् मासः श्रीपुरुषोत्तमः ॥ तस्य व्रत विधाने
नुष्ठीतिस्मात् पुरुषोत्तमः ॥ २६ ॥ नारद उवाच ॥ संतिमध्यादयो मासाः सेश्वरा:
स्ते सुनामयः ॥ तन्मध्ये न कृतो मासः पुरुषोत्तमसंज्ञकः ॥ २७ ॥ पुरुषोत्तमस्तु को मा-
सस्तस्य स्वामि कृपानिधिः ॥ पुरुषोत्तम कथं जातो तन्मे ब्रूहि कृपानिधे ॥ २८ ॥ स्वरू-
पं तस्य मासस्य सविधानं वद प्रभो ॥ किं कर्त्तव्यं कथं स्नानं किं दानं तत्र सत्पते ॥ २९ ॥
जपपूजोपवासादि साधनं किं च भूतरां ॥ तुष्टो भवति तेन को देवः किं फलं वा प्रयच्छ-
ति ॥ ३० ॥ तत्र दन्यच्च यत्किंचित्तत्त्वं ब्रूहि तपोधन ॥ अनाथ पथमापन्नः पंगुः साधवो दी-
नवत्सलाः ॥ ३१ ॥ नरा ये भुवि जायंते परभाग्यानुवर्त्तिनः ॥ दारिद्र्य पीडिता नित्यं रे- राम ॥५॥

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

थां कथितुमारेभेषु एषां भुवनपाविनीम्॥ १९॥ श्रीनारायण उवाच॥ गोपांगनाचन्दनपंक
जषट्पदस्य रासेश्वरस्य रसिकाभरणस्य पुंसः॥ वृन्दावने विरहतो व्रजभर्तुरादेः पुण्यां
कथां कथयतः शृणु नारदाद्य॥ २०॥ वक्तुर्न मे षपतितोजगतां विधाता नत्कर्म वत्सक
थितुं भुवकः समर्थः॥ त्वं वापि नारद मुने भगवच्छ्रितं ज्ञानासि सारसरसं वचसा मग
म्य॥ २१॥ तथापि वक्षे पुषोत्तमस्य माहात्म्यमत्यद्भुतमादरेण॥ दारिद्र्यवैधव्यहरं
यशस्यं सत्पुत्रदं मोक्षदमाशुसेव्यं॥ २२॥ नारद उवाच॥ पुषोत्तमस्तु को देवो माहात्म्यं
तस्य किं मुने॥ अत्यद्भुतमिवाभाति विस्तरेण वदस्व मे॥ २३॥ सूत उवाच॥ नारदोक्तं वचः
श्रुत्वा मुनिर्नारायणो ब्रवीत्॥ समाधाय मनः सम्यक्प्रभुं तं पुरुषोत्तमं॥ २४॥ श्रीना

Jagannath Bhattarai Collection, Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

गिनैः पुत्रकांक्षिणः ॥ २२ ॥ जडान्धका दंभिकाश्च तीनविद्याः जैवैलिनः ॥ नासिकाल
पगनी बाजजेरापरसेविनः ॥ २३ ॥ नष्टाग्निभग्नसंवल्याः क्षीणास्त्वाकुरूपिणः ॥
रोगिणः कुष्ठिनो व्यगा नेत्रहीनाश्चकेचनः ॥ २४ ॥ दृष्टाभिवकल बालाविन्मोनृचिद्
योगिनश्च ॥ शोकदुःखादि प्रभक्ताः त्वेव वस्तुववर्जिताः ॥ २५ ॥ पुनर्नैवं विधा ले
सुर्यन्तेवकृतेन वा ॥ पठितैनानुची लौ नत दुदस्व मम प्रभो ॥ २६ ॥ वेधवंवव्य
नादोषकीनागतदुराचयः ॥ रक्तपित्ताद्यपस्माराजयक्ष्मादयश्च ये ॥ २७ ॥ एतै
र्दोषैलक्षरैश्च दुःखितानविस्मानवान् ॥ दुःखिनोस्मि जगन्नाथ कृपां कृत्वा
ममोपरि ॥ २८ ॥ विस्तरेण वद ब्रूहि नमम नोमोदहेतुकं ॥ सर्वं सर्वं नत्वा नानावि
धानं त्वमसि प्रभो ॥ २९ ॥ सूत उवाच ॥ इति विधानं योदितं रसालं नानहितहेतु
मिवंमय देवदेवः ॥ अभिनवघनसावरमवावाचा वदद भिरूज्यमुनिं कुधां युश

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पुरुषो मं ॥४०॥ इति श्रीबृहन्नारदीये पुरुषोत्तममाहात्म्ये श्रीनारायणनारदसंवादे ब्रह्म
॥६॥ विधिर्नाम द्वितीयोध्यायः ॥२॥ ऋषय ऊचुः ॥ नारायणो नरसखो यदुवाच[illegible]ववः ॥
नारदाय महाभागतन्नो वद सविस्तरं ॥१॥ सूत उवाच ॥ नारायणस्य वचो रम्यं श्रूयतां द्विज
सत्तमाः ॥ यदुक्तं नारदायैतत्प्रवक्ष्यामि यथा श्रुतं ॥२॥ श्रीनारायण उवाच ॥ शृणु त्वं ना
रद वक्ष्यामि यदुक्तं हरिणा पुरा ॥ राज्ञे युधिष्ठिरायैव श्रीकृष्णेन महात्मना ॥३॥ एक
दा धार्मिको राजा ऽजातशत्रुर्युधिष्ठिरः ॥ द्यूते पराजितो दुष्टैः धार्तराष्ट्रैः सुदुःप्रियैः ॥४॥
समक्षमग्निसंभूता कृष्णा धर्मपरायणा ॥ दुःशासनेन दुष्टेन कचे [illegible]कर्षि
ता ॥५॥ आकृष्टा निवसनां त्विति श्रीकृष्णेन सुरक्षिता ॥ पश्चाद्राज्यं परित्यज्य प्रया
ता काम्यकं वनं ॥६॥ अल्पकाले शमापन्नाः पार्था वन्यफलाशिनः ॥ विषण्णाः कर्मस [illegible] ॥६॥
चिताः सर्वे गजा इव वनौकसः ॥७॥ अथ तान् दुःखितान् दृष्ट्वा भगवान् देवकीसु

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

तः॥ जगाम काम्यकवनं मुनिभिः परिवारितः॥८॥ तं दृष्ट्वा सहसोत्तस्थुर्देहाः प्राणानि
वागतान्॥ पार्थाः सस्वजिरे प्रीत्या श्रीकृष्णं प्रेमविह्वलाः॥९॥ ते वानीनमना भक्त्या
अम्भोरुहस्य पदं भुजं॥ द्रौपदी तं ववामाशु शनैः शनै रतं ड्रिता॥१०॥ नाथ दृष्ट्वा दुःखि
तान् पार्थान् रसैर्भोजनवासरैः॥ धूलिभिर्धूसरान् रूक्षान् सर्वानः कथं संवदनात्॥११॥
पांचाली मपितन्तं गीता दृष्ट्वा दुःखसंवृतां॥ तेषां दुःखमनीषोयं दृष्ट्वा पातीव दुः
खितः॥१२॥ धार्त्तराष्ट्रान दग्धकामो भगवान्भक्तवत्सलः॥ वक्त्रेभ्यो पस्य विस्फाल्य
भ्रूभंगकुटिलेक्षणाः॥१३॥ कोपकोल करालास्यः प्रलयाग्निरिवोत्थितः॥ सं
दष्टोष्ठपुटः प्रोद्यत् त्रिलोकीं ज्वलयन्निव॥१४॥ शौरिर्वियोगसंतप्तः साक्षाद्दाश
रथिर्यथा॥ तमाल [illegible] दावीरोची मल्लुजांतवेपथुः॥१५॥ उत्थाय कृष्णं नृपा

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

Jagannath Bhattarai Collection, Nagarjun-7, Kathmandu

ब बद्धांजलिपुटं स्थिता ॥ धर्मात्मो दीनः शीघ्रं द्रौपद्या च तथा पाण्डवैः ॥१६॥ अर्जुन उवाच ॥ हे लो
कजगतां नाथ नाथ नाहं जगद्गुरो ॥ त्वमेव जगतां पाता मानवानां सि यथं प्रभो ॥१७॥ पश्य कृष्ण
कृष्णे नैव प्रसन्नेऽसि पतनं भवेत् ॥ तस्कोपेन भवेत्किं वा को वेद किं भविष्यति ॥१८॥ क्रोधं संहर संहर
त्रातनाथ जगत्पते ॥ त्वद्दृष्ट्या नीच कोपेन जगतः प्रलयो भवेत् ॥१९॥ वंदे त्वां सर्वतत्त्वज्ञं सर्वका
रणकारणं ॥ वेदवेदाङ्गवीजस्य वीजं श्री कृष्णपीश्वरं ॥२०॥ त्वामीश्वरेश स्रष्टारं सर्वं जगदीश्व
रं ॥ सर्वानंत गलोगलस्वी सत्कृपं सनातनं ॥२१॥ सकथं त्वत्कृतं हंत्या हि त्वं कोपराधतः ॥
महाकाल भल्म सात्कं कौंदहति मंदिरं ॥२२॥ श्रीनारायण उवाच ॥ इत्येवं वाच्यश्री ला
त्वं फाल्गुन परिवीरहा ॥ बद्धांजलिपुटो भूत्वा प्रणनाम जनार्दनं ॥२३॥ सूत उवाच ॥ हरिः क्रो
धं निरस्याशु सौम्यो र्वे चन्द्रमा इव ॥ नमः लक्ष्मणवदा सर्वे पाण्डवाः स्वास्थ्यमागताः ॥२४॥ श्री कृ

फलादिभिः २५ श्रीनारायण उवाच· ततः प्रसन्नं श्रीकृष्णं शरण्यं भक्तवत्सलं विज्ञायावनतो भूत्वा ब्रह्मन्प्रेमप
रिप्लुतः २६ बद्धांजलिर्गुडाकेशो नामं नामं पुनः पुनः॥ तं तथ्याक्षत न वाम्प्रश्नं यथ्याएच्छति मं भवान् २७ श्रुत्वैवं भग
वानुद्ध्यौ मुहूर्तं मनसा हरिः ध्यात्वा ध्यात्वा सुलक्षणां चालींच धृतव्रतां॥ उवाच वदतां श्रेष्ठः पांडवानां हितं वचः २८॥
श्रीकृष्ण उवाच· शृणु राजन्महाभाग वीभत्सोत्सव यमह्वचः॥ अपूर्वो यं कृतः प्रश्नो नोत्तरं वक्तुमुत्सहे २९ एषगुह्यतरो
लोके ऋषीणामपि दुर्लभः॥ तथापि वक्ष्यामि त्वाद्भक्तत्वाच्च तवार्जुन ३० तदुत्तरमतीवोग्रं क्रमतः शृणु सुव्रत मथा
द्य श्चये मासाः पक्षा श्च नाडिकाः ३१ यामास्त्रियामा ऋतवो मुहूर्ता न्ययने उभे॥ हायनं च युगान्येव परार्द्धांताः
परेचये ३२ नद्यो र्णव ह्रदाः कूपा वापी पल्वल निर्झराः लतौषधिद्रुमाश्चैव त्वक्सारा पादपाश्चये ३३ वनस्पतिपु
रग्रामगिरयः पत्तनानि च॥ एते सर्वे मूर्तिमंतः पूज्यंते स्वात्मनो गुणैः ३४ नतेषां कश्चिदप्यासीत्स्वपूर्वैः स्वामिव
र्जितः॥ स्वस्वेधिकारे सततं पूज्यंते फलदायिनः ३५ स्वस्वामियोगमाहात्म्यात्सर्वे सौभाग्यशालिनः॥ अधिमा
सः समुत्पन्नः कदाचित्पांडुनंदन ३६ तमूचुः सकला लोका असहायं जुगुप्सितं अनर्हो मलमासो यं रविसंक्र

पु० मा०
७

मवर्जितः ३७ अस्पृश्यो मलरूपत्वाच्छुभे कर्मणि गर्हितः॥ श्रुत्वैतद्वचनं लोकान्निरुद्यमो हतप्रभः ३८ दुः
खान्वितो नितरां मासश्चिन्ताग्रस्तैकमानसः मुमूर्षुरभवत्तेन हृदयेन विदूयता॥ पश्चाद्धैर्यं समालंब्य मामसौ श
रणं गतः ३९ प्राप्तो वैकुंठभवनं यत्राहमवसं नर अंतर्गृहं समागत्य मामसौ दृष्टवान्परं ४० अमूल्यरत्नरचिते हेम
सिंहासने स्थितं॥ तदानीं मामसौ दृष्ट्वा दंडवत्पतितो भुवि ४१ प्रांजलिः प्रयतो भूत्वा मुंचन्नश्रूणि नेत्रतः॥ वाचाम
हृद्यया सौम्यं बभाषे धैर्यमुद्वहन् ४२ सूत उवाच इत्युक्त्वा बदरीनाथो विरराम महामुनिः तच्छ्रुत्वा पुनरेवाह नार
दो भक्तवत्सलः ४३ नारद उवाच इत्थं गत्वा भवनममलं पूर्णरूपस्य विष्णोर्भक्तिप्राप्यं जगदघहरं योगिनाम
प्यगम्यम्॥ यत्रैवास्ते जगदभयदो ब्रह्मरूपो मुकुंदस्तत्राध्यक्षं शरणमधितः किं बभाषेऽधिमासः ४४॥ इति श्री
बृहन्नारदीयपुराणे पुरुषोत्तममाहात्म्येऽधिमासस्य वैकुंठप्रापणं नाम तृतीयोऽध्यायः ३॥ श्रीनारायण उवाच
शृणु नारद वक्ष्येऽहं लोकानां हितकाम्यया॥ अधिमासेन यत्प्रोक्तं हरेरग्रे शुभं वचः १ अधिमास उवाच अयि
नाथ कृपानिधे हरे न कथं रक्षसि मामिहागतं कृपणं प्रबलैर्निराकृतं मलमासेत्यभिधां विधाय मे २ शुभक

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

र्मत्रिवर्जितंहिमांनिरधीशंमलिनंसदैवतैः अवलोकयतोदयालुनाद्यगतातेघकठोरताकथं ३ वसुदेववरांग
नायथाखलकंसानलतः सुरक्षिता ॥ वदमांशरणागतंकथंनतथापावसिदीनवत्सल ४ द्रुपदस्यसुतायथा
पुराखलदुःशासनदुःखतोऽविता वदमांशरणागतंकथंनतथापावसिदीनवत्सल ५ यमुनाविपिनेयतोऽवि
ताः पशुपालाःपशवोयथात्वया वदमांशरणागतंकथंनतथापावसिदीनवत्सल ६ पृथुकःपशुपालवंगना
अवितादावधनंजयाद्यथा वदमांशरणागतंकथं नतथापावसिदीनवत्सल ७ पृथिवीपतनोयथा
विनामगधेशालयबंधनात्त्वया ॥ वदमांशरणागतंकथंनतथापावसिदीनवत्सल ८ गजनायकरण्यरक्षितो
हटिनिग्राहमुखाद्यथात्वया वदमांशरणागतंकथंनतथापावसिदीनवत्सल ९ श्रीनारायणउवाच इतिवि
ज्ञाप्यभूमानंविररामनिरीश्वरः मलमासोऽश्रुवदनस्सिहन्नग्रेजगत्पतेः १० तदानींश्रीहरिस्तूर्णंकृपयाद्रवितो
भृशं ॥ उवाचदीनवदनंमलमासंपुरःस्थितं ११ श्रीहरिरुवाच वत्सवत्सकिमर्थंत्वंदुःखमग्नोसिसांप्रतं एतादृशं दु
महद्दुःखंकिंतेमनसिवर्तते १२ त्वामहंदुःखसंमग्नमुद्धरिष्यामिमाशुचः ॥ ममेशरणमापन्नःपुनःशोचितुमर्हसि

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF--Delhi

पु॰मा॰ इहागत्य महादुःखी यतितोपि न शोचति किमर्थं त्वमिहागत्य शोकसंमग्नमानसः १४ अशोकममरं नित्यं सानंदं
८ मृत्युवर्जितं वैकुंठमीदृशं प्राप्य कथं दुःखान्वितो भवान् १५ त्वामत्र दुःखितं दृष्ट्वा वैकुंठस्थाः सुविस्मिताः किमर्थम
तुकामोसि तन्मे वक्तव्यं सदाधुना १६ श्रीनारायण उवाच श्रुत्वेदं भगवद्वाक्यं विमासस्स्वमारभत् श्वासोच्छ्वाससमा
कुलो वाचमधुसूदनं १७ अधिमास उवाच अज्ञातं किंचिन्नैवास्ति सर्वज्ञ भगवंस्तव॥ आकाशवत्सर्वत्र विश्वव्या
प्य व्यवस्थितः १८ चराचरगतो विष्णुः साक्षी सर्वस्य विश्वदृक्॥ कूटस्थे त्वयि सर्वाणि भूतानि च व्यवस्थया १९
संस्थितानि जगन्नाथ न किंचिद्भवता विना किं न जानासि भगवन् निर्भाग्यस्य मम व्यथां २० तथापि वच्मि हे ना
थ दुःखजालमपावृतं तादृशं नैव कस्यापि न श्रुतं नावलोकितं २१ क्षणलवामुहूर्ताश्च पक्षा मासा दिवानिशं स्वामि
नामधिकारैस्तैर्मोदंते निर्भयाः सदा २२ न मे नाम न मे स्वामी न हि कश्चिन्ममाश्रयः तस्मान्निराकृतः सर्वैः साधिदैवैः
सुकर्मणः २३ निषिद्धो मलमासोयमित्यं धोवदगः सदा तस्माद्धि नष्टमिच्छामि नाहं जीवितुमुत्सहे २४ कुजी
विताद्वरं मृत्युर्नित्यदग्धः कथं स्वपेत् अतःपरं महाराज वक्तव्यं नावशिष्यते २५ परदुःखासहिष्णुस्त्वमुप

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

षोत्तमः ॥ नित्यधर्मस त्वा गोलोकं गतवान् हरिः ॥ १७ ॥ अ मरिष्येहं पुनः पुनः
बलं मेने ॥ १८ ॥ सूर्य का मालोच्ययया कुंचितया कुरु पुनःपुनःपा
कारक्रियोमतः ॥ स्वेदेषु च पुनर्लो पुन्नासिद्धः पुरु
मरेत्यनवचकब्धः प्रभुर्महान् २७ मरिष्येहं मरिष्येऽहं मोरिष्येऽहं पु नि पुनः ॥ इत्युक्त्वामलमासोऽयं विरराम विधेः सुत
२८ ततः पपात सहसा सन्निधौ श्रीरमापतेः ॥ तत्र तं पतितं दृष्ट्वा संसज्जाता सुविस्मिता २९ श्रीनारायण उवाच इत्यु
क्त्वा विरतिं सुगतेऽधिमासे श्रीकृष्णो बहुलकृपाभरावसन्नः ॥ प्रावोचज्जलदगभीररावरम्यं निर्वाणं शिशिरम
यूखवक्त्रयंतं ३० सूत उवाच नारायणस्य निगमर्द्धिपरायणस्य पापौघवार्धिवडवाग्निवचो वदान्तं श्रुत्वा महर्षि
तमस्तनामुनिरावभाषे सुश्रूषुरादिपुरुषस्य वचांसि विप्राः ३१ ॥ इति श्रीबृहन्नारदीयपुराणे पुरुषोत्तममाहात्म्ये
मलमासविज्ञप्तिर्नाम चतुर्थोऽध्यायः ४ ॥ नारद उवाच किमुवाच महाभाग श्रुत्वा तद्वचनं हरिः चरणाग्रे निप
तितमधिमासं तपोनिधे १ श्रीनारायण उवाच शृणु नारद वक्ष्यामि यदुक्तं हरिणानघ धन्योऽसि त्वं मुनिश्रेष्ठ य
त्वां पृच्छसि सत्कथां २ श्रीकृष्ण उवाच शृणु तत्र यद्वृत्तं तत्प्रवक्ष्यामि तवाग्रतः ॥ नेत्रकोणसमादिष्टस्तदानीं
हरिणा खगेन ३ वीजयामास पक्षेण तं मासं मूर्छितं खगः ॥ उत्थितः पुनरेवाह नैतन्मे रोचते विभो ४ अधिमास

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

विद्यामयः स्वदीजं ॥ निर्गुणोनित्यविग्रहः
गन्धावः

कृ० मा० उवाच पाहिपाहिजगन्नाथः पाहिविष्णोजगत्पते उपेक्ष्यसेकथंनाथशरणंमामुपागतं ५ इत्युक्त्वावेपमानंतंवि
६ लपंतंमुहुर्मुहुः ॥ तमुवाचहृषीकेशोवैकुंठनिलयोहरिः ६ श्रीविष्णुरुवाच उत्तिष्ठोत्तिष्ठभद्रंतेविषादंवत्समाकु ६
रु त्वद्दुःखंदुर्निवार्यंमेप्रतिभातिनिरीश्वर ७ इत्युक्त्वामनसिध्यात्वातदुपायंक्षणंप्रभुः विनिश्चित्यपुनर्वाक्य
मुवाचमधुसूदनः ८ श्रीविष्णुरुवाच वत्सागच्छमयासार्धंगोलोकंयोगिदुर्लभं यत्रास्तेभगवान्कृष्णः पु
रुषोत्तमईश्वरः ९ गोपिकावृंदमध्यस्थोद्विभुजोमुरलीधरः नवीननीरदश्यामोरक्तपंकजलोचनः १० शा
रदीयपार्वणेंदुश्रोभातिरोचनाननः ॥ कोटिकंदर्पलावण्यलीलाधाममनोहरः ११ पीतांवरधरःस्रग्वीवनमा
लाविभूषितः ॥ सद्रत्नभूषणःप्रेमभूषणोभक्तवत्सलः १२ चंदनोक्षितसर्वांगःकस्तूरीकुंकुमान्वितः ॥ श्रीवत्स
वक्षाःसंभ्राजत्कौस्तुभेनविराजितः १३ सद्रत्नसाररचितकिरीटीकुंडलोज्वलः रत्नसिंहासनारूढःपार्षदैःपरि
वेष्टितः १४ सएवपरमंब्रह्मपुराणपुरुषोत्तमः स्वे[illegible]तस्मा[illegible]जःसर्वाधारःपरात्परः १५ निरीहोनिर्विकार
श्चपरिपूर्णतमःप्रभुः ॥ प्रकृतेःपरईशानोनि[illegible]परमहाराजवक्त्रव्यंना[illegible]सावसेत्तत्रत्वद्दुःखंश्रीकृष्णोव्यपनेष्यति ॥

श्रीनारायण उवाच ॥ इत्युक्त्वान्तं करे कृत्वा गोलोकं गतवान् हरिः ॥१७॥ अज्ञानां घनतमो ध्वंसं शौचकर्मप्र
दीपकं ॥ ज्योतिस्स्वरूपं प्रलये तुलसीत्वं केवलं मेने ॥१८॥ सूर्यकोटिनिभं नित्यमसंख्यं विश्वकारणं ॥ वि
भोः स्वेच्छामयस्यैव तज्ज्योतिरुज्ज्वलं महत् ॥१९॥ ज्योतिरभ्यन्तरे लोकत्रयमेव मनोहरं ॥ तस्येवोपरि
गोलोकः शाश्वतो ब्रह्मन् वसुने ॥२०॥ त्रिकोटियोजनायामो विस्तीर्णो मंडलाकृतिः ॥ तेजः स्वरूपः सुम
हद्रत्नभूमिमयः परः ॥२१॥ अदृश्यो योगिनां स्वप्ने दृश्यो गम्यश्च वैष्णवैः ॥ ईशेन दधतो योगेनान्तरिक्षे स्थि
तो वरः ॥२२॥ आधिव्याधिजरामृत्युशोकभीतिविवर्जितां ॥ सद्रत्नभूषिता संख्यमंदिरैः परिशोभितः ॥
२३॥ तदधो दक्षिणे सव्ये पंचाशत्कोटिविस्तरात् ॥ वैकुंठं शिवलोकश्च तत्समः सुमनोहरः ॥२४॥ कोटि
योजनविस्तीर्णो वैकुंठो मंडलाकृतिः ॥ तत्र पीतपूतरम्या यत्र तिष्ठन्ति वैष्णवाः ॥२५॥ शंखचक्रगदा
पद्मश्रिया युक्ताश्चतुर्भुजाः ॥ स्त्रियो लक्ष्मीसमाः सर्वाः कुंजन्ननुपुरमेखलाः ॥२६॥ सव्येन शिवलोक
श्च कोटियोजनविस्तृतः ॥ लयशून्यश्च सर्पौव पार्षदैर्वरिवारितः ॥२७॥ निवसन्ति महाभागा यत्राथ यत्र
कपर्दिनः ॥ भस्मोद्धूलितसर्वांगा नागयज्ञोपवीतिनः ॥२८॥ अर्धचन्द्रनसक्ताललाटोज्ज्वलपादौ हरपाणयः

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF - Delhi

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सर्वैर्गणाधराःस्मरा स्त्र्यंबकानुयशालिनां॥२९॥ गोलोकाधिपतिं ज्योतिरत्नीव प्रभुमनोहरं॥ परमान
दकं सं स्वरूप स्वानंदकारणं॥३०॥ ध्यायंते योगिनः शश्वद्योगेन ज्ञानचक्षुषा॥ न देवान
दजंकं निराकारं परात्परं॥३१॥ नज्योतिरं नरेरूपमती वसुमनोहरं॥ इन्दीवरदलश्यामं पं
कजारुणलोचनं॥३२॥ कोटिशारदपूर्णेन्दुशोभातिरोचनाननं॥ कोटिमन्मथसौंदर्यली
लाधाममनोहरं॥३३॥ द्विभुजमुरलीहस्तं सस्मितं पीतवाससं॥ श्रीवत्सवक्षसं भ्राजत्कौ
स्तुभेनविराजितं॥३४॥ सद्रत्नकोमुखचितकिरीटकोज्वलं॥ रत्नसिंहासनस्थं च वन
मालाविभूषितं॥३५॥ तदेवपरमं ब्रह्म पूर्णश्रीकृष्णसंज्ञकं॥ स्वेच्छामयं सर्वबीजं सर्वा
धारं परात्परं॥३६॥ किशोरवयसंशश्वद्गोपवेषविधायकं॥ कोटिपूर्णेन्दुशोभाढ्यं भ
क्तानुग्रहकारकं॥३७॥ निरीहं निर्विकारं च परिपूर्णतमं प्रभुं॥ रासमंडलमध्यस्थं शांतं रासे
श्वरं हरिं॥३८॥ मंगलं मंगलार्हं च सर्वमंगलमंगलं॥ परमानन्दराजं च सत्यमक्षरमव्ययं॥
सर्वसिद्धीश्वरं सर्वसिद्धिरूपं च सिद्धिदं॥ प्रकृतेः परमीशानं निर्गुणं नित्यविग्रहं॥ आद्यं पुरुष

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

एवं

रूपं परं विभ्रद्व्रगवानेक एव सः ४२ श्रीनारायण उवाच एवमुक्त्वा ततो विष्णुरधिमाससमन्वितः॥ गोलोकमगमच्छ्री
घ्रं विरजोवेष्टितं परं ४३ सूत उवाच इतीरयित्वा गिरमात्तसक्रियां मुनी श्वरे तूष्णीमवस्थिते मुनिः॥ जगाद वाक्यं विधि
जो महोत्सवाच्छ शृण्वतां दनिषे नवाः कथाः ४४॥ इति श्रीबृहन्नारदीयपुराणे श्रीनारायणनारदसंवादे पुरुषो
त्तममाहात्म्ये विष्णोर्गोलोकगमने पंचमोऽध्यायः ५॥ नारद उवाच वैकुंठाधिपतिर्गत्वा गोलोके किं चकार ह न
हूरस्व कथां कृत्वा मत्वं शुश्रूषवेऽनघ १ श्रीनारायण उवाच शृणु नारद वक्ष्येऽहं यज्जातं तत्र तेनघ विष्णु
र्गोलोकमगमदधिमासेन संयुतः २ तन्मध्ये भगवद्धाम मणिस्तंभैः सुशोभितं ददर्श दूरतो विष्णुर्ज्योतिर्धाममनोह
रं ३ तत्तेजः पिहिताक्षो सौ शनैरुन्मीलल्लोचने॥ मंदं मंदं जगामाधिमासं कृत्वा स्वपृष्ठतः ४ उपमंदिरमासाद्य साधिमा
सो मुदान्वितः॥ उत्थिते र्द्वारपालैश्च वंदितां घ्रिर्हरिः शनैः ५ प्रविष्टो भगवद्धाम शोभासंमुष्टलोचनः॥ तत्र गत्वा ननामाशु
श्रीकृष्णं पुरुषोत्तमं ६ गोपिकावृंदमध्यस्थं रत्नसिंहासनासनम्॥ नत्वोवाच रमानाथो बद्धांजलिपुटः पुरः ७ श्रीवि
ष्णुरुवाच वंदे विष्णुं गुणातीतं गोविंदमेकमक्षरं॥ अव्यक्तमव्ययं व्यक्तं गोपवेषविधायिनं ८ किशोरवयसं शांतं गोपी

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पु॰मा॰ कांतंमनोहरं॥नवीननीरदश्यामंकोटिकंदर्पसुंदरं ८ वृंदावनवनाभ्यंतेरासमंडलसंस्थितं॥लसत्पीतपटंसौम्यंत्रि
११ भंगललिताकृतिं १० रासेश्वरंरासवासंरासोल्लाससमुत्सुकं॥द्विभुजंमुरलीहस्तंपीतवाससमच्युतं ११ इत्येवमुक्त्वातं
नत्वारत्नसिंहासनेवरे॥पार्षदैःसत्कृतोविष्णुःसउवासतदाज्ञया १२ श्रीनारायणउवाच इतिविष्णुकृतंस्तोत्रंप्रा
तरुत्थाययःपठेत्॥पापानितस्यनश्यंतिदुःस्वप्नःसत्फलप्रदः १३ भक्तिर्भवतिगोविंदेपुत्रपौत्रविवर्द्धिनी॥अकीर्तिः
क्षयमाप्नोतिसत्कीर्तिर्वर्द्धतेचिरं १४ उपविष्टस्ततोविष्णुःश्रीकृष्णचरणांबुजे॥नामयामासतंमासंवेपमानंतदग्रतः
१५ तदापप्रच्छश्रीकृष्णःकोयंकस्मादिहागतः॥कस्माद्रुदतिगोलोकेनकश्चिद्दुःखमश्नुते १६ गोलोकवासिनःस
र्वेसदानंदपरिप्लुताः॥स्वप्नेपिनैवशृण्वंतिदुर्वार्त्तांचदुरत्ययां १७ तस्मादयंकथंविष्णोमदग्रेदुःखितःस्थितः॥मु
चन्नश्रूणिनेत्राभ्यांवेपतेचमुहुर्मुहुः १८ श्रीनारायणउवाच नवांबुदानीकमनोहरस्यगोलोकनाथस्यवचोनिशा ११
म्य॥उवाचविष्णुर्मलमासदुःखंप्रोत्थायसिंहासनतःसमग्रं १९ श्रीविष्णुरुवाच वृंदावनकलानाथश्रीकृष्णमुर
लीधर॥श्रूयतामधिमासीयंदुःखंवच्मितवाग्रतः २० तस्मादहमिहायातोगृहीत्वामुनिरीश्वरं॥दुःखदावानलंतीव्र

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मेतदीयंनिराकुरु २१ अयंत्वधिकमासोस्तिव्यपेतरविसंक्रमः॥ मलिनोयमनर्होस्तिशुभकर्मणिसर्वदा २२ नस्नानंनैवदा
नंचकर्त्तव्यंप्रभुवर्जिते॥ एवंतिरस्कृतःसर्वैर्वनस्पतिलतादिभिः॥ २३॥ मासैर्द्वादशभिश्चैवकलाकाष्ठालवादिभिः॥ अ
यनैर्हायनैश्चैवस्वामिगर्वसमन्वितैः २४ इतिदुःखानलेनैवदग्धोयंमरणोन्मुखः॥ अन्यैर्दयालुभिःपश्चात्प्रेरितोमा
मुपागतः २५ शरणार्थीत्वयीकेशवेपमानोरुदन्मुहुः॥ सर्वंनिवेदयामासदुःखजालमसंवृतं २६ एतदीयंमह
दुःखमनिवार्यंभवद्दते॥ अतस्त्वामाश्रितोनूनंकरेकृत्वानिराश्रयं २७ परदुःखासहिष्णुस्त्वमितिवेदविदोजगुः
अतएवंनिरातंकंसानंदंकृपयाकुरु २८ त्वदीयचरणांभोजंगतोनैवावशोचते॥ इतिवेदविदोमिथ्याकथंभा
विजगत्पते २९ मदर्थमपिकर्तव्यमेतद्दुःखनिवारणं॥ सर्वंत्यक्त्वाहमायातोयात्तंमेसफलंकुरु ३० मुहुर्मुहुर्नवक्त
व्यंकदापिप्रभुसन्निधौ॥ वदंत्येवंमहाप्राज्ञानित्यंनीतिविशारदाः ३१ इतिविज्ञाप्यभूमानंबद्धांजलिपुटोहरिः॥
पुरस्तस्थौभगवतोनिरीक्षंस्तन्मुखांबुजं ३२ ऋषयऊचुः सूतसूतवदान्योसिजीवत्वंशाश्वतीःसमाः॥ पिबामोयन्मु
खात्सेव्यंहरिलीलाकथामृतं ३३ गोलोकवासिनासूतकिमुक्तंकिंकृतंवद॥ विष्णुश्रीकृष्णसंवादःसर्वलोकोपका

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पु॰मा॰ रकः ३४ विधिसुतः किमपृच्छदृषीश्वरं तदभुनावद सूततपस्विनः॥ परमभागवतः सहरेरनुस्मरद्दितं वचनं पर
१२ मौषधं ३५॥ इति श्रीबृहन्नारदीयपुराणे पुरुषोत्तममाहात्म्ये श्रीनारायणनारदसंवादे पुरुषोत्तमविज्ञप्तिर्नाम षष्ठो
ऽध्यायः ६॥ सूत उवाच॰ भवद्भिर्यः कृतः प्रश्नस्तमचीकरताश्रुगः॥ यदुत्तरमुवाचेशस्तद्वदामि तपोधनाः १ नारद उ
वाच॰ विप्रश्च वसिमौनमास्थिते संनिवेद्य परदुःखमपारं॥ किं चकार पुरुषोत्तमः परस्तद्वदस्व वदरीपते धुना
२ श्रीनारायण उवाच॰ गोलोकनाथो यदुवाच विष्णुं तदेव युक्तं कथयामि वत्स॥ वाच्यं सुभक्ताय सदास्तिकाय भु
श्रूषवे दंभविवर्जिताय ३ सुकीर्तिकृत्पुण्यकरं यशस्यं समस्तदुःखक्षयकारं चराणां॥ दारिद्र्यदावाग्नि अनल्पपुण्यैः श्रा
व्यं तथा कार्यमनन्यभक्त्या ४ श्रीपुरुषोत्तम उवाच॰ समीचीनं कृतं विष्णो यदत्रागतवान्भवान्॥ मलमासं क
रेकृत्वा लोके कीर्तिमवाप्स्यसि ५ यस्त्वयोरीकृतो जीवः समभेवाङ्गीकृतः॥ अतएनं करिष्यामि सर्वोपरिमयासमं ह॥ १२
गुणैः कीर्त्यानुभावेन षड्भगैश्च पराक्रमैः॥ भक्तानां वरदानेन ग...न्यैश्च मामकैः ७ अहमेतैर्यथा लोके प्रथितः पु
रुषोत्तमः॥ तथायमपि लोकेषु प्रथितः पुरुषोत्तमः ८ अस्मै समर्पिताः सर्वे ये गुणा मयि संस्थिताः पुरुषोत्तमेति म्ना

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

मप्रथितं लोकवेदयोः ९ तदंप्यस्मै मया दत्तं तव तुष्ट्यै जनार्दन॥ अहमेवास्य संजातः स्वामी च मधुसूदन १०
एतन्नाम्ना जगत्सर्वं पवित्रं च भविष्यति॥ मत्सादृश्यमुपागम्य मासानामधिपो भवेत् ११ जगत्पूज्यो जगद्वंद्यो
मासोयं तु भविष्यति॥ पूजकानां च सर्वेषां दुःखदारिद्र्यखंडनः १२ सर्वे मासाः सकामाश्च निष्कामोयं मया कृतः
मोक्षदः सर्वलोकानां मत्तुल्योयं मया कृतः १३ अकामः सर्वकामो वा योधिमासं प्रपूजयेत्॥ कर्माणि भस्मसात्कृ
त्वा मामेवैष्यत्यसंशयं १४ यदर्थं च महाभागा यतिनो ब्रह्मचारिणः॥ तपस्यंति महात्मानो निराहारा दृढव्रताः
१५ फलपत्रानिलाहाराः कामक्रोधविवर्जिताः॥ जितेंद्रियचयाः सर्वे प्रावृट्काले निराश्रयाः १६ शीतातपसहा
श्चैव यतंते गरुडध्वज॥ तथापि नैव मे यांति परमं पदमव्ययं ७ पुरुषोत्तमस्य भक्तास्तु मासमात्रेण तत्परं॥ अना
यासेन गच्छंति जरामृत्युविवर्जितं १९ सर्वसाधनतः श्रेष्ठः सर्वकामार्थसिद्धिदः॥ तस्मात्संसेव्यतामेष मासो
यं पुरुषोत्तमः १८ सीतानि क्षिप्तबीजानि वर्धंति कोटिशो यथाः॥ तथा कोटिगुणं पुण्यं कृतं मे पुरुषोत्तमे २० चा
तुर्मास्यादिभिर्यज्ञैः स्वर्गं गच्छंति केचन तत्र संभोगमासाद्य पुनर्गच्छंति भूतलं २१ विधिवत्सेवते यस्तु पुरुषो

पु॰ मा॰ तममादरात्॥ कुलंस्वकीयमुद्धृत्यमामेवैष्यत्यसंशयं २२ मामुपेतोत्रसंसारेजन्ममृत्युभयाकुलं॥ आधिव्या-
१३ धिजराग्रस्तोनपुनर्यातिमानवः २३ यद्गत्वाननिवर्तंतेतद्धामपरमंमम॥ इतिचेद्वोवचः सत्यमसत्यंजाय
तेकथं २४ एतन्मासाधिपश्चाहंमयैवायंप्रतिष्ठितः॥ पुरुषोत्तमेतिमन्नामतदप्यस्मैसमर्पितं॥ २५॥ तस्मा
देतत्स्वभक्तानांममचिंतादिवानिशं॥ तद्भक्तकामनाःसर्वाःपूरणीयामयैवहि २६ कदाचिन्ममभक्तानामप
राधोविगण्यते॥ पुरुषोत्तमभक्तानांनापराधःकदाचन॥ २७॥ मदाराधनतोविष्णोमदीयाराधनंप्रियं॥ मद्भ
क्तकामनादानेविलंबेहंकदाचन २८ मदीयमासभक्तानांनविलंबःकदाचन॥ मदीयमासभक्तायेममैवातीव
वल्लभाः २९ यएतस्मिन्महामूढाजपदानादिवर्जिताः॥ सत्कर्मस्नानरहितादेवतीर्थद्विजद्विषः ३० जा-
यंतेदुर्भगादुष्टाःपरभाग्योपजीविनः॥ नकदाचित्सुखंतेषांस्वप्नेपिशशशृंगवत् ३१॥ तिरस्कुर्वंतियेमूढाम
लमासंममप्रियं॥ नाचरिष्यंतियेधर्मंतेसदानिरयालयाः ३२ पुरुषोत्तममासाद्यवर्षेवर्षेतुनोयके॥ नाचरि राम
ष्यंतिधर्मंयेकुंभीपाकेपततिते ३३ इहलोकेमहद्दुःखंपुत्रपौत्रकलत्रजं॥ प्राप्नुवंतिमहामूढादुःखदावानल १३

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi
Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्थिताः ३४ ते कथं सुखमेधंते येषामज्ञानतो गतः॥ श्रीमान्पुण्यतमो मासो मदीयः पुरुषोत्तमः ३५ याः स्त्रि
यः सुभगाः पुत्रसुखसौभाग्यहेतवे॥ पुरुषोत्तमे करिष्यंति स्नानदानार्चनादिकं ३६ तासां सौभाग्यसंपत्तिसु
खपुत्रप्रदोऽस्म्यहं॥ यासां मासो गतः शून्यो मन्नाम्ना पुरुषोत्तमः ३७ ततो मामनुकूलोऽहं न सुखं स्वामिजं भ
वेत्॥ भ्रातृपुत्रधनानां च सुखं स्वप्नेऽपि दुर्लभं ३८ तस्मात्सर्वात्मना सर्वैः स्नानपूजाजपादिकं॥ विशेषेणा
त्र कर्तव्यं दानं शक्त्यनुसारतः ३९ येनाहमर्चितो भक्त्या मासेऽस्मिन्पुरुषोत्तमे धनपुत्रसुखं भुक्त्वा पश्चाद्गोलो
कवासभाक् ४० ममाज्ञया जनाः सर्वे पूजयिष्यंति मामकं॥ सर्वेषामपि मासानामुत्तमोऽयं मया कृतः ४१ अ
तस्त्वमधिमासस्य चिंतां सत्कारमापने॥ गच्छ वैकुंठमतुलं गृहीत्वा पुरुषोत्तमं ४२ श्रीनारायण उवाच॥
इति रसिकवचो निशम्य विष्णुः प्रबलमुदा परिगृह्य मासमेनं॥ नवजलदरुचं प्रणम्य देवं झटिति जगाम
निजालयं खगेन ४३॥ इति श्रीबृहन्नारदीयपुराणे पुरुषोत्तममाहात्म्ये श्रीनारायणनारदसंवादेऽ
धिमासस्यैश्वर्यप्राप्तिर्नाम सप्तमोऽध्यायः ७ सूत उवाच॥ नारदः कृतवान्प्रश्नं पुनरेव तपोधनाः॥ विष्णु

Jagannath Bhattarai Collection, Nagarjun-7, Kathmandu

पु.मा.
१४

श्रीकृष्णसंवादंश्रुत्वासंतुष्टमानसः १ नारदउवाच वैकुंठंगतवतिरुक्मिणीशेकिंजातंतदनुवदप्रभो
मे॥वृत्तांतंहरिसुतकृष्णयोश्चसर्वेषांहितकरमादिपुंसोः २ इतिसंप्रश्नसंतुष्टोभगवान्बदरीपतिः॥उ
वाचपुनरेवामुंजगदानंदंदंवहत् ३ श्रीनारायणउवाच अथश्रीरुक्मिणीनाथोवैकुंठंगतवान्मुदा
तत्रगत्वाधिमासंतंवासयामासनारद ४ तत्रान्यवसतिंप्राप्यमोदमानोभवत्तदा॥मासानामधिपोभूत्वार
मतेविष्णुनासह ५ द्वादशेष्वपिमासेषुमलमासंवरंप्रभुः॥विधायमनसातुष्टोबभूवप्रकृतिप्रियः ६ अ
थार्जुनमुवाचेदंभगवान्भक्तवत्सलः॥युधिष्ठिरंचपांचालींनिरीक्ष्यकृपयामुने ७ श्रीकृष्णउवाच ज्ञा
नेःहंराजभ्रातृंल्तपोवनमुपागतैः॥भवद्भिर्दुःखसंमग्नैर्नादृतःपुरुषोत्तमः ८ वृंदावनकलानाथवल्लभः
पुरुषोत्तमः॥प्रमादाद्गतवान्मासोभवतांकाननौकसां ९ युष्माभिर्नैवविज्ञातोभयद्वेषसमन्वितैः॥गां
डीलकर्णेभ्योभयसंत्रस्तमानसैः १० कृष्णद्वैपायनादाप्तविद्याराधनतत्परे॥इंद्रकीलगतवतिबीभत्सौरण
जिति ११ नहियोगपरिक्लिष्टैर्नज्ञातःपुरुषोत्तमः॥युष्माभिःकिंप्रकर्तव्यमदृष्टमवलंब्यतां १२ अदृष्टंप्राहुः

सांतापदग्धाभासते सदा ॥ अवश्यमेव भोक्तव्यमदृष्टजनितं फलं १३ सुखं दुःखं भयं क्षेममदृष्टात्प्राप्यते जनैः तस्मा
ददृष्टनिष्ठैश्च भवद्भिः स्थीयतां सदा १४ अथान्यत्प्रवक्ष्यामि भवतां दुःखकारणं ॥ सेतिहासं महाराज श्रूयतां म
त्सुखावहो १५ श्रीकृष्ण उवाच· पांचालीयं महाभागा पूर्वजन्मनि सुंदरी मेधावी द्विजमुख्यस्य पुत्री जाता सुम
ध्यमा १६ कालेन गच्छता राजन् संजाता द्वादशवार्षिकी ॥ रूपलावण्यललिता नयनापांगशालिनी १७ चातुर्यगु
णसंपन्ना पितुरेकैव पुत्रिका ॥ वल्लभा नीयते नेयं चतुरा गुणसुंदरी १८ लालिता पुत्रवन्नित्यं नक्तंदाविन्मलंभिता
साहित्यशास्त्रकुशला नीतावपि विशारदा १९ तन्माता स्वर्गता पूर्वं पित्रा सा पोषिता मुदा ॥ पार्श्वस्थालिसुखंदद्या
पुत्र्यै नसुखसस्पृहा २० तर्कयंती तदा बाला मामेवं च कथं भवेत् ॥ गुणभाग्यनिधिर्भर्ता सुखदः संततः कथं २१ एवं
मनोरथं चक्रे दैवेन ध्वंसितं पुरा ॥ किं कृत्वा किं विदित्वा मे कमुपास्य सुरेश्वरं २२ किं वा मुनिमुपातिष्ठं किं वा तीर्थमुपाश्र
ये ॥ मम भाग्यं कथं सुलं भर्ता कोपि न वांछति २३ पंडिता विपिता मूढा मम भाग्यवशादहो ॥ विवाहकाले संप्राप्ते न
दत्ता सदृशे वरे २४ अथ स्नाहं सखीमध्ये कुमारी दुःखपीडिता ॥ नाहं स्वामिसुखाभिज्ञा यथा वालिंगणं मम २५ ॥

प्र॰मा॰ ममभाग्यवतीमाताकथंस्वर्गंगतापुरा॥ एवंचिंताकुलाबालामनोरथमहोदधौ २६ निमग्नामोहसलिलेशो
१५ कमोहोर्मिपीडिता॥ मेधावीऋषिराजोसौविचचारमहीतले २७ कन्यादाननिमित्तंचविचिन्वन्सदृशंवरं॥
नादृशंवरमप्राप्यनिराशःस्वमनोरथे २८ सुतास्वकीयभाग्याभ्यांभग्नसंकल्पपंजरः॥ अवापदैवयोगेनज्वरं
तीव्रंसुदारुणं २९ स्फुरत्सर्वांगसंभिन्नतापज्वालासमाकुलः॥ श्वासोच्छ्वाससमायुक्तोमहादारुणमूर्च्छया
३० प्रस्खलन्निपतन्भूमौमदिरामत्तवद्गुरुः॥ आगच्छन्नेवभवनेसपपातधरातले ३१ यावत्सुतासमायातापि
तरंभयविह्वला॥ तावत्सुमूर्च्छःसंजातोभूसुरलामनुस्मरन्॥ ३२॥ भाविनार्थबलेनैवसहसाजातवेपथुः॥ क
न्यादानप्रसंगोत्थमहोत्सवविवर्जितः ३३ अथप्राचीनगार्हस्थ्यकृतधर्मपरिश्रमात्॥ संसारवासनांत्यक्त्वा
हरौचित्तमधारयत् ३४ सस्मारश्रीहरिंतूर्णंमेधावीपुरुषोत्तमं॥ इंदीवरदलश्यामंत्रिभंगललिताकृतिं ३५ रा प्र॰मा॰
धेशराधारमणप्रचंडदोर्दंडदूराहतनिर्जरारे॥ अत्युग्रदावानलपानकर्तःकुमारिकोत्तारितवस्त्रहर्तः ३६ श्री १५
कृष्णगोविंदहरेमुरारेराधेशदामोदरदीननाथ॥ मांपाहिसंसारसमुद्रमग्नंनमोनमस्तेहृषिकेश्वराय ३७ इति

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मुनिवचनंनिशम्यदूरादस्मादितियपुश्च चरामुकुंदलोकान्॥ नरनुमृतमुनिंकरेणगृहीत्वाचरणमरोहहर्मोपुरीश्वरस्य
३८ श्राक्रोशमणमालोक्यहाहेतिसासुतारुदत्॥ अंकेकृत्वापितुर्देहंविललापमुहुःखिता ३९ कुररीवचिरसज्जुवि
लप्यभृशदुःखिता॥ उवाचपितरंबालाजीवंतमिवविह्वला ४० बालोवाच हाहापितः कृपासिंधोआत्मजानंदद
पक॥ कस्यांकेमांनिधायाद्यगतोसिवैष्णवंपुरं ४१ पितृहीनांचमांतातकोवासंभावयिष्यति॥ नभ्राताचैववंधुश्चन
मेमातातपस्विनी ४२ भोजनाच्छादनेचिंतांकोमेतातकरिष्यति॥ कथंतिष्ठाम्यहंशून्येवेदध्वनिविवर्जिते॥ ४३॥
आश्रमेतेमुनिश्रेष्ठअरण्यइवनिर्जने॥ अतःपरंमरिष्यामिजीवनेकिंप्रयोजनं ४४ असंपाद्यैवववैवाहंविधिंदुहि-
तृवत्सल॥ क्वगतोसिपितस्तातरहागच्छतपोनिधे ४५ वाणींवदसुधाकल्पांकथंतूष्णीमवस्थितः॥ उत्तिष्ठो
त्तिष्ठहेतातचिरंसुप्तोसिसांप्रतं ४६ इत्युक्त्वाश्रुमुखीबालाविललापमुहुर्मुहुः॥ मुक्तकंठरुरोदार्ताकुररीवसुदुः
खिता ४७ तत्कुमारोदनंश्रुत्वाविप्राश्रमहुनवासिनः॥ अतीवकरुणंकोवारोदत्यस्मिंस्तपोवने ४८ मेधात्म
थेः सुताशब्दंश्रानैर्निश्चित्यतापसाः ससंभ्रमाः समाजग्मुर्हाहाकारसमन्विताः॥ ४९॥ आगत्यददृशुःसुर्वे

बृ·ना· सुतांकस्थंमृतंमुनिं॥ ततःसंरुरुदुःसर्वेमुनयःकाननौकसः ५० सुतोत्संगाच्छवंनीत्वाश्मशानेशिवसन्नि
१६ धौ॥ अंत्येष्टिविधिनाकृत्वातेऽदहनकाष्ठवेष्टितं ५१ ततःकन्यांसमाश्वास्यसर्वेतेस्वगृहान्ययुः॥ कन्याधैर्यंस
मालंब्ययथाशक्त्यकरोद्व्ययं ५२ इत्यौर्ध्वदेहिकविधिंप्रणिधायपैत्र्यंपुण्यश्रीनिवासमकरोच्चतपोवनेस्मिन्
सावित्र्यथपितृजदुःखदवाग्निदग्धारंभेववत्समरणात्सुरभीववाला ५३ इतिबृहन्नारदीयपुराणेपुरुषो
त्तममाहात्म्येश्रीनारायणनारदसंवादेकुमारीविलापोनामाष्टमोऽध्यायः ८॥ सूतउवाच ततस्तांविस्मया
विष्टःपप्रच्छनारदोमुनिः॥ मेधावीद्विजवर्यस्यसुताहत्वातमद्भुतं १ नारदउवाच मुनेमुनिसुतातत्रकिंच
कारतपोवने॥ कोवामुनिवरस्तस्याःपाणिग्रहमचीकरत् २ श्रीनारायणउवाच निवसंत्यास्ततस्तस्याः
कियान्कालोविनिर्गतः॥ स्मारंस्मारंस्वपितरंशोचंत्याश्चमुहुर्मुहुः ३ अत्यसत्यनिसंविष्टांयूथभ्रष्टांमृगी राम
मिव॥ गलद्बाष्पौघनयनांज्वलद्धृदयपंकजां ४ विनिःश्वासपरांदीनांसंरुद्धामुरगीमिव॥ चिंतयंतीमपश्यं १६
तींदुःखपारंकृशोदरीं ५ नामाससादभगवानभविष्यद्दलनोदितः॥ यदृच्छयावनेतस्मिन्परमःकोपनो

मुनेः॥ ६॥ यद्विलोकनमात्रेण त्वस्येद्विगतपापः॥ जराकस्तापसंछन्नः साक्षादिव सदाशिवः ७ यत्त्वज्जनन्याश
जैर्द्रश्चैशवेति प्रसारितः॥ त्रिदशाकर्षिणी विधीदत्तावस्यैसुपूजितः ८ येनाहमपि भूपाल सर्वदेवनमस्कृतः॥
रथे संयोजितः साक्षाद्रुक्मिण्या सह मारद ९ उभाभ्यां चालिते मार्गे रथे दुर्वाससान्विते॥ अनुग्रयानृषाशुष्य
नाल्वोष्ठपुटयानया १० सूचितोहं जलार्थिन्या स्कंधस्थयुगयापुरा॥ गच्छन्नेव पदाग्रेण संपीड्य वसुधातलं ११॥
आनीतवान्भोगवतीं प्रियाप्रेमपरिप्लुतः॥ सैवोर्ध्वगामिनी भूत्वा तावन्मात्रेण वारिणा १२ न्यवारयन्महाराज रु
क्मिण्येन तृषमुल्बणं॥ तद्दृष्ट्वा तत्क्षणोद्भूतक्रोधेन प्रज्वलन्निव १३ प्रलयाग्निरिवोत्तिष्ठन्शशाप कोपनो मुनिः॥ रु
हो श्रीकृष्ण त्वं तव वल्लभा रुक्मिणी सदा १५ यद्भवान्मामवज्ञाय प्रियाप्रेमपरिप्लुतः॥ पाययामास पानीयं स एव मुनिसत्त
मः १६ साक्षाद्रुद्रांशसंभूतः कालरुद्र इवापरः॥ अत्रेरुग्रतपःकल्पवृक्षस्य दिव्य फलं महत् १७ पतिव्रताशिरोरत्ना
ऽनुसूयागर्भसंभवः॥ दुर्वासा नाम मेधावी यथा वै मूर्तिमत्तपः १८ नैकतीर्थजलक्लिन्नजटाभूषितसच्छिराः॥
तमालोक्य समायांतं कुमारी शोकसागरात् १९ उन्मज्जोत्थाय धैर्येण ववंदे चरणौ मुनेः॥ नत्वा स्वाश्रममानीय सन्

नकीवास्मिकिंयया॥ २०॥ अर्घपाद्यैर्वन्यफलैः पुष्पैश्च विविधैर्मुनिं॥ स्वागतं पृच्छ्य सा बाला पूजयामास मादर
रं॥ ततः सविनया राजन्नुवाच मुनिकन्यका २१॥ बालोवाच नमस्तेस्तु महाभाग अत्रिगोत्र दिवाकर॥ कुतोधि
गमनं साधो दुर्भगायाममाश्रमे॥ मम भाग्योदयो जातस्तवागमनतो मुने २२ अथवा मत्पितुः पुण्यप्रवाहप्रेरितो
भवान्॥ संभावयितुमासेवत्वागतो मुनिसत्तमः २३ भवादृशां पादरजस्तीर्थरूपं महात्मनां॥ स्पृष्टांत्याः सफ
लं जन्म सफलं चाद्य मे व्रतं २४ अद्य मे सफलं पुण्यमद्य मे सफलो भवः भवादृशा महापुण्याय न्मे दृष्टिपथं
गताः २५ एवमुक्त्वा च सा बाला तस्थौ तूष्णीं तदग्रतः॥ सस्मितं मुनिराहेदं दुर्वासाः शंकरांशजः २६ दुर्वासा उ
वाच साधु साधु द्विजसुते कुलमभ्युद्धृतं पितुः॥ मेधा ऋषेः सुतपसः फलमेतादृशी सुता २७ कैलासादहमा
गच्छं ज्ञात्वा ते धर्मशीलतां॥ त्वत्स्वाश्रममनुप्राप्तस्त्वया संपूजितोऽस्म्यहं २८ गमिष्यामि वरारोहे शीघ्रं बद
रिकाश्रमं॥ द्रष्टुं नारायणं देवं सनातनमुनीश्वरं २९ तपश्चरंतमेकाग्रमत्युग्रं लोकहेतवे॥ बालोवाच ऋषेद्य
दर्शनादेव शुष्को मे शोकसागरः ३० अतः परं शुभं भावि यस्मात्संभाविता त्वया॥ समुद्भूतदेहज्वालदाव

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

हव्यभुजंमुते ३१ किंनवेत्सिदयासिंधोतन्निर्वापयशंकरं॥ हर्षहेतुर्नमेकश्चिद्दृश्यतेसुविचारतः ३२ नमा
तानपिताभ्रातायोमेधैर्यंप्रयच्छति॥ कथंकारमहंजीवेदुःखसागरपीडिता ३३ यांयांदिशंप्रपश्यामिसासा
शून्याविभातिमे॥ ममदुःखप्रतीकारंकुरुशीघ्रंतपोनिधे ३४ नमांकामयतेकश्चित्पाणिग्रहणहेतवे॥ अतः
परंभविष्यामिहव्यलीतिमहद्भयं ३५ तस्मान्नजायतेनिद्रानरुचिर्भोजनेमम॥ त्वत्सन्तुमूर्छुरस्म्येवइतिमेनि
श्चयोधुना ३६॥ इत्युक्त्वाश्रुमुखीबालाविरराममतदग्रतः॥ दुर्वासास्तदुपायार्थंविचारमकरोत्तदा ३७ श्रीना
रायणउवाच॰ इतिमुनितनयावचोनिशम्यबहुलतमामुनिराड्विचार्यच्छंदः॥ अतिशयकृपयाविलोक्यबालां
किमपिहितंनिजगादसारभूतं॥ ३८॥ इतिश्रीबृहन्नारदीयपुराणेपुरुषोत्तममाहात्म्येदुर्वासस्तपोवनागम
नंनामनवमोऽध्यायः ९ नारदउवाच॰ किंविचार्यबृहद्धामापरमःकोपनोमुनिः॥ अब्रवीदृषिकन्यांतांतन्मे
ब्रूहितपोनिधे १ सूतउवाच॰ नारदस्यवचःश्रुत्वाप्रोवाचबदरीपतिः॥ दुर्वासोवचनंगुह्यंसर्वेषांहितकृद्द्वि
जाः २ श्रीनारायणउवाच॰ शृणुनारदवक्ष्येऽहंयदुक्तंमुनिनातदा॥ मेधावीतनयादुःखमपनेतुंकृपालुः

Jagannath Bhattarai Collection, Nagarjun-7, Kathmandu

पु·मा· ना ३ दुर्वासाउवाच· शृणुसुंदरिवक्ष्यामिगुह्याद्गुह्यतरंमहत्॥ आख्येयंनैवकस्यापित्वदर्थेतुविचारितं ४ नविल
१८ बंकरिष्यामिसमासेनब्रवीमिते॥ इतस्तृतीयःसुभगेमासस्तुपुरुषोत्तमः ५ तस्मिन्स्नातोनरस्तीर्थेमुच्यतेभ्रूणहत्यया॥
एनतुल्योनकोप्यन्यःकार्त्तिकादिषुसुंदरि ६ सर्वेमासास्तथापक्षाःपर्वाण्यन्यानियानिच॥ पुरुषोत्तममासस्यकलां
नार्हंतिषोडशीं ७ साधनानिसमस्तानिनिगमोक्तानियानिच॥ मासस्यैतस्यनार्हंतिकलामपिचषोडशीं ८ द्वा
दशाब्दसहस्राणिगंगास्नानेनयत्फलं॥ गोदावरीसकृत्स्नानाद्यत्फलंसिंहगेगुरौ ९ तदेवफलमाप्नोतिमासेवैपु
रुषोत्तमेसकृत्सुस्नानमात्रेणयत्रकुत्रापिसुंदरि १० श्रीकृष्णवल्लभोमासोनाम्नाचपुरुषोत्तमः॥ तस्मिन्संसे
वितेबालेसर्वंभवतिवांछितं ११ तस्मान्निषेवयाशुत्वंमासंतंपुरुषोत्तमं॥ मयापिसेव्यतेसोऽयंपुरुषोत्तमव-
न्मुदा १२ एकदाभस्मसात्कर्तुमंबरीषंकुधामया॥ मुक्ताकृत्यासातदाबालेसुनाभंहरिणाज्वलत् १३ मामेवभस्मसा
त्कर्तुंतदानींप्रेरितंमयि॥ पुरुषोत्तमव्रतादेवतच्चक्रंसंन्यवर्त्तत १४ त्रैलोक्यंभस्मसात्कर्तुंसमर्थंतच्चसुंदरि॥ म राम
य्यकिंचित्करंजातंतदामेविस्मयोऽभवत् १५ तस्माद्भजस्वसुभगेश्रीमंतंपुरुषोत्तमं॥ इत्युक्तामुनिश्रेष्ठेनलोवि १८

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

रराममुनेःसुतां॥१६॥ श्रीकृष्णउवाच· दुर्वासोवचनंश्रुत्वाबालामूढधियावदत्॥माविनाशेरिताराजन्नस्याशुरि
नासतो १७ दुर्वाससंमुनिश्रेष्ठंमनसिक्रोधसंयुता॥बालोवाच· नमस्कारोस्तुतेब्रह्मन्यदुक्तंभवतामुने १८ कथंमाघो
द्वयोमासाअकिंचित्करतांगताः॥कथंकार्तिकमासंत्वमूनंवदसितद्वद १९ वैशाखःसेवितःकिंवानदास्यतिसुकामि
तं॥सदाशिवादयोदेवाःफलदाःकिंनसेविताः २० अथवाभुविमार्तंडोदेवःप्रत्यक्षदर्शनः॥सकिंनदाताकामानांदेवी
चजगदंबिका २१ गणेशःसेवितःकिंवानसंयच्छतिकामितं॥व्यतीपातादिकान्योगान्देवान्शार्वादिकानपि २२॥
सर्वानुल्लंघ्यवदनस्त्वपाकिंतेनजायते॥अयंतुमलिनोमासःसर्वकर्मविगर्हितः २३ असूर्यसंक्रमःश्रेष्ठैःक्षिप्यतेच
कथंमुने॥वेदाहंसर्वदुःखानांपारदंश्रीहरिंपरं २४ नान्यंपश्यामिभूदेवचिंतयंतोदिवानिशं॥रामाह्वाजानकीजानेः
शंकरात्पार्वतीपतेः २५ नान्यःकोपिमहान्देवोयोमेदुःखंव्यपोहति॥एतान्विहायविप्रेंद्रकथंमेत्वोषिमलंमुने २६ एव
मुक्तस्तयाविप्रपुत्र्याससक्रोधोमुनिः॥जाज्वल्यमानवपुषाक्रोधसंरक्तलोचनः २७ तथापिनशशापैनांमित्रजांकृप
यान्वितः॥मूढेयंनैवजानातिहिताहितमपूर्णधीः २८ पुरुषोत्तममाहात्म्यंदुर्ज्ञेयंविदुषामपि॥किमुताल्पधियांपुं

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, N...

पु॰मा॰ सांकुमारीणांविशेषतः २९ पितृहीनाकुमारीयंबालादुखाग्निभर्जिता॥ अतोवोग्रतरंशापंमदीयंसहतेकथं ३० इसे
१९ वंरूपयाक्रोधंसंजहारमनःस्थितं॥ स्वस्थोभूत्वामुनिः प्राहतांबालामतिविह्वलां ३१॥ दुर्वासाउवाच· अहोबालेनमे
कोपोमित्रजेत्वयिकश्चन॥ यत्तेमनसिनिर्भाग्येयथारुचितथाकुरु ३२ अपरंश्रूयतांबालेभविष्यंकिंचिदुच्यते॥ पुरु
षोत्तममासस्ययत्वयाऽनादरःकृतः ३३ सर्वथातत्फलंभाविइहवापरजन्मनि॥ अतःपरंगमिष्यामिनरनारायणाल
यं ३४ नचशोच्यामयाभीरुमन्मित्रंतेपितायतः॥ हिताहितंनजानासिबालभावाच्छुभाशुभं॥ ३५॥ स्वस्तितेस्तुगमि
ष्यामिमास्तुकालात्ययोमम॥ शुभंशुभेतरंभाविनकेनाप्यनुलंघ्यते ३६॥ श्रीकृष्णउवाच· इत्युदीर्यजगामाशुता
मसस्तापसोमुनिः॥ तत्क्षणंनिःप्रभासाभूत्पुरुषोत्तमहेलया ३७ विमृश्यसुचिरंकालंतत्कालफलदंशिवं॥ आराधया
मिदेवेशंतपसापार्वतीपतिं ३८ इतिनिश्चित्यमनसामेधावीतनयानृप॥ दुष्करंतत्तपःकर्तुमियेषस्वाश्रमेस्थिता ३९ सू राम
तउवाच· आर्षयोप्रबलमुनेर्वचोविनिंद्यसोशुक्लांधकरिपुसेवनेवनेसा॥ लक्ष्मीशंबहुलफलप्रदंविहायसावि १९
त्रीयतिस्मपितादृशांनिरस्य॥ ४०॥ इतिश्रीबृहन्नारदीयपुराणेपुरुषोत्तममाहात्म्येश्रीनारायणनारदसंवादेकु

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मारीशिवाराधनोद्योगोनामदशमोऽध्यायः॥ १०॥ ॥ ॐ ॥ नारदउवाच· अचीकरत्कुमारीयंमहत्कर्म
सुदुष्करं॥ मुनीनामपिसर्वेषांतन्मेवदमहामुने १ श्रीनारायणउवाच· अथारभतकल्याणीतपःपरमदारु
णं॥ चिंतयंतीशिवंशांतंपंचवक्त्रंसनातनं २ भुजंगभूषणंदेवंनंदिभृंगिनिषेवितं॥ चतुर्विंशतितत्त्वैश्चगुणै
स्त्रिभिरभिष्टुतं ३ महासिद्धिभिरष्टाभिःप्रकृत्यापुरुषेणच॥ चंद्रखंडलसद्भालंजटाजूटविराजितं ४ चचा
रदुश्चरंबालातमुद्दिश्यपरंतपः॥ पंचाग्नीनांचमध्येसास्थायिनीग्रीष्मगेरवौ ५ हेमंतेशिशिरेचैवशीत
वार्यंतरस्थिता॥ शुक्रवक्त्रातथोरेजेजलस्थंकमलंयथा॥ ६॥ शिरोधःप्रसृतश्यामनीलालकविगुंठिताः॥
जंबालवल्लरीपुंजैर्वेष्टितेवावभौजले॥ ७॥ ब्रह्मरंध्रोद्गतश्रीमद्धूमराजिर्व्यदृश्यत॥ नलिनंसेव्यमानेवमिलिंदा
लिःप्रसर्पिणी ८ वर्षास्वनावृताशेतेस्थंडिलेहसिकान्विते॥ संध्ययोरुभयोस्तन्वीधूमपानमचीकरत ९ पुरं
दरःपरांचिंतामवापाशुसतत्तपः॥ दुर्धर्षादिविजैःसर्वैःस्पृहणीयामहर्षिभिः १० एवंतपसिवृत्तायामार्षेय्यां
नृपनंदन॥ गतान्यब्दसहस्राणिनवसतजन्यभूषण ११ संतुष्टस्तपसातस्याभगवान्पार्वतीपतिः॥ दर्शयामा

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पु॰मा॰ सबालायैनिजंरूपमगोचरं १२ नदृष्ट्वासहसोत्तस्थौदेहः प्राणमिवागतं॥ तपः कृशापिसाबालात्दृष्टपुष्टा तदाभव
२० त् १३ भूरिवातपसंक्लिष्टादेवमीढागरीयसी॥ साबालावननाभूत्वाववंदेगिरिजापतिं १४ मानसैरुपचारैस्तंसंपूज्य
विश्ववंदितं॥तुष्टावजगतांनाथंभक्तियुक्तेनचेतसा १५ बालोवाच॰ अयेशैलजावल्लभप्राणनाथप्रभोभर्गभूते
शगौरीशशंभो॥नमःसोमसूर्याग्निदिव्यत्रिनेत्रमहाधारमुंडास्थिमालिन्नमस्ते १६ नरोनेकतापाभिभूतांगपी
डः परंघोरसंसारवार्धौनिमग्नः॥खलव्यालकालोग्रदंष्ट्राभिदष्टोविमुच्येद्भवंतंशरण्यंप्रपन्नः॥१७॥विभो
येनवाणैःस्वकीयीकृतश्चमृताजीवितालर्कभूपालपत्नी॥दयानाथभूतेशचंडीशभव्यभवन्प्राणमृत्युंजयप्रा
णनाथ॥१८॥मखध्वंसकर्त्तःसमस्तारिहर्त्तःसदासेवकानांभवध्वंसकर्त्तः॥नमोजन्महर्त्तःपुरासृष्टिकर्त्तस्त्व
दीयामवप्राणनाथाघहर्त्तः १९॥ इत्येवंमनसावाचाशिवंस्तुत्वातपस्विनी॥विरराममहाभागामेधावीतन राम
यानृप २०॥ श्रीकृष्णउवाच॰ तत्कृतंस्तोत्रमाकर्ण्यतपसोग्रतरेणच॥प्रसन्नवदनांभोजस्तामुवाच॥ २०
सदाशिवः २१ शिवउवाच॰ वरंवरयभद्रंतेयस्तेमनसिवांछितः॥प्रसन्नोस्मिमहाभागेमामाखिद्यतपस्वि

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

नि॥२२॥ तदाकर्ण्यकुमारीयंमहानंदपरिप्लुता॥ उवाचवचनंराजन्सुप्रसन्नंसदाशिवं २३ बालोवाच·
दीननाथदयासिंधोप्रसन्नश्चेन्ममोपरि॥ तदामत्कामितंदेहिमाविलंबंकुरुप्रभो २४ पतिंदेहिपतिंम
संपतिंपतिमहंवृणे॥ पतिंदेहिमहादेवनान्यन्मेचिंतितंहृदि २५ एवमुक्त्वातदार्बयीविरामकपर्दिनं॥ तदा
कर्ण्यमहादेवोजगादमुनिकन्यकां २६॥ शिवउवाच त्वयायत्स्वमुखेनोक्तंतच्छृणुमुनिकन्यके॥ पंचकृ
त्वस्त्वयायस्मात्पतिःसंप्रार्थितोधुना २७ तस्मात्पंचभविष्यंतिपतयस्तवसुंदरि॥ शूराःसकलधर्मज्ञाःसा
ध्वःसत्यविक्रमाः २८ यज्वानःस्वगुणख्याताःसत्यसंधाजितेंद्रियाः॥ त्वन्मुखप्रेक्षकाःसर्वेराजन्या
गुणशालिनः २९ श्रीकृष्णउवाच· इत्याकर्ण्यवचस्तस्यधूर्जटेरनतिप्रियं॥ उवाचावनताभूत्वा
बालावाक्यविशारदा ३०॥ बालोवाच· एवंमेगिरिजाकांतमास्तुलोकेतिकौतुकं॥ एकस्याएकएवास्ति
भर्तानार्याःसदाशिव ३१ नदृष्टानश्रुताक्वापिनार्येकापंचभर्तृका॥ एकस्यपंचपत्न्यस्तुपुरुषस्यभवंतिहि
॥३२॥ त्वदीयाहंकथंशंभोभवेयंपंचभर्तृका॥ नैवाहंसिवचस्त्वंचमयिवक्तुंकृपानिधे ३३ नैवजायतेत्व

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ज्ञातं दीयाहं यतः प्रभो॥ इत्याकर्ण्यैव वचनमस्याः शंकरः प्राह तां पुनः ३४ शिव उवाच मा शुचे त्वस्मिन्भवे भीरु भव्यं
नत्पर जन्मनि॥ अयोनिसंभवा तत्र भविष्यसि तपोबलात् ३५ भर्तृजं सुखमासाद्य ततो गंत्री परं पदं॥ दुर्वासा मे
प्रियामूर्तिः सत्वयाऽवमतः पुरा॥ ३६॥ स चेत्कोपात् नः शप्तुं निर्दहेद् भुवनत्रयं॥ त्वया गर्वातिरेकेण ब्रह्म
तेजः प्रमर्दितं ३७ पुरुषोत्तम स त्वया मासो न कृतो भम मे वल्लिप्रियः॥ यस्मिन्नर्पितमैश्वर्यं श्रीकृष्णेनात्म
नः स्वकं॥ ३८॥ अहं ब्रह्मादयो देवा नारदाद्यास्तपस्विनः॥ यदादेशकरा बाले न दाज्ञां को विलंघये
त् ३९ स मासो न त्वया मूढे पूजितो लोकपूजितः॥ अतस्ते पंच भर्तारो भविष्यंति द्विजात्मजे ४० नान्य
था भावितद्वाले पुरुषोत्तम खंडनात्॥ यो वै निंदति तं मासं स याति घोररौरवं ४१ विपरीतं भवेत्तस्य
न कदाप्यन्यथा भवेत्॥ पुरुषोत्तमस्य ये भक्ताः पुत्रपौत्रधनान्विताः ४२ ऐहिकामुष्मिकीं सिद्धिं या
तायास्यंति यांति च॥ वयं सर्वे पि गीर्वाणाः पुरुषोत्तमसेविनः ४३ यस्मिन्संसेविते शीघ्रं प्रीयते पुरुषोत्त
मः॥ सेवनीयं कथं मासं न भजामस्सुमध्यमे॥ ४४॥ अस्मदुत्कटानां महतां वचो मिथ्या कथं वद॥ अनुनेया

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

हिमुनयः सरसद्दारवादिनः ४५ वदन्नेवंनीलकंठः क्षिप्रमंतर्दधेहरः ॥ चकितासाभवद्बाला यूथ
भ्रष्टामृगीयथा ४६ सूतउवाच· शशांकलेखांकितभालदेशे सदाशिवे शैवदिशंप्रयाते ॥ चिंताव्यथा
धेमुनिराजकन्यां हसायथावृत्रहणंमुनीशाः ४७ इतिश्रीबृहन्नारदीयपुराणेपुरुषोत्तममाहात्म्ये
शिववाक्यंनामएकादशोऽध्यायः ११ ॥ ॥ ॥ नारदउवाच· शितिकंठेगतेनाथबालाकिमक
रोच्छुचा ॥ तन्मेवदविनीताय शुश्रूषाधर्मसिद्धये १ श्रीनारायणउवाच ॥ एवमेवपुरापृष्टः श्रीकृष्णः
पांडुसूनुना ॥ यदुवाचवचोराजंस्तन्मेनिगदतः शृणु ॥ २ ॥ श्रीकृष्णउवाच· एवंगतेशिवेराजन्साबालावि
गतप्रभा ॥ निःश्वासपरमाभीतासाश्रुनेत्राकृशोदरी ३ हृदयाग्निलसज्ज्वालाज्वलितांगीकुमारिका ॥
दावाग्निदग्धपत्रासालतेवासत्तपस्विनी ॥ ४ ॥ दुःखमीर्ष्यामापन्नवत्यामेवंकालोमहानगतः ॥ अश्रांतामवचस्कां
धृताहर्षांतापसींप्रभुः ५ सहसातांसमापन्नांफणीवाखुनिवेशनं ॥ इतिकालेनवलितावप्रांतीतांतपस्विनी
॥ ६ ॥ प्रादुरभेद्यावृतंव्योम्नि विद्युत्सौदामिनीयथा ॥ तथाश्रमेस्वकेतद्दातपसादग्धकल्मष ७ तदा ॥

Jagannath Bhattarai Collection, Nagarjuna

मा. नीमेवधर्मिष्ठोयज्ञसेनोनराधिपः॥ द्रुहस्त्वंमारसंपन्नमकरोद्यज्ञमुत्तमं॥ ८ ॥ तद्यज्ञकुंडादुद्भूताकुमा
२२ रीकनकप्रभा॥ सेयंद्रुपदशार्दूलतनयापृथिवीभुवि ९ द्रौपदीसर्वलोकेषुस्वार्थयोग्यापुराभवत्॥ सेयंस्वयंवरेराजन्म
त्स्यवेधेकृतेसति १० लब्धार्जुनेनपांचालीक्षुभितेराजमंडले॥ तृणीकृत्यनृपान्सर्वान्भीष्मकर्णादिकान्बहून्
११ सेयंकचग्रहंप्राप्तादुष्टदुःशासनान्मुने॥ वचांसिकर्णशूलानिश्राविताववरवर्णिनी १२ मयाचोपेक्षिताराजन्न
पुरुषोत्तमहेलनात्॥ यस्मान्मयिकृतस्नेहामन्नामान्यवदन्मुहुः १३ दामोदरदयासिंधोकृष्णकृष्णजगत्पते॥ हे
नाथहेरमानाथकेशवक्लेशनाशन १४ नमातानतातोनचभ्रातृवर्गोनसख्योनजामिर्नवैभागिनेयः॥ नबं
धुर्नचेष्टोनवैत्राणनाथोहृषीकेशसर्वंभवानेवमेसि १५ गोविंदगोपिकानाथदीनबंधोदयानिधे॥ दुःशासन
पराभूतांकिंनजानासिमांप्रभो॥ १६॥ दुःशासनपराभूतातदाद्रुपदनंदिनी॥ मदीयस्मरणंप्राप्ताविस्मृतापि एम
मयापुरा १७ शीघ्रंगरुडमारुह्यतत्रागत्यस्थितेनवै॥ पूरितानिमयाराजन्नस्यैवासांस्यनेकशः १८ सदा २२
मयिकृतस्नेहामत्प्राणामत्परायणा॥ ममातिवल्लभासाध्वीसखीमेप्राणसन्निभा १९ तथाप्युपेक्षितेयंसा

पुरुषोत्तम तेलनाम॥ पुरुषोत्तममन्दिर [illegible] स्कारः कर्ता स्थानयाम्यहं॥२०॥ सर्वधामुनिदेवानां मे योयंपु
रुषोत्तमः॥ किंपुनर्मानुषाणानां सर्वतीर्थफलप्रदायकः॥२१॥ तस्मादारधयत्येनमामाग पिपुरुषोत्तमं
वसैवसुदेवपुत्रौ सर्वते भाविनाक्षुभो॥२२॥ यलोकि विकुरप्राणो येरस्याः पांडुनंदन॥ तेनारीस
म हे सत्य स्त्रियापि ब्वे ऽलपानकृता॥२३॥ पुंयो धनादिरूपालोकलवीने च्यायमरूपं॥ सर्वरात्रुप्र
यं कृत्वा त्वं च राजा भ [illegible]॥२४॥ नमे क्षीरोदतनया प्रियपालापिहलायुधः॥ न तथा देवकीदे
वी प्रद्युम्नो नापि सान्यकिः॥२५॥ यादृशा मे प्रिया भक्ता [illegible] ष्णो नास्ति कश्चन॥ येन मे पीडिता भक्ता
स्तेन तप्पीडितः सदा॥२६॥ दृष्यो मे नास्ति तस्सो यमस्तस्य फलप्रदः॥ नावलो व्यो मया दुष्टो दंड
र्मपि पांडवः॥२७॥ श्रीनारायणउवाच॥ श्रीकृष्णनाम समाख्याय पांडवाद्रौपदी [illegible] नथा॥ कुशस्थलीं
जगाम विष्णुर्भगवान्मधुसूदनः॥२८॥ राजाभिषेकगामिन्यां [illegible] संधार कांचरत्नकुलां॥ वसुदेवोपि भगवाल्लो वल
देवो मम मागजः॥ [illegible]॥ मम माता देवकी देवी यदसांवादयो ऽपरे॥ आहूय [illegible] मदवी रुक्मिण्याद्याश्च याः

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

Jagannath Bhattarai Collection, Nagarjuna [illegible]

२९ स्निग्धः ॥३०॥ सर्वे ते नि[illegible]षे नेत्रे मदागमनकांक्षिणः ॥ मामेवाचिंतयं सर्वे मद्दर्शनसमुत्सुकाः ॥३१॥
॥२३॥ श्रीनारायण उवाच ॥ इत्युक्त्वा वंदे वेशं कथं चिन्मां डुनंदनाः ॥ तस्त्रैपाणामालक्ष्य तमूर्द्ध्वगं जक्ष्मरं ॥३२॥ जीव
नंनो भवानेव यथा वारिजालोचनसांप्रतम् पुनर्दर्शनमल्पेन कालेन जनार्दन ॥३३॥ पांडवानां हरि
र्नाथो नान्यं कांचिज्जगत्त्रये ॥ इत्थं सर्वे वदंत्यत्र न स्मा[illegible]ः पाहि सर्वदा ॥३४॥ न विस्मार्या वयं
सर्वे त्वदीया जगदीश्वर ॥ अस्मच्छ्रेतो मिलिंदानां जीवनं त्वं पदांबुजं ॥३५॥ अवलंबनमेवास्तु प्रा
र्थयामो मुहुर्मुहुः ॥ अस्त कृत्वानुपत्रे[illegible] पुष्पणाः स्वेवं पंडुसुताः ॥३६॥ मंदं मंदं समारुह्य रथं प्र
मपरिप्लुतः ॥ ययौ द्वारवतीमेतान् परा कृत्वानुगच्छतः ॥३७॥ श्रीनारायण उवाच ॥ अथ श्रीद्वा
रकानाथे गते द्वारवतीं तदा ॥ राजापि सानुजस्तप्त स्तीर्थानि विविवारह ॥३८॥ पुरुषोत्तमे
नर्म कृत्वा ब्रह्मन् श्रीभगवत्प्रिये ॥ अनुनामान् हृत्स्थं च विष्वक्सेन वचः स्मरन् ॥३९॥ अ राम
ते श्रुत्वा मती वो गंगा माता न्मय पोह्यषो नमं ॥ कथं सुखानिल भ्यंते नाथ सर्व पुरुषोत्तमं ॥४०॥ सध्य ॥२३॥

यो भारते वर्षे मण्डलः श्रेष्ठस्य वरः ॥ विविधैर्नैयमैर्यस्तु पूजयेत्पुरुषोत्तमं ॥४१॥ एवं सर्वेतीर्थेषु
श्रेष्ठं [illegible]दः पाण्डुनन्दन ॥४॥ पुरुषोत्तममासस्य व्रतं चैतद्विधानतः ॥४२॥ न दत्ते राज्यमतुल
मवाप्य गतकण्टकं ॥ पूर्णे वत्सु लोक्षेषु श्रीफलं फलपद्यामुने ॥४३॥ छट धन्वा नृपः स
[illegible] वै स्तूवरा लब्धभवः ॥ पुरुषोत्तममासस्य सेवनान्महतीं श्रियं ॥४४॥ पुत्रपौत्रसुखं
चैव भुक्त्वा भोगाननेकशः ॥ जगाम भगवल्लोकमगम्यं योनामपि ॥४५॥ एतन्मास
स्य माहात्म्यमतुलं मुनिसत्तम ॥ नाहं वक्तुं समर्थोस्मि कल्पकोटिशतैरपि ॥४६॥ स
तएवाह ॥ पुरुषोत्तममासस्य फलं हि पायनाद्दहं ॥ माहात्म्यं श्रुतवान्विप्राः सोपि
वक्तुं शशाक नो ॥४७॥ अस्य माहात्म्यमखिलं वेत्ति नारायणः स्वयं ॥ अथवा भगवान्साक्षाद्वै
कुण्ठनिलयो हरिः ॥४८॥ ब्रह्मादिदेवावनतपादपीठ गोलोकनाथेन स्वकीयनस्य मा स

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पु॰मो॰ वं माहात्म्यं पुरुषोत्तमस्य देवो न जानाति कुतो मनुष्याः॥४४॥ इति श्री बृहन्नारदीये पुराणे
॥२७॥ पुरुषोत्तममाहात्म्ये श्रीनारायणनारदसंवादे पुरुषोत्तमदत्तोपदेशो नाम द्वादशोऽध्यायः॥१२॥
ऋषय ऊचुः॥ सूत सूत महाभाग वदतो वदतांवर॥ दृढधन्वा कथं प्राप पुरुषोत्तमसेवना
त्॥१॥ सौराज्यं पुत्रपौत्रादिं ललनांच पतिव्रतां॥ कथंच भगवन्तो नमवाप योगि दुर्लभां॥२॥
शृण्वतां नो मुखाम्भोजात्कथासारं मुहुर्मुहुः॥ अलंबुद्धिर्न सता न कथापीयूषपानतः॥३॥ अतो
विस्तरतो ब्रूहि इतिहासं पुरातनं॥ अल्पज्ञाप्यबले नैव धात्रासंदर्शितो भवान्॥४॥ सूत उ
वाच॥ सनातन मुनिर्विप्रा नारदाय पुरातनं॥ इतिहासमुवाचेमं सएव प्रोच्यतेऽधुना॥५॥ शृण्व
न्तु मुनयः सर्वे चरितं पापनाशनं॥ यथाधीतं गुरुमुखाज्ज्ञातो वै दृढधन्वनः॥६॥ श्रीनारा
यण उवाच॥ शृणु राजन्प्रवक्ष्येहं भूपस्य दृढधन्वनः॥ कथां पुरातनीं रम्यां स्वर्धुनीमि राम
वपावनीं॥७॥ आसीद्धैहयदेशस्य गोप्ता श्रीमान्महीपतिः॥ विचित्रधर्मेति विख्यातो धी॥२७॥

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मान्सत्यपराक्रमः ॥८॥ तस्य पुत्रो नितेजस्वी [illegible] धन्येति विश्रुतः ॥ स सर्वगुणसंपन्नः सत्यवा
न्धार्मिकः शुचिः ॥९॥ आकर्णान्तविशालाक्षः पृथुवक्षा महाभुजः ॥ अवर्धत महातेजाः सा
र्धं गुणगणैरसौ ॥१०॥ अधीत्य सांगान्निगमांश्चतुरश्चातुरो मुदा ॥ सकृन्निगदमात्रेण गृ
णधीनानिव स्फुरं ॥११॥ दक्षिणां गुरवे दत्वा संपूज्य विधिवद्व्रतं ॥ गुरोरनुज्ञया धीमान्
पितुःपुरमजीगमत् ॥१२॥ जनयन्नयनानंदं निजपत्तनवासिनां ॥ विप्रधर्मा पितं पुत्रं [illegible]
लेभे परां मुदं ॥१३॥ [illegible]वानं सर्वधर्मज्ञं प्रजानां पालनेक्षमं ॥ अतःपरं किमत्रास्ति संसारे
सारवर्जिते ॥१४॥ आराधयामि श्रीकृष्णं [illegible]जं मुरलीधरं ॥ प्रसन्नवदनं शांतं भक्ताना
मभयप्रदं ॥१५॥ [illegible] ब[illegible] यातिर्ययातिप्रमुखा नृपाः ॥ [illegible] विष्णुरजिदेव[illegible]
विनुर्भगीरथः ॥१६॥ [illegible] विडूरश्चैव [illegible] भरतोपि वा ॥ पृथुरुत्तानपादश्च

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

तिदेवश्च शशबिंदुर्भगीरथः १६॥ भीष्मश्च विदुरश्चैव दुष्यंतो भरतोपि वा॥ पृथुरुत्तानपादश्च प्रल्हादोप्यवि
भीषणः १७॥ एते चान्ये च राजानस्त्यक्त्वा भोगाननेकशः॥ अध्रुवेण ध्रुवं प्रापा आराध्य पुरुषोत्तमं १८ अतो
मयापि कर्त्तव्यमरण्ये हरिसेवनं॥ छित्वा स्नेहमयं पाशं दारागारसुतादिषु॥ १९॥ ॥इति निश्चित्य म
नसा समर्थे दृढधन्वनि॥ धुरं न्यस्य जगामाशु विरक्तः पुलहाश्रमे २० तत्र गत्वा तपस्तेपे श्रीकृष्णं मन
सा स्मरन्॥ निस्पृहः सर्वकामेभ्यो निराहारो निरंतरं २१ कियत्कालं तपस्तप्त्वा हरेर्धाम जगाम सः॥ दृढध
न्वापि शुश्राव स्वपितुर्वैष्णवीं गतिं २२ हर्षशोकसमाविष्टो ह्यकरोदौर्ध्वदैहिकं॥ पितृभक्त्या महीपालो वि
हूत्रनवचक्रः स्थितः २३॥ पुष्करावर्त्तके पुण्ये नगरेऽसंतशोभिते॥ राज्यं चकार भूपालो नीतिशास्त्रविशारदः॥
२४॥ तस्य शीलवती भार्या नाम्ना या गुणसुंदरी॥ विदर्भराजतनया रूपेणाप्रतिमा भुवि २५ पुत्रान्सा सुषुवे
दिव्यांश्चतुरान्शुभान्भान्॥ पुत्रीं चारुमतीं नाम सर्वलक्षणसंयुतां॥ २६॥ चित्रवाकश्चित्रवाहश्च मणिमांश्चि
त्रकुंडलः॥ सर्वे ते मानिनः शूरा विख्याता नामभिः पृथक् २७॥ दृढधन्वा गुणैः ख्यातः शांतो दांतो दृढव्रतः

५४

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पु·मा रूपवान् गुणवान् शूरः श्रीमान्प्रकृतिसुंदरः ॥२८॥ वेदवेदांगविद्वाग्मी धनुर्विद्याविशारदः ॥ सुनिर्जिता
२५ रिषड्वर्गः शत्रुसंघविदारणः ॥२९॥ क्षमया पृथिवीतुल्यो गांभीर्ये सागरोपमः ॥ पितामहसमः साम्ये प्रसादे गिरि
शोपमः ३० एकपत्नीव्रतधरो रघुनाथ इवापरः ॥ अत्युग्रवीर्यः सद्धर्मी कार्तवीर्य इवापरः ३१ श्रीनारायणउ
वाच एकदा निशि सुप्तस्य चिंतासीत्तस्य भूपतेः ॥ अहोऽयं वैभवः केन पुण्येन महता भवत् ३२ न मया च तप
स्तप्तं न दत्तं न हुतं क्वचित् ॥ कमिदं परिपृच्छामि मम भाग्यस्य कारणं ३३ एवं चिंतयतस्तस्य रजनी विरतिं ग
ता ॥ ब्राह्मे मुहूर्ते उत्थाय स्नानं कृत्वा यथाविधिः ३४ ॥ उपस्थायार्कमुद्यंतं संतर्प्य भगवत्कलाः ॥ दत्वा दाना
नि विप्रेभ्यो नमस्कृत्वाऽश्वमारुहत् ३५ ततोऽरण्यं जगामाशु मृगयासक्तमानसः ॥ मृगान्वराहान्शार्दूला
न्जघान गवयान्बहून् ३६ कश्चिन्मृगो हतोऽरण्ये बाणेन दृढधन्वना ॥ वनाद्वनांतरं यातो बाणमादाय सत्वरं ॥
३७ ॥ शोणितस्रुतिमार्गेण राजाप्यनुययौ मृगं ॥ मृगः कुत्रापि संलीनो राजा बभ्राम तद्वनं ३८ तृषाक्रांतः
स कासारं ददर्श सागरोपमं ॥ गनगत्वा सुपीत्वासौ पानीयं तीरमागतः ३९ ॥ ततो ददर्श न्यग्रोधं घनच्छायं

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

महातरुः॥ तच्छायायां निवस्नाथं निषसाद महीपतिः ४० तत्रागमत्खगः कश्चित्कीरः परमशोभनः॥ मानु
षीमीरयन्वाणीमतुलां नृपमोहिनीं ४१ शुकः पपाठ सुश्लोकमेकमेव पुनः पुनः॥ संबोध्य दृढधन्वानमेका
किनमुपस्थितं ४२ विद्यमानातुलसुखमालोक्यात्रीव भूतले॥ न चिंतयसि तत्त्वं त्वं तत्कथं पारमेष्यसि ४३
वारंवारमिदं पद्यं पपाठ नृपतेः पुनः॥ श्रुत्वा तस्य वचो राजा मुमुदे मुमुहे पि च ४४ किमेतदुक्तवान्कीर एकं
पद्यं पुनः पुनः॥ नारिकेलमिवागम्यं दुर्बोधं सारसंभृतं ४५ किंवानायं भवेत्कृष्णद्वैपायनसुतः परः॥ श्रीकृष्ण
सेवकं मूढं मग्नं संसारसागरे ४६ विष्णुरातमिवोद्धर्तुं कृपया मां समागतः॥ इति चिंतयतस्तस्य तत्सेनासमु
पागता ४७ कीरस्त्वदर्शनं प्राप्तो बोधयित्वा नराधिपं॥ राजा स्वपुरमागत्य कीरवाक्यमनुस्मरन् ४८ वाच्यमा
नोपि नावोचद्विनिद्रस्त्यक्तभोजनः॥ राज्ञी रहः समागत्य राजानं पर्यपृच्छत ४९ गुणसुंदर्युवाच भो भो पुरुषशा
र्दूल दौर्मनस्यमिदं कुतः॥ उत्तिष्ठोत्तिष्ठ भूपाल भुंक्ष्व भोगान्वचो वद ५० एवं स्त्रिया श्रुतो तोपि न किंचिद्वद
न्नृपः॥ स्मरन्शुकवचस्तथ्यं दुर्ज्ञेयममरैरपि ५१ साथिवाल्लातिनिःश्वस्य भर्तृदुःखातिपीडिता॥ नत्वुवो

धनिजस्वामिचिंताकारणमुत्कटं ५२ एवंचिंतानिमग्नस्यराज्ञःकालःक्रियान्गतः संदेहसागरोत्तारहेतुंमुने
वाभिपश्यत ५३ नारदउवाच इतिचिंतयतोधरापतेर्वदजातंदृढधन्वनश्चकिं॥ विमलंचरितंहिवैष्णवं
कलुषंहंतिमनाक्श्रुतंमुने ५४॥ इतिश्रीबृहन्नारदीयपुराणेपुरुषोत्तममाहात्म्येश्रीनारायणनारदसंवा
देदृढधन्वोपाख्यानेदृढधन्वनोमनःखेदोनामत्रयोदशोऽध्यायः १३॥ छ छ छ॥ श्रीनारदउ
वाच अथचिंतातुरस्यास्यगृहंवाल्मीकिराययौ॥ सोरामचरितंदिव्यंचकारपरमाद्भुतं १ दूरादालोक्यभू
पालःसमुत्थायससंभ्रमं॥ अनीनमत्तच्चरणौदंडवद्भक्तिसंयुतः २ संपूज्यस्थापयामासतमृषिंपरमासने
पादौचांकगतौकृत्वाकराभ्यांसमलालयत् ३ पादावनेजनीरापःशिरसाधारयन्मुदा॥ उवाचस्निग्धयावा
चास्मरन्नीरवचोनृपः ४ दृढधन्वोवाच भगवन्कृतकृत्योहंभाग्यवानस्मिसांप्रतं॥ अद्यमेसफलंज
न्मत्वद्यायोधिगतःप्रभो ५ श्रुतंमेसफलंजातंयद्भवानक्षिगोचरः॥ किंवर्ण्यंमेमहद्भाग्यंजगत्पावनपा
वन ६॥ श्रीनारायणउवाच इत्युक्त्वामुनिशार्दूलंविररामसभूपतिः॥ वाल्मीकिरपितंदृष्ट्वाराजा

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

नंविनयान्वितं ७ उवाचपरमप्रीतोहर्षयन्जनतांमुनिः॥ वाल्मीकिरुवाच साधुसाधुनृपश्रेष्ठत्व
य्येतदुपपद्यते ८ चिंतातुरःकथंराजन्वदसर्वमनोगतं॥ किंचिद्दुःखंस्पृहातेस्तितद्वदस्वमहामते ९
दृढधन्वोवाच॰ भवदीयपदांभोजकृपयामेसुखंसदा॥ परंत्वेकोमहान्विद्धन्संदेहोहृदयेमम १० तमप
पाकुरुशल्यंत्वंवन्यकीरमुखोद्गतं॥ कदाचिन्मृगयाकामोगतोहंगहनेवने॥ ११॥ भ्रमन्नपश्यंकासारं तत्रपी
तंजलंमया॥ श्रमापनोदनाकांक्षीमहान्यग्रोधमाश्रितः १२ स्निग्धच्छायंसुनिविडंमनोनयननंदनं॥ त
त्रापश्यंस्थितंकीरंमनोमोदविधायकं १३ दत्तदृष्टिरहंयावज्जातस्तस्मिन्यतत्रिणि॥ तावन्मांसंमुखीभूय
श्लोकमेकंपपाठह १४ विद्यमानातुलसुखमालोक्यातीवभूतले॥ नचिंतयसितत्त्वंत्वंतत्कथंपारमेष्यसि
१५ इतिवाचःशुकेनोक्ता आकर्ण्यहिंसुविस्मितः॥ नतज्ज्ञानाम्यहंब्रह्मन्किमुवाचहरिच्छदः १६ इमंमे
हार्दसंदेहंभवान्छेत्तुमर्हति॥ ममाराज्यसुखंपुत्राश्चत्वारश्चारुदर्शनाः १७ पत्नीपतिव्रतारम्यागजाश्वरथ
पत्तयः॥ समृद्धिरतुलाब्रह्मन्केनपुण्येनमेऽधुना १८ एतत्सर्वंसमासेनविचार्यवक्तुमर्हसि॥ श्रुत्वानाक्यानि

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पु·मा· भूपस्यवाल्मीकिर्मुनिसत्तमः १९ प्राणायामपरोभूत्वामुहूर्तंध्यानमास्थितः॥करामलकवद्विश्वंभूतंभव्यंभव
२७ च्चयत्न् २० विलोक्यहृदिनिश्चित्यराजानंप्रत्युवाचसः ॥ वाल्मीकिरुवाच· शृणुभूपतिशार्दूलप्राग्जन्मच
रितंतव २१ पुराजन्मनिराजेंद्रभवान्द्रविडदेशजः॥द्विजःकश्चित्सुदेवाख्यस्ताम्रपर्णीतटेवसन् २२ धार्मि
कःसत्यवादीचयथालाभेनतोषवान्॥वेदाध्ययनसंपन्नोविष्णुभक्तिपरायणः २३ अग्निहोत्रादियागैश्चतो
षयामासतंहरिं॥सदैवंवर्तमानस्यभार्यासीहूरवार्णिनी २४ गौतमीतिसुविख्यातागौतमस्यसुताशुभा
पतिंपर्यचरत्प्रेम्णाभवानीवभवंप्रभुं २५ गृहमेधविधौतस्यवर्तमानस्यधर्मतः॥व्यतीतःसुमहान्कालःप्रा
पासौसंततिंनहि २६ एकदासनसंविष्टःसेव्यमानःस्वकांतया॥उवाचवचनंविप्रोविवर्णोगद्गदाक्षरं
॥२७॥ अयिसुंदरिसंसारेसुखंनास्तिसुतात्परं॥लोकांतरसुखंपुण्यंतपोदानसमुद्भवं २८ संततिःशुद्ध
वंश्याहिपरत्रेहचशर्मणे॥तेमप्राप्यवरंपुत्रंजीवितंममनिष्फलं २९ नलालितोमयापुत्रोवेदार्थान्प्रबो २७
धितः नोद्वाहश्चकृतस्तस्यवृथाजन्मगतंमम ३० सद्योमेमृतिरेवास्तुनस्यापुत्रश्चप्रियंमम॥इत्थंप्रियवचः

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

श्रुत्वा सुंदरी खिन्नमानसा ३१ समाश्वासयितुं धीरा प्रियवाक्यविशारदा ॥ अब्रवीद्वचः सौम्यं प्रियप्रेमपरि-
प्लुता ३२ ॥ गौतम्युवाच ॥ मामा प्राणेश्वर ब्रूहि तुच्छवाक्यानि सांप्रतं ॥ भवद्विधा भागवता नैव मुह्यंति सूरयः ३३
सत्यधर्मपरोसि त्वं जितः स्वर्गस्त्वया विभो ॥ कथं पुत्रैः सुखावाप्तिर्ज्ञानिनस्तव सुव्रत ३४ चित्रकेतुः पुरा ब्रह्मन्
पुत्रशोकेन तापितः ॥ स नारदेनांगिरसा भ्यस्य संतारितो भवान् ३५ तथांगराजादुष्पुत्राद्वेनाद्दूनसमागान्दिशि ॥
तथा ते संततिः स्वामिन्दुःखदा च भविष्यति ३६ तथापि तव सत्पुत्रलालसा चेत्तपोधन ॥ आराधय जगन्नाथं
हरिं सर्वार्थदं मुदा ३७ यमाराध्य पुरा ब्रह्मन्कर्दमः पुत्रमाप्तवान् सांख्याचार्यसुतं देवं कपिलं योगिनां वरं ३८
धर्मपत्न्या वचश्चेत्थं श्रुत्वा विप्रशिरोमणिः ॥ निश्चिस्यैवं तया सार्धं ताम्रपर्णीतटं गतः ३९ स्नात्वा यत्र विरजे पुण्ये
चचार परमं तपः ॥ शुष्कपर्णजलाहारः पंचमे पंचमे दिने ४० चत्वारि दशसहस्राणि गतान्येवं तपोनिधेः ॥ तस्य
तत्तपसा ब्रह्मंस्त्रयो लोकाश्चकंपिरे ४१ अत्युग्रं तत्तपो दृष्ट्वा भगवान्भक्तवत्सलः ॥ प्रादुर्बभूव तरसा गरु-
डोपरि संस्थितः ४२ ॥ श्रीनारायण उवाच तं दृष्ट्वा नवजलदोपमं मुरारिं दोर्दंडैर्जगदवनक्षमैश्चतुर्भिः ॥

पु॰ मा॰ संलक्ष्यं मुदितमुखं सुदेवशर्मा साष्टांगं नतिमकरोन्मुदा मुकुंदं ४३ ॥ इति श्रीबृहन्नारदीयपुराणे पुरुषो
२८ त्तममाहात्म्ये श्रीनारायणनारदसंवादे चतुर्दशोऽध्यायः १४ ॥ ॥ ॥ श्रीनारायण उवाच ॰ ततस्तुष्टा
वतं देवं श्रीकृष्णं भक्तवत्सलं ॥ बद्धांजलिपुटो भूत्वा सुदेवो गद्गदाक्षरं १ नमस्ते देवदेवेश त्रैलोक्याभयदप्र
भो ॥ सर्वेश्वर नमस्तेस्तु त्वामहं शरणं गतः २ पाहि मां परमेशान शरणागतवत्सल ॥ जगद्वंद्य नमस्तेस्तु प्रप
न्नभयभंजन ३ जयस्वरूपं जयदं जयेशं जयकारणं ॥ विश्वाधारं विश्वसंस्थं विश्वकारणकारणं ४ विश्वै
कारणकं दिव्यं विश्वघ्नं विश्वपंजरं ॥ फलबीजं फलाधारं फलमूलं फलप्रदं ५ तेजःस्वरूपं तेजोदं सर्वतेजस्विनां वरं
कृष्णं विष्णुं वासुदेवं वंदेहं दीनवत्सलं ६ त्वां ब्रह्मादयो देवाः स्तोतुं शक्ता जगत्प्रभो ॥ कथं मंदो मनुष्योहम॰
ल्पबुद्धिर्जनार्दन ७ अतिदुःखतरं दीनं लब्धकं मामुपेक्षसे ॥ तत्कथं लोकबंधुस्त्वं प्रभो लोकेद्याभतं ८ वाल्मी
किरुवाच ॰ इत्यभिष्टूय भूमानं द्विजस्तस्थौ हरेः पुरः ॥ तदाकर्ण्य हरिर्वाक्यमुवाच जलदस्वनः ९ श्रीहरिरुवा २८
च ॰ सम्यक् संपादितं वत्स यत्त्वया चरितं तपः ॥ किमिच्छसि महाप्राज्ञ तपोधन वदस्व मे १० ततोहं वितरिष्या

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi
Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

मिसंतुष्टस्तपसा तव ॥ एतादृशं महत्कर्म न केनापि कृतं पुरा ११ सुदेव उवाच॰ यदि प्रीतोसि हे नाथ दीनबंधो द
यानिधे ॥ सत्पुत्रं देहि मे विष्णो पुराणपुरुषोत्तम १२ हरे पुत्रं विना शून्यं गार्हस्थ्यं मे न रोचते ॥ इति विप्रवचः श्रु
त्वा जगाद हरिरीश्वरः १३ श्रीहरिरुवाच॰ अदेयमपि ते सर्वं दास्ये पुत्रं विना द्विज ॥ तव पुत्रसुखं वत्स विधा
त्रा नैव निर्मितं १४ त्वदीयभालफलके वर्णाः सर्वे मयेक्षिताः ॥ तत्र नैवास्ति ते पुत्रसुखं सप्तसु जन्मसु १५
इत्याकर्ण्य हरेर्वाक्यं वज्रनिर्घातनिष्ठुरं ॥ सपपात महीपृष्ठे छिन्नमूल इव द्रुमः १६ पतिं पतितमालोक्य
भ्रमदा संततदुःखिता ॥ पश्यंती स्वामिनं पुत्रस्पृहाशून्यं मरुरुदत १७ पश्चाद्धैर्यं समालंब्य सावोचत्पतितं पतिं गौ
तम्युवाच॰ उत्तिष्ठोत्तिष्ठ हे नाथ किं न स्मरसि मे वचः १८ विधात्रा लिखितं भाले न लभेत सुखासुखं ॥ किं करोति
रमानाथः स्वकृतं भुंजते नरः १९ अभाग्यस्य कृतोद्योगो मूर्खो रिद्धभेषजं ॥ तस्य सर्वं भवेद्व्यर्थं यस्य दैवमद
क्षिणं २० क्रतुदानतपः सत्यव्रतेभ्यो हरिसेवनं ॥ श्रेष्ठं सर्वेषु वेदेषु ततो दैवबलं दरं २१ तस्मात्सर्वत्र निश्च
सं विहायोत्तिष्ठ भूसुर ॥ दैवमेवावलंब्याशु हरिणा किं प्रयोजनं २२ इत्याकर्ण्य वचस्तस्यास्तीव्रशोकसम

पु·मा· मन्वितं॥ वैनतेयोवदंदृष्ट्वाक्षोभसंजातवेपथुः २३॥ गरुडउवाच· शोकसागरसंमग्नांब्राह्मणींवीक्ष्य
२९ हेहरे॥ तथैवब्राह्मणंनेत्रगलद्बाष्पकलाकुलं २४ दीनंवंधोदयासिंधोभक्तानामभयंकर॥ भक्तदुःखा
सहिष्णोस्तेदयाद्यक्वगताप्रभो २५ अहोब्रह्मण्यदेवस्त्वंत्वद्धर्मःक्वगतोधुना॥ त्वद्भक्तस्यचतुर्धापिमुक्तिः
करतलेस्थिता २६ अहोतथापिनेच्छंतिविहायभक्तिमुत्तमां॥ तदग्रेसिद्धयश्चाष्टौकिंकरीभूयसंस्थिताः
२७ त्वदाराधनमाहात्म्यमेवंसर्वत्रविश्रुतं॥ तर्हिविप्रस्यपुत्रेच्छापूरणेकःपरिश्रमः २८ गजमर्पयतःपुंसो
ऽंकुशेकःपरिश्रमः॥ अतःपरंनकेनापिसेव्यतेतेपदांबुज २९ यद्दृष्टागतंपुंसस्तद्देवंभविताध्रुवं॥ इतिलो
केप्रथाजातात्वद्भक्तिर्विलयंगता ३० कर्तुमकर्तुंसामर्थ्यंतवसर्वत्रविश्रुतं॥ तदेवाद्यगतंनाथयनचेदस्मैसुत
प्रदः ३१ अतस्त्वंसर्वथादेहिपुत्रमेकंद्विजन्मने॥ सुदामात्वांसमाराध्यलेभेवैभवमुत्तमं ३२ सांदीपिनिर्मृतंपुत्रम
वापकृपयातव॥ इतितेप्रार्थनांप्राप्तोदंपतीपुत्रलालसौ ३३॥ श्रीनारायणउवाच॥ इतिगरुडवचोनिशा रा·म·
म्यविष्णुर्वचनमुवाचखगंसुधोपमानं॥ अयिखगवरपुत्रमेकमस्मैवितरमनोगतमाशुवैनतेय॥३४॥२ २९

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

तिहरिवचनंनिजानुकूलंम्हटितिनिशम्यखगोतिहृष्टचेताः॥अददद्दितिविषण्णमानसायसुतमनुरूप-
मिलासुरायरम्यं ३५॥इतिश्रीबृहन्नारदीयपुराणेपुरुषोत्तममाहात्म्येदृढधन्वोपाख्यानेश्रीनारायणना-
रदसंवादेसुदेववरप्रदानंनामपंचदशोऽध्यायः १५॥ ॥ श्रीनारायणउवाच शृणुनारदवक्ष्येहंय-
दुक्तंदृढधन्वने॥वाल्मीकिनामहात्मा तच्चरितंपरमाद्भुतं १ वाल्मीकिरुवाच· दृढधन्वन्महाराजशृणु-
ष्ववचनंमम॥सुपर्णःकेशवादेशादिदमाहद्विजेश्वरं॥ २॥गरुडउवाच· सप्तजन्मसुतेपुत्रसुखंनास्ती
तियद्वचः॥हरिणोक्तंद्विजश्रेष्ठतत्तथैवतवाधुना ३ तथापिस्वामिनात्तस्तःकृपयादर्शितेसुतं॥मदंश-
संभवःपुत्रोभवितातेतपोधन ४ येनत्वमाशिषःसत्यालप्स्यसेगौतमीसुतः॥परंतज्जनितंदुःखंयुवयो-
र्भविताध्रुवं ५ धन्योसिद्विजशार्दूलयत्तेजाताहरौमतिः॥सकामाप्यथनिष्कामाहरिभक्तिर्हरेःप्रिया
जलबुद्बुदवत्पुंसांशरीरंक्षणभंगुरं॥तदासाद्यहरेःपादंधन्यश्चिंतयतेहृदि ७ हरेरन्योनसंसारात्तारये-
द्दुस्तरात्॥हरेरेवकृपालेशान्मयादत्तःसुतस्तव ८ मनसिश्रीहरिंधृत्वाविचरस्वयथासुखं॥उदासी

Jagannath Bhattarai Collection, Nagarjun

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पु·मा नतयास्थित्वाभुंक्ष्वसंसारजंसुखं ९ वाल्मीकिरुवाच दंपत्योःपश्यतोःसद्योदत्त्वावरमनुत्तमं॥खगद्वाराहरिः
३० शीघ्रंययौनिजनिकेतनं १० सुदेवोपिसपत्नीकोवरंलब्ध्वामनोगतं॥आमाद्यस्वगृहंभेजेगार्हस्थ्यसुखमुत्तमं
११ कियत्कालक्रमेणास्याद्दोहदःसमपद्यत॥दशमेमासिसंप्राप्तेपूर्णगर्भोवभूवह १२ प्रसूतिकालेसंप्राप्ते
सासूतसुतमुत्तमं॥सुदेवस्त्वात्मजेजातेजातात्ल्हादोवभूवह १३ आहूयजातकेकर्मचकारद्विजसत्तमान्॥
दृष्ट्वाह्लानंददानेभ्यःसुस्नातोद्विजसत्तमः १४ नामचास्याकरोद्धीमान्ब्राह्मणैःस्वजनैर्वृतः॥अयंसुतःसुपर्णेन
दत्तःप्रेम्णाकृपालुना १५ शारदेंदुरिवप्रोद्यत्तेजस्वीशुकसन्निभः॥शुकदेवेतिनामायंपुत्रोस्तुममवल्लभः १६
अवर्धतसुतःशीघ्रंशुक्लपक्षइवोडुपः॥पितुर्मनोरथैःसाकंमातृमानसनंदनः १७ उपनीयसुतंतातःसावित्रीं
दत्तवान्मुदा॥संस्कारंवैदिकंप्राप्यब्रह्मचर्यव्रतेस्थितः १८ तत्तेजसान्वितोरेजेसाक्षात्सुर्यइवापरः वेदाध्य
यनमारेभेकुमारोवुद्धिसागरः १९ सहुद्ध्यानंदयामासस्वगुरुंगुणवत्सलः॥सकृन्निगदमात्रेणविद्यांसर्वामु ३०
पेयिवान् २० वाल्मीकिरुवाच एकदादेवलोऽभ्यागात्कोटिसूर्यसमप्रभः॥तमालोक्यसुदेवोसौननामदंड
वन्मुदा॥२१॥पूजयामाससविधिवद्दर्घ्यपाद्यादिभिर्मुनिं॥आसनंकल्पयामास

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

दिभिर्मुनिं ॥ आसनं कल्पयामास देवलायमहात्मने ॥ २२ ॥ तत्रोप
विष्टो भगवान् देवलो देववद् द्युतिः ॥ वरणे पतितं दृष्ट्वा कुमारं देवलो
ब्रवीत् ॥ २३ ॥ देवल उवाच ॥ भो भो कुदेव धन्योसि नूनं सत्ते भगवान् ह
रिः ॥ यतस्त्वं प्राप्नुवान् पुत्रं दुर्लभं सुंदरं वरं ॥ २४ ॥ एतादृशः सुतः क्वा
पि कस्यापि न वलोकितं ॥ विनीतो बुद्धिमान् वाग्मी वेदाध्ययनशी
लवान् ॥ २५ ॥ एहि पुत्राकिमेतन्नेकोपं पश्यामि कौतुकम् ॥ सकुंतं वामपुंगं
र्भितविशाले वक्षसि मध्यापि ओ ॥ २७ ॥ वपुर्वर्तुलं के मध्ये वलित्रय
विभूषितं ॥ एवमुक्त्वा सुतं दृष्ट्वा पुनरेहीत्युकं द्विजं ॥ २८ ॥ अहो सुदे

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

वतन यस्तवायंत्र रणसागरः ॥ गूढजत्रुः कंबुकंठः स्निग्धकुंचितमूर्धजः ॥ २८
२१॥ ॥ तुंगवक्षः पृथुग्रीवः समकर्णो वृषांसकः ॥ सर्वलक्षणसंपूर्णः पुत्रो भाग्यनि
धिर्महान् ॥ ३० ॥ एक एव महादोषो येन सर्वं वृथा कृतं ॥ इत्युक्त्वा मौलिमा
धुन्वन्विस्मितास्यो ब्रुवन्मुनिः ॥ ३१ ॥ पूर्वमायुः परीक्ष्येत पश्चाल्लक्षणमादिशे
त् ॥ नि एषकुमारस्य लक्षणैः किं प्रयोजनं ॥ ३२ ॥ सुदेव तनयोयं ते द्वाद
शे हायने जले ॥ मृत्युमेष्यति तस्मात्त्वं शोकं मा कुरु मानसे ॥ ३३ ॥ अवश्यं
भावि नो भावा भवंत्येव न संशयः ॥ तत्र प्रतिविधिर्नास्ति मुमुक्षोरिव मे वजन्म ॥
॥ ३४ ॥ वाल्मीकिरुवाच ॥ इत्युदीर्य जनो ब्रह्मलोकं देवलको मुनिः ॥ सुदेवः स
ह गौतम्यापपात धरणीतले ॥ ३५ ॥ विललापाविशं भूमौ देवलोकं वचनस्मरन् ॥ ॥२१

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

॥ अथ सा गौतमीं तु प्रेक्ष्याङ्गमार्त्यं धैर्यता ॥३६॥ चुचुंब वदनं प्रेम्णा पश्चात्तातिमुवाच
सा ॥ गौतम्युवाच ॥ द्विज एजनकर्त्तव्या भीतिर्भार्ये युवस्तु सु ॥३७॥ नाभार्यं भाविताकु
त्रभाव्य मे वन भविष्यति ॥ किं तु नो दुःखमापन्नान ह एम प्रपिद्धिए ॥३८॥ वंधनं वसिष्ठ आपि
प्राप्तवान्भोगमवाप्य ॥ हरिश्चन्द्रो वधं घोरं वृतोपानिधनं गतः ॥३९॥ कार्त्तवी
र्यो शिरश्छेदं रावणोपि तथाप्तवान् ॥ विरहं रघुनाथोपि जानक्याः प्राप्तवान्मुने ॥४०॥
परीक्षिद्राजर्षिर्ब्रह्मशापं तु प्राप्तवान् ॥ एवं ये भाविनो भावा भवंत्येव मुनीश्वर ॥४१॥
अत उत्तिष्ठ हे नाथ हा भज सनातनं ॥ सारंगं सर्वजीवानां निर्वाणपददायकम् ॥ वाल्मी
किरुवाच ॥ इति निजवनितावचो निशम्य प्रकृतिमुपागतवान्मुदे वज्रमौ ॥ हृदि हरि
चरणांबुजं निधाय कृशिति जनो ध्रुव मात्मजाह्नवीं ॥ इति श्रीबृहन्नारदीयपु
राणे पुरुषोत्तममाहात्म्ये श्रीनारायणसंवादे ह रूपनोपाख्याने सुदेवप्रतिबोधोनाम

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

१। ततः किमभवत्तस्य प्रबुद्धस्य महीपते ॥ तन्मे वद कृपासिंधो श्रुं एवं तां पापनाशनं ॥
१॥ श्रीनारायण उवाच ॥ स्वकीयचरितं श्रुत्वा प्राचेतसं च कितानने ॥ राजानं पुनरा
।। आह वाल्मीकिः श्रवणोत्सुकं ॥ २॥ वाल्मीकिरुवाच ॥ इति ताः शीतला वाचः
समाकर्ण्य प्रियामुखोत् ॥ गुरुदेवो धैर्यवंश्च हरौ चित्तमधारयत् ॥ ३॥ निः
श्वस्य दीनवदनो यद्भावतद्भविष्यति ॥ इति निश्चित्य मनसा पुष्पाद्यर्थं
वनं ययौ ॥ ४॥ एवं कृतव्रतस्तस्य कियान्कालो गतक्रमात् ॥ इमि कुशफला
द्यर्थं कदाचित्काननं ययौ ॥ ५॥ गुरुदेवो मनसा ध्यायन् हरेः पादसरोरुहं ॥ तस्मि
न्नेव दिने गच्छन्नापि सूनुः स हृद्धृत ॥ ६ ॥ प्रविश्य गमं [illegible]डै वयस्यैः सह
वारिणि ॥ जलयंत्रैः क्षिपन्वारि बालकेभ्यस्य मुहुः ॥ ७ ॥ जले क्रीडा
मुहुः कुर्वन्नग्रीवो मोदमपाययौ ॥ ८ ॥ एवं सर्वेषु बालेषु क्रीडत्सु प्रेमनि

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

भीं ॥८॥ अगाधसलिलेतिष्ठन्बालकैरूपमर्दितं ॥ सपलायनमान्विष्ठन्स्तुहृद्दुर्गभ
याद्रुतं ॥९॥ विपिनेनोदितस्तत्रानियम्याश्वौ समात्मना ॥ ममज्जागाधतोयेसौवृजेयेनात्मनः
सखीन् ॥१०॥ तत्रापिव्याकुलीभूयततोनिर्जतमुन्मना ॥ सहसामृत्युमाप्नः कुमारोगा प
धवारिणी ॥११॥ जलाद्निर्गतंवीक्ष्यसर्वेबाकितमानसा ॥ समानवयसःसर्वेस्याहाकृ
त्वाप्रधाविता ॥१२॥ औतम्येकथयामासुर्हेह्रुकपएयराग ॥ वज्रपातसमांवाचंबालाना
मनातिप्रियां ॥१३॥ श्रुत्वाभूमौपपातश्रुगोतमीपुत्रवत्सला ॥ एतास्मिन्नेवसमयेवना
द्विप्रःसमाययौ ॥१४॥ निद्रामध्यपुत्रमरणंत्वद्धेवान्यपतन्भूवी ॥ ततउत्थापयतौविप्रदंप
तीवापिकांगतौ ॥१५॥ सतंपुत्रंसमालिंग्यस्वांकेकृत्वाकलेवरं ॥ सुदेकःपुत्रवदनंतुचुं
बवमुहुर्मुहुः ॥१६॥ ततःस्वांकेस्थितंपुत्रंमृतंवीक्ष्यमुहुर्मुहुः ॥ सहदाविलपंदेव
गद्गदाक्षरमूर्छितगात्र ॥१७॥ सुदेवउवाच ॥ वदपुत्रशुभांवाणींममशोकविना

शिनि मृ ॥ शीतलां लालितां वत्स मनज्ञो मोद मावह ॥ १८ ॥ विहाय पितरौ वृद्धौ
न त्वं गंतु मिहार्हसि ॥ वत्सा हूयति सान्मित्रं वेदाध्ययन हेतवे ॥ १९ ॥ मुहुर्हूय
ति पाध्याय स्त्वां अध्यापन हेतवे ॥ गुरौ उत्तिष्ठ हे पुत्र कथं सुप्तोसि सांप्रतं ॥ २० ॥
त्वां विहाय न गच्छामि गृहे किं मे प्रयोजनं ॥ अन्यार त्वां मिवाद्येव त्वद्दतो सदनं
मम ॥ २१ ॥ वनेपि ने वत्स मिगमने किं प्रयोजनं ॥ फलमूल प्रियं त्वं वे त्रोति ष्ठ
सिम माग्रत ॥ २२ ॥ न मया चारितं गर्हलं व्रत ह त्यापि नो कृता ॥ केन कर्म्म

पु०मा ॥१८॥ पुरामुनीश्वरःकश्चिद्धनुर्नामामहामनाः॥ पश्यन्पुत्राधिनिर्दग्धान्लोकान्दीनमनाअभूत् १९ अमरंपु
३४ त्रमन्विच्छन्नतपत्तपसुदारुणं॥ सहस्राब्देगतेकालेदेवास्तमब्रुवन्मुनिं २० वरंवरयभद्रंतेयस्तेमनसिवांछि
छितः॥ प्रसन्नाःस्मोवयंसर्वेतेनतपसानव २१ श्रीनारायणउवाच· इतिदेववचःश्रुत्वासुतंसोमृत
सन्निभं॥ वव्रेतपोधनःपुनममरंबुद्धिशालिनं॥२२॥ तमूचुर्निर्जराःसर्वेनैवंभूतोस्तिभूतले॥ पुनराह
मुनिर्देवान्निमित्तायुर्भवत्विति॥२३॥ सुरास्तोचुर्निमित्तंकिंवदसोप्यवदन्मुनिः॥ असौमहान्गिरिर्या
वत्तावदायुर्विधीयतां॥२४॥ एवमस्त्वितिसंपाद्यसेंद्रादेवादिवंययुः॥ धनुःशर्मासुतंलेभेकालेनास्य
ननादृशं २५ सपुत्रोववृधेतस्यनारायपतिरिवांबरे॥ प्राप्तेतुषोडशेवर्षेपुत्रंप्राहमुनीश्वरः २६॥ हेवत्समुन
यःसर्वेनावज्ञेयाःकदाचन॥ शिक्षितोपितथापुत्रःसोद्वेगानकरोन्मुनीन्॥२७॥ निमित्तायुर्बलोन्मत्तोब्रा ३४
णानवमन्यत॥ कदाचिन्महिषोनामामुनिःपरमकोपनः २८ पूजयामासविधिनाशालिग्रामशिलांशुभां॥
तदानींससमागत्यतामादायत्वरान्वितः २९ चिक्षेपनिजचांचल्यात्कूपेपूर्णजलेहसन्॥ ततःक्रोधसमा

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पु·मा· भगवन्दयालोमांपाहिपुत्रानलतापतप्तं २५ देवाधिदेवाखिललोकनाथगोपालगोपीप्रारथांगपालो॥कलिंग
३२ कन्याविषदोषहारिन्मांपाहिपुत्रानलतापतप्तं २६ वैकुंठविष्णोनरकासुरारेचराचराधारभवाब्धिपोत ब्र
ह्मादिदेवामनपारपीठ मांपाहिपुत्रानलतापतप्तं २७ शठोमदन्योभवितानकोपियोदेवकीसूनुवचोविलं
घ्य॥पुत्रैर्दुराशांकृतवानभाग्योलभेतकोदृष्टविनष्टवस्तु २८ इतिश्रीबृहन्नारदीयपुराणेपुरुषोत्तममाहा
त्म्येश्रीनारायणनारदसंवादेदृढधन्वोपाख्यानेसुदेवविलापोनामसप्तदशोऽध्यायः १७॥ नारदउवाच दृ
ढधन्वमहीपालंकिमुवाचततःपरं॥वाल्मीकिर्भगवान्साक्षात्तद्वदस्वतपोनिधे १ श्रीनारायणउवाच दृढ
धन्वासराजर्षिःश्रुत्वामाकृतनमन्मनः॥सविस्मयःसमापृच्छद्वाल्मीकिंमुनिसत्तमं २ दृढधन्वोवाच ब्रह्मंस्त
ववचोरम्यंसुधाकल्पंनवंनवं॥पीत्वापीत्वानतृप्तोस्मिभूयोवदततःपरं ३ वाल्मीकिरुवाच एवंविलपतस्त
स्यविप्रस्यजगतीपते॥अकालजलदोभ्यागाद्गर्जयंश्चदिशोदश ४ ववौवायुःखरस्पर्शःकंपयन्निवप ३२
र्वतान्॥वृहल्लसन्महाविद्युत्स्वनेनापूरयन्दिशः ५ यावन्मासंववर्षैवमहीपूर्णजलाभवत्॥नासौविप्रा

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

नवाप्किंचित्पुत्रशोकाग्निनापितः ६ नप्रयोत्रभुजेचैवपुत्रपुत्रेतिब्रुवन्॥ एवंविलपतस्तस्यमासोयोविमत
स्तदा ७ श्रीकृष्णवल्लभोमासःसोभवत्पुरुषोत्तमः॥ अज्ञानतोपितस्यासौत्पुरुषोत्तमसेवनं ८ तेनात्यंतप्र
सन्नःसन्प्रादुरासीद्धरिःस्वयं॥ नवीनजलदश्यामोवनमालाविभूषितः ९ प्रादुर्भूतेजगन्नाथेविलीनाघन
राजयः॥ ततोददर्शविप्रोसौश्रीकृष्णंपुरुषोत्तमं १० सहसाकगतंपुत्रदेहंभुविनिधायच॥ सपत्नीकोनमश्चक्रे
दंडवच्छ्रीहरिंमुदा ११ बद्धांजलिपुटोभूत्वासंस्थितःश्रीहरेःपुरः॥ श्रीकृष्णएवशरणंममास्त्वितिविचिंतय
न् १२ भगवानपितुष्टःसन्पुरुषोत्तमसेवनात्॥ अवोचन्मधुरांवाणींहस्यीपुष्पवर्षिणीं १३॥ श्रीहरिरु
वाच॥ भोभोसुदेवधन्योसिभाग्यवान्सांप्रतंभवान्॥ त्वद्भाग्यंवर्णितुंकोवासमर्थोभुवनत्रये १४ शृणुवत्स
प्रवक्ष्येहंयत्तेप्रावितपोधन॥ द्वादशाब्दसहस्रायुःपुत्रस्तेभविताद्विज १५ अतःपरंनसंदेहमत्पुत्रोद्भवेसुखे॥
मयायंतेसुतोदत्तःप्रसन्नेनद्विजोत्तम १६ तवपुत्रसुखंदृष्ट्वादेवगंधर्वमानवाः॥ सगृहास्तेभविष्यंतिप्र
सादान्मेद्विजोत्तमः॥ १७॥ अत्रतेकथयिष्यामिइतिहासंपुरातनं॥ मार्कंडेयेननमुनिनापुराप्रोक्तंरघुंनृपं॥

ता केनकर्मविपाकेनपुत्रोमेनिधनंगतः २३ अहोधातःकिमेतावत्फलंलब्धंलयामहत॥ लोचनंममदी
नस्यहृद्धस्याकृष्यनिर्दय २४ निर्धनस्यधनंवालंदंपत्योरवलंवनं॥ हरन्नसेकथंलज्जाजायतेनहिकुत्रचित्
२५ सर्वत्रसदयस्त्वंवैमयिनिर्दयतांगतः॥ कथमित्यन्यथाभावोममभाग्यवशाद्दहो॥२६॥ कुत्राहंशोधया
म्यद्यपुत्रप्रकृतिसुंदरं॥ द्रक्ष्येतवाननंकुत्रपुत्रचारुसुलोचनं २७ पर्जन्यः स्रवतेवारिसूतेधान्यंचसुंधरा॥ निर
योरत्नजातानिमुक्तासारंपयोनिधिः २८ ननंदेशंप्रपद्यामियत्रपुत्रंमृतंलभेत॥ यत्रात्रंतुसमालिंग्यस्क्रतंनो
पमुत्सृजेत् २९ हेवत्सत्वंसकृद्वाचंश्रावयाशुदयांकुरु॥ विलपत्यतिनेमातांकुररीवगतत्रपा ३० तांदस्वातु
कथंपुत्रदयानोसघलेनव॥ अननुज्ञाप्यपितरौनकदापिभवान्गतः ३१ आवामपृष्ट्वाकिंदीर्घमार्गंयातोसि
पुत्रक वेदाध्ययनसद्वाणींकस्यश्रोष्यामिसांप्रतं ३२ त्वामनुस्मरतोवत्सकलवाक्यंमनोहरं॥ शान्तधोदीर्यते
नोद्वत्वायसंतहृदयंमम॥३३॥ मन्येसुधन्यंकिलकौशलेंद्रंयःकाननेदाशरथौप्रयाते॥ द्धारनोऽसूनसुतनापदग्धो
धिङ्मांसुतस्यप्रलयेप्यनष्टं ३४ गोविंदविष्णोयदुनाथनाथश्रीरुक्मिणीप्राणपतेमुरारे॥ दीनानुकंपिन्

विप्रः कालरुद्रइवापरः ३० स शापधनुषः पुत्रमद्यैवम्रियतामयं नमृतंपुत्रमालक्ष्यदध्यौमनसिकारणं
३१ निमित्तायुरयंदेवैः कृतोयंधनुषःसुतः इतिचिंतापरेणाशुनिःश्वासःप्रकटीकृतः ३२ महिषाःकोटिशोजाता-
स्तैर्गिरिःशकलीकृतः तदानींमृतिमापन्नोमुनिपुत्रोतिदुर्मदः ३३ धनुःशर्मातिदुःखेनविललापमुहुर्मुहुः
विलप्यवहुधाविप्रोगृह्यपुत्रकलेवरं ३४ प्रविवेशचितावह्निंपुत्रदुःखातिपीडितः एवंहतपुत्रायेन
सुखंयांतिकुत्रचित् ३५ वैनतेयेनयोदत्तस्तनयोयंतपोधन तेनत्वंपुत्रवान्लोकेस्पृहणीयोभविष्यसि ३६
पुरुषोत्तममाहात्म्यात्प्रसन्नेनमयानघ सुचिरंस्थापितोयंहितनयःसुखदोस्तुते ३७ गार्हस्थ्यमतुलंभुक्त्वा-
सहपुत्रेणसर्वदाततस्त्वंब्रह्मणोलोकंगत्वातत्रमहत्सुखं ३८ दिव्याब्दवर्षसाहस्रंभुक्त्वागंतासिभूतले ततोरा-
जाचक्रवर्तीभविष्यसिहिद्विजोत्तम ३९ दृढधन्वेतिविख्यातःसमृद्धदलवाहनः संवत्सराणामयुतंराज्यंभोक्ष्यसि
पार्थिवं ४० अव्याहतवलैश्वर्यमाखंडलपदाधिकं गौतमीयंतवागार्धहारिणीमहिषीतदा ४१ पतिसे
वारतानित्यंनाम्नाचगुणसुंदरी चत्वारस्तेसुताभाव्याराजनीतिविशारदाः ४२ कन्यैकाचमहाभागासुशीला

सुवरानना भुक्त्वाभोगान्महाभागासुरासुरसुदुर्लभान् ४३ कृतार्थोहंधरापीठेऽज्ञानविमोहितः अनितु
स्तरसंसारविषयाकृष्टमानसः ४४ यदाविस्मरसेविष्णुंसंसारार्णवतारकं अयंतेननयोविप्रशुकोभूत्वा
नदावने ४५ वटवृक्षंसमाश्रित्यत्वामेवंवोधयिष्यति वैराग्योत्पादकंपद्यंपठन्नेवमुहुर्मुहुः ॥ ४६ ॥ सुत्वा
वाक्यंशुकप्रोक्तंदुर्मनागृहमेष्यसि अथचिंतार्णवेमग्नंत्यक्त्वाविवयजंसुखं ४७ वाल्मीकिस्त्वांसमागत्य
वोधयिष्यतिभूसुर तथाकोऽस्मिन्नसंदेहस्त्यक्त्वालिंगंहरेःपदं ४८ गमिष्यसिसपत्नीकःपुनरावृत्तिवर्जितं
वदन्नेवंमहाविष्णौसमुत्तस्थौद्विजात्मजः ४९ दंपतीतौसुतंदृष्ट्वामहानंदौवभूवतुः सुराःसर्वेपिसंतुष्टा
ववर्षुःकुसुमाकरान् ५० ननामशुकदेवोपिश्रीहरिंपितरौचतौ गरुडोप्यतिसंहृष्टस्तंदृष्ट्वाससुतंद्विजं॥
५१ ब्राह्मणश्चकितोभूत्वाननामश्रीहरिंतदा वद्धांजलिपुटोविप्रःप्रोवाचजगदीश्वरं ५२ हृदिस्थंसंशयंछेत्तुंहर्ष
गद्गदयागिरा ५३ चत्वार्यब्दसहस्रमेवमनिशंतप्तंतपोदुष्करंतत्रागत्यवचस्त्वयानिगदितंयन्माहरेककेशं
हेवत्साद्यविलोकितंनवसुतोनैवास्तिनैवास्तिहितद्वाक्यंव्यतिलंघ्यमेमृतसुतोत्थानेचहेतुंवद ५४ ॥ इतिश्री

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi
Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

बृहन्नारदीयपुराणेपुरुषोत्तममाहात्म्येश्रीनारायणनारदसंवादेसुदेवपुत्रजीवनंनामाष्टादशोध्यायः १८
सूतउवाच इतिब्रुवाणंप्राचीनंमुनिमाहतपस्विनः प्रीणयन्निवसद्वाचानारदोमुनिसत्तमः १ किमुवाचोत
रंब्रह्मन्सुदेवंतपसांनिधिं प्रसन्नोभगवान्विष्णुस्तन्मेब्रूहितपोनिधे २ श्रीनारायणउवाच इत्यमावेदि
तोविष्णुःसुदेवेनमहात्मना प्रत्याहप्रीणयन्वाचाभगवान्भक्तवत्सलः ३ हरिरुवाच द्विजराजकृतंयत्तेनै
तदन्यःकरिष्यति नतद्वेत्तिभवान्नूनंयेनाहंतुष्टिमासवान् ४ अयंममप्रियोमासःप्रयातःपुरुषोत्तमः ना
सेवानेसमजनिशोकमग्नस्यसत्स्त्रियः ५ एकमप्युपवासंयःकरोत्यस्मिंस्तपोनिधे असावनंतपापानिभस्मी
कृत्यद्विजोत्तम सुरयानंसमारुह्यवैकुंठयातिमानवः ६ मासमात्रंनिराहारोद्यकालजलदागमात् त्रिषुका
लेषुतेस्नानंसंजातप्रतिवासर ७ अभ्यस्नानंत्वयालब्धंमासमात्रंतपोधन उपवासाश्चतेजातास्तावन्मात्रमखं
डिताः ८ शोकसागरमग्नस्यपुरुषोत्तमसेवनं अजानतोपिसंजातंचेननारहितस्यते ९ त्वदीयसाधनस्या
स्यप्रमाणंकःकरिष्यति एकतःसाधनान्येवबदात्यानिचयानिवै १० तानिसर्वाणिसंयुक्तान्येकतःपुरुषोत्तमं॥

पु.रु. तोलयामासदेवानांसन्निधौचतुराननः ११ लघून्यन्यानिजातानिगुरुश्चपुरुषोत्तमः तस्माद्भूमिस्थितैर्लो
मा. कैःपूज्यतेपुरुषोत्तमः १२ पुरुषोत्तममासस्तुसर्वत्राम्बितपोधन तथापिपृथिवीलोकेपूजितःसफलोभ
४६ वेत् १३ तस्मात्सर्वात्मनावत्सभवान्धन्योसिसांप्रतं यदस्मिंस्त्वत्प्रवानुग्रंतपः परमदारुणं १४ मानुषं
जन्मसंप्राप्यमासेश्रीपुरुषोत्तमे स्नानदानादिरहितादरिद्राजन्मजन्मनि १५ तस्मात्सर्वात्मनासेव्योमत्प्रियः
पुरुषोत्तमः समेवृन्दभतांयातिधन्योभाग्ययुतोनरः १६ श्रीनारायणउवाच एवमुक्त्वाहरिःशीघ्रंजगा
मजगदीश्वरः वैनतेयंसमारुह्यवैकुंठममलंमुने १७ सपत्नीकःसुदेवस्तुसुसुदेहंनिशंभृशं मृतोत्थितं
सुकंदृष्ट्वापुरुषोत्तमसेवनात् १८ अजानतोममैवासीत्पुरुषोत्तमसेवनं तदेवसफलंजातंयेनपुत्रोमृ
तोत्थितः १९ अहोएतादृशोमासोनैवदृष्टःकदाचन इत्येवंविस्मयाविष्टस्तंमासंसमपूजयत् २० तेन
पुत्रेणसुदेसपत्नीकोद्विजोत्तमः पितरंनंदयामासशुकदेवोपिसत्कृतैः २१ स्तुवन्मासंचविष्णुंचपूज एम:
यामाससादरं कर्ममार्गस्पृहांत्यक्त्वाभक्तिमार्गैकसस्पृहः २२ सर्वदुःखापहंमासंवरिष्ठंपुरुषोत्तमं जपा- ४६

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

होमादिभिस्तस्मिन्नभजच्छ्रीहरिंस्त्रिया २३ भुक्त्वाथ विषयान् सर्वान्सहस्राब्द महर्निशं जगाम परमं लोकं स
पत्नीको द्विजोत्तमः २४ योगिनामपि दुःप्रापं याज्ञकानां तु तत्कृतः यत्र गत्वा न शोचंति वसंतो हरिसन्निधौ २५
तत्रत्यं सुखमासाद्य सपत्नीको भुवं गतः स एव दृढधन्वाख्यः प्रथितः पृथिवीपतिः २६ पुरुषोत्तममासस्य से
वनात्सकलर्द्धिमाक् महिषीयं पुरा राजन् गौतमी पतिदेवता २७ एतत्ते सर्वमाख्यातं पृष्टवानसि यन्मम
शुकस्तु तव भूपाल पूर्वजन्मनि यः सुतः २८ शुकदेव इति ख्यातो हरिणायोनुजीवितः द्वादशाब्दसहस्राणु
भुक्त्वा वैकुंठमेयिवान् २९ स एवारण्यसरसि वटवृक्षं समाश्रितः त्वामेवागतमालोक्य पितरं पूर्वजन्मनः॥
३० हितानामुपदेष्टारं प्रत्यक्षं दैवतं मम संसारसागरे मग्नं विषयव्यालदूषिते ३१ अत्यंतदयया विष्टश्चिंत।
यामास कीरजः न वोधयामि चेद्भूपं ममापि वंधनं भवेत् ३२ पुन्नाम नरकाद्यस्तु त्रायते पितरं सुतः इति श्रुत्य
र्थवोधोपि स्याद्वेवाद्यान्यथा मम ३३ तस्मादुपकरिष्यामि पितरं पूर्वजन्मनः अवधार्य वचश्चेत्यं कीरजोजी
गदन्नृप ३४ इत्येतत्कथितं सर्वं यदृष्टस्त्वया नघ अतः परं गमिष्यामि सरयूं पापनाशिनीं ३५ श्रीनारा

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

पु॰ यणउवाच इत्येवंप्रयमजनुष्चरित्रमुक्त्वाभूपस्यप्रथितयशस्विनश्चिराय गच्छंतंमुनिमनुनीयराज
मा॰ राजःप्राबोचत्किमपिनमन्नगण्यपुण्यः ३६ इतिश्रीबृहन्नारदीयपुराणेपुरुषो ममाहात्म्येश्रीनारायण
४९ नारदसंवादेवाल्मीकिनोक्तदृढधन्वोपाख्यानेपुरुषोत्तममाहात्म्यकथनंनामैकोनविंशतितमोऽध्यायः
१९ सूतउवाच नारायणमुखाच्छ्रुत्वापावनंदृढधन्वनः नातितृप्तमनाविप्रानारदःपृष्टवान्मुनिं १ नार
दउवाच किमुवाचमहाराजोवाल्मीकिंमुनिसत्तमं तन्मेवदविनीतायतपोधनसुविस्तरं २ श्रीनाराय
णउवाच शृणुनारदवक्ष्येहंयदुक्तंदृढधन्वना अनुनीयमहाप्राज्ञंवाल्मीकिंमुनिसत्तमं ३ दृढधन्वोवा
चपुरुषोत्तममासोयंकथंकार्योमुमुक्षुभिः कोदृशोकस्यपूजाचकिंदानंकोविधिर्मुने ४ एतत्सर्वंसमा
चक्ष्वसर्वलोकहितायमे सर्वलोकहितार्थायचरंतेहिभवादृशाः ५ अयंमासःस्वयंसाक्षाद्भगवान्पुरुषो
त्तमः तस्मिन्कृतेमहत्पुण्यंत्वन्मुखात्संश्रुतंमया ६ पूर्वजन्मन्यहंभूत्वासुदेवोब्राह्मणोत्तमः विधिनाकृ राम
तवान्मासंदृष्ट्वापुत्रंमृतोत्थितं ७ अजानतोपिमेब्रह्मन्नत्रशोकाद्धेतवः निराहारस्यसततंगतश्चपुरुषो ४९

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

त्तमः ८ तस्याप्येतत्फलंजातंशुकदेवोमुनोत्थितः अनुभूतमिमंमासंसंसेवेहरिणोदिनः ९ इहजन्मा-
नितत्सर्वंविस्मृतंमेतपोधन एतत्पूजाविधानंमेवदविस्तरतःपुनः १० वाल्मीकिरुवाच ब्राह्मेमुहूर्तेचोत्था
यपरंब्रह्मविचिंतयेत् ततोव्रजेन्नैरृतांशांहस्तोदकभाजनः ११ ग्रामाद्दूरतरंगच्छेत्पुरुषोत्तमसेवकः दि
वासंध्यासुकर्णस्थब्रह्मसूत्रउदङ्मुखः १२ अंतर्धायतृणैर्भूमिंशिरःप्राव्टत्यवाससा वक्त्रंनियम्ययत्ने
ननोष्ठीवेन्नोच्छ्वसेदपि १३ कुर्यान्मूत्रपुरीषंचरात्रौचेद्दक्षिणामुखः गृहीतशिश्नश्चोत्थायगृहीतशुचि
मृत्तिकः १४ गंधलेपक्षयकरंकुर्याच्छौचमतंद्रितः एकालिंगेगुदेपं च तिस्रोवामेदशचोभयोः १५ द्विसप्ता-
पाद्योश्चैवगार्हस्थ्यंशौचमुच्यते कृत्वाशौचंतुप्रक्षाल्यपादौहस्तौचमृज्जलैः १६ तीर्थेशौचंनकुर्वीतकु
र्वीतोद्धृतवारिणा अस्पृष्टतीर्थसंचारित्यक्त्वाकुर्याद्दनुद्धृते १७ पश्चात्तच्छोधयेत्तीर्थमन्यथाह्यहितं
न् एवंशौचंप्रकुर्वीतपुरुषोत्तमसद्व्रती १८ ततःषोडशगंडूषान्कुर्याद्द्वादशवावा मूत्रोत्सर्गेतुगंडूषानष्टौ
वाचतुरोगृही १९ उत्थायनेत्रेप्रक्षाल्यदंतकाष्ठंसमाहरेत् इमंमंत्रमुच्चार्यदंतधावनमाचरेत् २० आ

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

युर्बलंयशोवर्चःप्रजाःपशुवसूनिच ब्रह्मप्रज्ञांचमेधांचत्वंनोधेहिवनस्पते २१ अपामार्गंवादरंवाह्युदरम
गुलमव्रणं कनिष्ठांगुलिवत्स्थूलंपर्वार्द्धकृतकूर्चकं २२ शुचिर्द्वादशगंडूषैर्निषिद्धंभानुवासरे आचम्यप्रय
तःसम्यक्प्रातःस्नानंसमाचरेत् २३ स्नानादनंतरंतावत्तर्पयेत्तीर्थदेवताः समुद्रगानदीस्नानमुत्तमंपरिकी
र्तितं २४ वापीकूपतडागेषुमध्यमंकथितंबुधैः गृहेस्नानंतुसामान्यंगृहस्थस्यप्रकीर्तितं २५ ततश्चवाससी
शुद्धेशुक्लेचपरिधायच उत्तरीयंसदाधार्यंब्राह्मणेनविजानता २६ उपविश्यशुचौदेशेप्राङ्मुखोवाप्युदङ्मुखः
भूत्वाबद्धशिखःकुर्यादंतर्जानुभुजद्वयं २७ सपवित्रेणहस्तेनकुर्यादाचमनक्रियां नोच्छिष्टंतत्पवित्रंतुभुक्त्वो
च्छिष्टंतुवर्जयेत् २८ आचम्यतिलकंकुर्याद्गोपीचंदनमृत्स्नया ऊर्ध्वपुंड्रमृजुंसौम्यंदंडाकारंप्रकल्पयेत् २९
ऊर्ध्वपुंड्रंत्रिपुंड्रंवामध्येछिद्रंप्रकल्पयेत् निवसन्नूर्ध्वपुंड्रेतुश्रियासहहरिःस्वयं ३० त्रिपुंड्रेधूर्जटिःसाक्षादुमया
सहसर्वदाविनाछिद्रंतुनत्पुंड्रंशुनःपादसमंविदुः ३१ श्वेतंज्ञानकरंप्रोक्तंरक्तंवश्यकरंनृणां पीतंसर्वर्द्धिदंप्रोक्तमन्य
तुपरिवर्जयेत् ३२ शंखचक्रादिकंधार्यंगोपीचंदनमृत्स्नया सर्वपापक्षयकरंपूजांगंपरिकीर्तितं ३३ शंखचक्रा

दिचिन्हानिदृश्यंतेयस्यविग्रहे मर्त्यामर्त्यैर्नविज्ञेयःसनित्यंभगवत्तनुः ३४ पापंमुक्तानरूपंतुजायतेतस्यदे
हिनः शंखचक्रादिचिन्हानियोधारयतिनित्यशः ३५ नारायणायुधैर्नित्यंचिन्हितोयस्यविग्रहः पापकोटि
युतस्यापितस्यकिंकुरुतेयमः ३६ प्राणायामंततः कृत्वासंध्यावंदनमाचरेत् पूर्वसंध्यांसनक्षत्रामुपासीतय-
थाविधि ३७ गायत्रीमभ्यसेत्तावद्यावदादित्यदर्शनं सावित्रैरनघैर्मंत्रैरुपस्थायकृतांजलिः ३८ आत्मया
दैनयाभूमौसंध्याकालेऽभिवादयेत् यस्यस्मृत्यानिमंत्रेणयत्नूनंपरिपूरयेत् ३९ यस्तुसंध्यामुपासीतश्रद्ध
याविधिवद्द्विजः नतस्यकिंचिद्दुःपापंत्रिषुलोकेषुविद्यते ४० दिवसस्यादिमेभागेकृत्यमेतदुदीरितं एवंकृत्वा
क्रियांनित्यांहरिपूजांसमाचरेत् ४१ उपलिप्तेशुचौदेशेनियतोवाग्यतःशुचिः वृत्तंवाचतुरस्रंवामंडलंगोमये
नतु ४२ विधायाष्टदलंकुर्यात्तंडुलैरन्नसिद्धये सौवर्णराजतंताम्रंमृन्मयंसुदृढंनवं ४३ अव्रणंकलशंशुद्धंस्था
पयेन्मंडलोपरि तत्रोदकंसमापूर्यशुद्धतीर्थोद्भवंशिवं ४४ कलशस्यमुखेविष्णुःकंठेरुद्रःसमाश्रितः मूलेतत्र
स्थितोब्रह्मामध्येमातृगणाःस्मृताः ४५ कुक्षौतुसागराःसर्वेसप्तद्वीपावसुंधरा ऋग्वेदोथयजुर्वेदःसामवेदोह्य

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDE- Delhi
Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

थर्वणः ४६ अंगैश्च सहिताः सर्वे कलशंतु समाश्रिताः एवं संस्थाप्य कलशं तत्र तीर्थानि योजयेत् ४७ गंगा।
गोदावरी चैव कावेरी च सरस्वती आयांतु मम शांत्यर्थं दुरितक्षयकारणात् ४८ ततः संपूज्य कलशमुपचारैः
समंत्रकैः गंधाक्षतैश्च नैवेद्यैः पुष्पैस्तत्कालसंभवैः ४९ तस्योपरिन्यसेत्पात्रं ताम्रंपीतं वराहतं तस्योपरि
न्यसेद्धैमं राधया सहितं हरिं ५० राधया सहितः कार्यः सौवर्णः पुरुषोत्तमः तस्य पूजा प्रकर्त्तव्या विधिना।
भक्तितत्परैः ५१ पुरुषोत्तममासस्य दैवतं पुरुषोत्तमः तस्य पूजा प्रकर्त्तव्या संप्राप्ते पुरुषोत्तमे ५२ संसा
रसागरे मग्नमुत्तारयति यो ध्रुवं को न सेवेत तं लोके मर्त्यो मरणधर्मवान् ५३ पुनर्ग्रामाः पुनर्वित्तं पुनः पु
त्राः पुनर्गृहं पुनः शुभाशुभं कर्म न शरीरं पुनः पुनः ५४ तद्रक्षितं तु धर्मार्थे धर्मो ज्ञानार्थमेव हि ज्ञानेन सु
लभो मोक्षस्तस्माद्धर्मं समाचरेत् ५५ देहरूपस्य वृक्षस्य फलं धर्मः सनातनः धर्महीनस्तु यो देहो निःफलो व
ध्यवृक्षवत् ५६ न माता च सहायार्थे न कलत्रसुतादयः न पिता सोदरा वित्तं धर्मस्तिष्ठति केवलं ५७ जरा।
व्याघ्रीव भयदा व्याधयः शत्रवो यथा आयुर्याति प्रतिदिनं भग्नभांडात्पयो यथा ५८ तरंगतरला लक्ष्मीर्यो।

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

वनंकुसुमोपमं विषयाःस्वप्नविषयाइवसर्वेनिरर्थकाः ५९ चलंवित्तंचलंचित्तंचलंसंसारजंसुखं एवंज्ञा
त्वाविरक्तःसन्धर्माभ्यासपरोभवेत् ६० अर्धग्रस्तोहिनाभेकोमक्षिकामत्तुमिच्छति कालग्रस्तस्तथाजीवः।
परपीडाधनाहृतः ६१ मृत्युग्रस्तायुषःपुंसः किंसुखंहर्षयत्यहो आघातंनीयमानस्यवध्यस्येवनिरर्थकम्
६२ धर्मार्थेचयदाचित्तंनवित्तंसुलभंमदा यदावित्तंनचतदाचित्तंधर्मोन्मुखंभवेत् ६३ चित्तवित्तेयदास्यातांसत्पा।
त्रंनतदालभेत् एतत्त्रितयसंबंधोयदाकालेतुसंभवेत् ६४ अविचार्यतदाधर्मंयःकरोतिसबुद्धिमान् वि
त्तप्राचुर्यसंसाध्यधर्माःसंतिसहस्रशः ६५ पुरुषोत्तमेस्वल्पवित्तसाध्योधर्मोमहान्भवेत् स्नानंदानंकथा
याचविष्णोःस्मरणमेवच ६६ एतन्मात्रोपिसद्धर्मस्त्रायतेमहतोभयात् ६७ गंगेवतीर्थंस्मरएवधन्वीवित्तंतु
विघैवगुणाननुरूपं मासेषुसर्वेषुतथैवसाक्षान्मासोत्तमोयंपुरुषोत्तमोहि ६८ यद्यप्यमीनिंद्यतमःपुरासी
त्सर्वेषुकृत्येषुमस्वादिकेषु तथापिसाक्षाद्भगवत्प्रसादात्तन्नामनाम्नाभुविविश्रुतोभूत् ६९ यथाहस्तिपदे।
लीनंसर्वप्राणिपदंभवेत् धर्माःकलास्तथासर्वेविलीनाःपुरुषोत्तमे ७० यथामरतरंगिण्यानसमाःसकलाप

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

गाः कल्पवृक्षेण न समा यथा सकलपादपाः ७१ चिंतारत्नेन रत्नानि न समानि यथा भुवि कामधेन्वा यथा धे-
न्वो न गङ्गा पुरुषाः समाः ७२ न वेदैः सर्वशास्त्राणि पुण्यकालास्तथाखिलाः पुरुषोत्तममासेन समो मासो न क
श्चित् ७३ पुरुषोत्तममासस्य दैवतं पुरुषोत्तमः तस्मात्संपूजयेद्भक्त्या श्रद्धया पुरुषोत्तमं ७४ ब्राह्मणं निपु
णं शुद्धं वैष्णवं सत्यवादिनं विप्राचार्यमथाहूय पूजां तेन प्रकल्पयेत् ७५ संसारसागरमतीव गभीरवेगमन्त
स्थमोहमकरादितिमिंगिलौघं उल्लंघ्य गंतुमभिवाञ्छति भारते स्मिन्संपूजयेत्स पुरुषोत्तममादिदेवं ७६॥
॥इति श्रीबृहन्नारदीयपुराणे पुरु॰ श्रीनारायणनारदसंवादे दृढधन्वोपाख्याने आह्निककथनं नाम विंशतित
मोऽध्यायः २० वाल्मीकिरुवाच अनलोत्तारणं कृत्वा प्रतिमायास्ततः परं प्राणप्रतिष्ठां कुर्वीत ह्यन्यथा धातुरे
व सा १ प्रतिमायाः कपोलौ द्वौ स्पृष्ट्वा दक्षिणपाणिना प्राणप्रतिष्ठां कुर्वीत तस्यां देवस्य वै हरेः २ अकृतायां
प्रतिष्ठायां प्राणानां प्रतिमासु च यथापूर्वं तथाभागः स्वर्णादीनां न देवता ३ अन्येषामपि देवानां प्रतिमासु अ-
पि पार्थिव प्राणप्रतिष्ठा कर्तव्या तस्यां देवत्वसिद्धये ४ पुरुषोत्तमबीजेन तद्विष्णोरित्यनेन च तथैव हृदये गुंह

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

दत्वाशङ्खचक्रमंत्रवित् ५ एभिर्मंत्रैः प्रतिष्ठांतुहृदयेपिसमाचरेत् अस्यैप्राणाःप्रतिष्ठंतुअस्यैप्राणाःक्ष
रंतुच ६ अस्यैदेवत्वसंख्यायैस्वाहेतियजुरीरयन् मूलमंत्रेणांगमंत्रैर्वैदिकैरित्यनेनच ७ प्राणप्रतिष्ठांसर्व
त्रप्रतिमासुसमाचरेत् अथवानाममंत्रैश्चचतुर्थ्यंतैःप्रयत्नतः ८ स्वाहांतैश्चप्रकुर्वीततत्तद्देवाननुस्मरन्-
एवंप्राणान्प्रतिष्ठाप्यध्यायेच्छ्रीपुरुषोत्तमं ९ श्रीवत्सवक्षसंशांतंनीलोत्पलदलच्छवि त्रिभंगललितंध्या
येत्सराधापुरुषोत्तमं १० देशकालौसमुल्लिख्यनियतोवाग्यतःशुचिः षोडशैरुपचारैश्चपूजयेत्पुरुषोत्तमं
११ आगच्छदेवदेवेशश्रीकृष्णपुरुषोत्तम राधयासहितश्चात्रगृहाणपूजनंमम १२ श्रीराधिकास
हितपुरुषोत्तमायनमः आवाहनंसमर्पयामि इत्यावाहनं नानारत्नसमायुक्तंकार्तस्वरविभूषितं आसनं
देवदेवेशगृहाणपुरुषोत्तम १३ श्रीराधा० आसनं० गंगादिसर्वतीर्थेभ्योमयाप्रार्थनयाहृतं तोयमेतत्सु
खस्पर्शंपाद्यार्थंप्रतिगृह्यतां १४ इतिपाद्यं नंदगोपगृहेजातोगोपिकानंदहेतवे गृहाणार्घ्यंमयादत्तंरा
धयासहितोहरे १५ इत्यर्घ्यं गंगाजलंसमानीतंसुवर्णकलशस्थितं आचम्यतांहृषीकेशपुराणपुरुषोत्तम

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi
Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

१६ इत्याचमनं कार्यमेसिद्धिमायातुपूजितेत्वयिधातरि पंचामृतैर्मयानीतैराधिकासहितोहरे १७ इति
स्नानं पयोदधिघृतंगव्यंमाक्षिकंशर्करातथा गृहाणेमानिद्रव्याणिराधिकानंददायक १८ इतिपंचामृत
स्नानं योगेश्वरायदेवायगोवर्धनधरायच यज्ञानांपतयेनाथगोविंदायनमोनमः १९ गंगाजलसमंशीतं
नदीतीर्थसमुद्भवं स्नानंदत्तंमयाकृष्णगृह्यतांनंदनंदन २० इतिपुनःस्नानं पीतांबरयुगंदेवसर्वकामा
र्थसिद्धये मयानिवेदितंभक्त्यागृहाणसुरसत्तम २१ इतिवस्त्रं आचमनं दामोदरनमस्तेस्तुत्राहिमांभव
सागरात् ब्रह्मसूत्रंसोत्तरीयंगृहाणपुरुषोत्तम २२ उपवीतं आचमनं श्रीखंडंचंदनंदिव्यंगंधाढ्यंसुमनो
हरं विलेपनंसुरश्रेष्ठप्रीत्यर्थंप्रतिगृह्यतां २३ चंदनं अक्षतास्तुसुरश्रेष्ठकुंकुमाक्ताःसुशोभिताः मयानि
वेदिताभक्त्यागृहाणपुरुषोत्तम २४ इत्यक्षतान् माल्यादीनिसुगंधीनिमालत्यादीनिवैप्रभोमयाहृतानिपू
जार्थंपुष्पाणिप्रतिगृह्यतां २५ इतिपुष्पाणि ततोंगपूजा नंदात्मजोयशोदायास्तनयःकेशिसूदनः भूभारो
त्तारकश्चैवह्यनंतोविष्णुरूपधृक् २६ प्रद्युम्नश्चानिरुद्धश्चश्रीकंठःसकलास्त्रधृक् वाचस्पतिःकेशवश्चस

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

वीत्मेतिचनामतः २७ पादौगुल्फौतथाजानूजघनेचकटीतथा मेढ्रंनाभिंचहृदयंकंठंवाहूमुखंतथा
२८ नेत्रेशिरश्चसर्वांगंविष्णुरूपिणमर्चयेत् पुष्पाण्यादायक्रमशश्चतुर्थ्यंतैर्जगत्पतिं २९ प्रत्यंगपूजा
कृत्वातुपुनश्चकेशवादिभिः चतुर्विंशतिमंत्रैश्चचतुर्थ्यंतैश्चनामभिः ३० पुष्पमादायप्रत्येकंपूजयेत्पु
रुषोत्तमं ३१ वनस्पतिरसोदिव्योगंधाढ्योगंधउत्तमः आघ्रेयःसर्वदेवानांधूपोऽयंप्रतिगृह्यतां ३२ इति
धूपं त्वंज्योतिःसर्वदेवानांतेजसांतेजउत्तमं आत्मज्योतिःपरंधामदीपोयंप्रतिगृह्यतां ३३ इतिदीपं नै
वेद्यंगृह्यतांदेवभक्तिंमेह्यचलांकुरु ईप्सितंमेवरंदेहिपरत्रचपरांगतिं ३४ इतिनैवेद्यं मध्येपानीयं उत्तरा
पोशनं गंगाजलसमानीतंसुवर्णकलशस्थितं आचम्यतांहृषीकेशत्रैलोक्यव्याधिनाशन ३५ इत्याचम
नं इदंफलंमयादेवस्थापितंपुरतस्तव तेनमेसफलावाप्तिर्भवेज्जन्मनिजन्मनि ३६ इतिश्रीफलं गंधकर्पू
रसंयुक्तंकस्तूर्यादिसुवासितं करोद्वर्तनकंदेवगृहाणपरमेश्वर ३७ इतिकरोद्वर्तनं पूगीफलसमायुक्तं
सकर्पूरंमनोहरं मत्प्रादत्तंमयादेवतांबूलंप्रतिगृह्यतां ३८ तांबूलं हिरण्यगर्भगर्भस्थंहेमबीजंविभावसोः

३

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

अनंतपुण्यफलदमतः शांतिं प्रयच्छमे ३९ इतिदक्षिणा शारदेंदीवलस्यामंत्रिभंगललितान्कांतिं नीराज
यामिदेवेशराधयासहितंहरिं ४० इतिनीराजनं रक्षरक्षजगन्नाथरक्षत्रैलोक्यनायक भक्तानुग्रहकर्तात्वं
प्रदक्षिणांगृहाणमे ४१ इतिप्रदक्षिणा यज्ञेश्वरायदेवायतथायज्ञोद्भवायच यज्ञानांपतयेनाथगोविंदा
यनमोनमः ४२ इतिमंत्रपुष्पं विश्वेश्वरायविश्वायतथाविश्वोद्भवायच विश्वस्यपतयेतुभ्यंगोविंदायन
मोनमः ४३ इतिनमस्कारान् मंत्रहीनेतिमंत्रेणक्षमाप्यपुरुषोत्तमं स्वाहांतैर्नाममंत्रैश्चतिलहोमोदिनेदि
ने ४४ दीपःकार्यस्त्वखंडश्चयावन्मासंचसर्पिषा पुरुषोत्तमस्यप्रीत्यर्थंसर्वार्थफलसिद्धये ४५ यस्यस्मृ[illegible]
तिमंत्रेणनमस्कृत्यजनार्दनं यद्दत्तंतत्तुसंपूर्णंविधायविचरेत्सुखं ४६ इत्थंश्रीपुरुषोत्तमंनवघनश्यामं
सराधंमुदासंप्राप्तेपुरुषोत्तमेवनितलेलब्ध्वाजनुर्मानवं भक्त्यायःपरिपूजयेत्...नेदिनंकृत्वागुरुंवैष्ण राम:
वंभुक्त्वात्यन्नसुखंसमस्तमतुलंपश्चात्सगच्छेत्परं ४७ इतिश्रीबृहन्नारदीये० श्रीनारायणनारदसं० दृढ ५२
धन्वोपाख्यानेपुरुषोत्तमपूजनविधिर्नामैकविंशोऽध्यायः २१ राजोवाच पुरुषोत्तमस्यनियमान्व्रतिनोव

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

द्विस्तरात् किंभोज्यंकिमभोज्यंवावर्ज्यावर्ज्यंतपोधन १ श्रीनारायणउवाच सएवंभगवान्पृष्टोभूभृतावा
ल्मिकोमुनिः पुंसांनिःश्रेयसार्थायतमाहवहुमानयन् २ वाल्मीकिरुवाच पुरुषोत्तममासेयेनियमाःपरिकी
र्तिताः तान्शृणुष्वमयाराजन्कथ्यमानान्समासतः ३ हविष्यान्नंचभुजीतप्रयतःपुरुषोत्तमे गोधूमाः।
शालयःसर्वाःसितामुद्गायवास्तिलाः ४ कलापकंचनीवारावास्तुकंहिलमोचिकाः आर्द्रकंकालशाकंच
मूलंकंदंचकर्कटी ५ रंभासैंधवसामुद्रेलवणेदधिसर्पिषी पयोनुद्धृतसारंचपनसाम्रेहरीतकी ६ पिप्प
लीजीरकंचैवनागरंचैवचिंचिणी क्रमुकंलवलीधात्रीफलान्यगुडमैक्षवं ७ अतैलपक्वंमुनयोहविष्य
प्रवदंतिच हविष्यभोजनंनॄणामुपवाससमंविडं ८ सर्वामिषाणिमांसंचक्षौद्रंसौवीरकंतथा राजमाषादि
कंचैवराजिकामादकंतथा ९ द्विदलंतिलतैलंचतथान्नंशस्यदूषितं भावदुष्टंक्रियादुष्टंशब्ददुष्टंचवर्जे
येत् १० परान्नंचपरद्रोहंपरदारागमंतथा तीर्थंविनाप्र[illegible]णंचपरदेशंपरित्यजेत् ११ देवेवेदद्विजानांच
गुरुगोव्रतिनांतथा स्त्रीराजमहतांनिंदांवर्जयेत्पुरुषोत्तमे १२ प्राण्यगमामिषंचूर्णंफलेजंबीरमामिषं॥

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

पुरु· धान्येमसूरिकाप्रोक्ताऽन्नंपर्युषितंतथा १३ अजागोमहिषीदुग्धादन्यदुग्धादिवामिषं द्विजक्रीतारसाः
मा· सर्वेलवणंभूमिजंतथा १४ ताम्रपात्रस्थितंगव्यंजलंचर्मणिसंस्थितं आत्मार्थपाचितंचान्नमामिषं
४३ नद्धैःस्मृतं १५ ब्रह्मचर्यमथशय्यांपत्रावल्यांचभोजनं चतुर्थकालेभुक्तिंचप्रकुर्यात्पुरुषोत्तमे १६
रजस्वलांत्यजम्लेच्छपतितैर्व्रात्यकैःसह द्विजद्विट्देववेदैश्चनवदेत्पुरुषोत्तमे १७ एभिर्दृष्टंचकाकैश्चसूतका
न्नंचयद्भवेत् द्विःपाचितंचदग्धान्नंनैवाद्यात्पुरुषोत्तमे १८ पलाण्डुंलशुनंमुस्ताछत्राकंगृंजनंतथा नालिकंमू
लकंशिग्रुंवर्जयेत्पुरुषोत्तमे १९ एतानिवर्जयेन्नित्यंव्रती सर्वव्रतेष्वपि कृच्छ्राद्यंचापिकुर्वीतस्वशक्त्याविष्णु
तुष्टये २० कूष्माण्डंबृहतीचैवतरुणीमूलकंतथा श्री[illegible]वकलिंगचफलंधात्रीफलंतथा २१ नारिकेलमला
बुंचपटोलंबदरीफलं चर्मद्दंताजिकंवल्लीशाकंतुजलजंतथा २२ शाकान्येतानिवर्ज्यानिक्रमात्प्रतिपदादिषु
धात्रीफलंरवौनित्यंवर्जयेत्सर्वदागृही २३ यद्यद्वर्जयेत्किंचित्पुरुषोत्तमतुष्टये तत्तुनब्राह्मणेदत्वाभक्षयेत्स रामः ५३
र्वदैवहि २४ कुर्यादेतांश्चनियमान्व्रतीकार्तिकमाघयोः नियमेनविनाराजन्नफलंनैवाप्नुयाद्व्रती २५ उपोस्य

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi
Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ण्येनकर्तव्यःशक्तिश्चेत्पुरुषोत्तमः अथवाघृतपानंचपयःपानमथापिवा २६ फलाहारादिवाकार्यंयथाश
क्त्याव्रतार्थिना व्रतभंगोयथानस्यात्तथाकार्यंविचक्षणैः २७ पूर्व्वेन्हिप्रातरुत्थायकृत्वापूर्वाह्णिकाःक्रियाः॥
गृह्णीयान्नियमंभक्त्याश्रीकृष्णंचहृदिस्मरन् २८ उपवासस्यनक्तस्यचैकभुक्तस्यभूपते एकंचनिश्चयंकृत्वा।
व्रतमेतत्समाचरेत् २९ श्रीमद्भागवतंभक्त्याश्रोतव्यंपुरुषोत्तमे तत्पुण्यंवक्तुंविधातापिनशक्नुयात्
३० शालिग्रामार्चनंकार्यंमासेश्रीपुरुषोत्तमे तुलसीदललक्षेणतस्यपुण्यमनंतकं ३१ यथोक्तव्रतिनंदृष्ट्वा
मासेश्रीपुरुषोत्तमे यमदूताःपलायंतेसिंहंदृष्ट्वायथागजाः ३२ एतन्मासव्रतंराजन्श्रेष्ठंक्रतुशतादपि॥
क्रतुंकृत्वाप्नुयात्स्वर्गंगोलोकंपुरुषोत्तमे ३३ पृथिव्यांयानितीर्थानिक्षेत्राणिसर्वदेवताः तद्देहेतानितिष्ठंतियः
कुर्यात्पुरुषोत्तमं ३४ दुःखमंचैवदारिद्र्यंदुष्कृतंत्रिविधंचयत् तत्सर्वंविलयंयातिकृतेश्रीपुरुषोत्तमे ३५ पुरु
षोत्तमसेवायांनिश्चलंहरिसेवकं विघ्नाद्रक्ष्यंतिशक्राद्याःपुरुषोत्तमतुष्टये ३६ पुरुषोत्तमस्यव्रतिनोयत्रयत्र
वसंतिच भूतप्रेतपिशाचाद्यानतिष्ठंतितदग्रतः ३७ एवंयोविधिनाराजन्कुर्याच्छ्रीपुरुषोत्तमं सहस्रवद

वक्तव्ययस्याराजानवक्ष्यपः

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

पु॰ नोनालंतत्फलंवक्तुमंजसा २८ श्रीनारायणउवाच पुरुषोत्तमंप्रियमसुंपरमादरेणकुर्यादनन्यमना
मा॰ सापुरुषोत्तमोयः पुरुषोत्तमप्रियतमःपुरुषःसभूत्वापुरुषोत्तमेनरमतेरसिकेश्वरेण २९ इतिश्रीबृहन्ना
५५ रदीयपुराणेपुरुषोत्तममाहात्म्येश्रीनारायणनारदसंवादेदृढधन्वोपाख्यानेपुरुषोत्तमव्रतनियमकथनं
नामद्वाविंशोध्यायः २२ राजोवाच किंफलंदीपदानस्यमासेश्रीपुरुषोत्तमे तन्मेवदमुनिश्रेष्ठकृपयादीनव
त्सल १ श्रीनारायणउवाच इत्थंविज्ञापितःप्राहवाल्मीकिर्मुनिसत्तमः प्रहृष्टहृष्टोराजानंविनीतंमहसन्निवः
वाल्मीकिरुवाच शृणुष्वराजशार्दूलकथांपापप्रणाशिनीं यांश्रुत्वायातिविलयंपापंपंचविधंमहत् ३ सौभाग्य
नगरेराजाचित्रबाहुरितिश्रुत सत्यसंधोमहाप्राज्ञश्चासीच्छूरतरःपरः ४ सहिष्णुःसर्वधर्मज्ञःशीलरूपव
यान्वितः ब्रह्मण्योभगवद्भक्तःकथाश्रवणतत्परः ५ सदाचारनिरतःशश्वत्पशुपुत्रसमन्वितः चतुरंगबलो
पेतःसमृद्धाधनदोपमः ६ तस्यभार्याचंद्रकलाचतुःषष्टिकलान्विता पतिव्रतामहाभागाभगवद्भक्तिसंयुता राम॰
७ तयासहमहीपालोबुभुजेमेदिनींयुवा विनाश्रीकृष्णदेवस्यनैवजानातिदैवतं ८ एकस्मिन्दिवसेराजाचि ५५

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

त्रवाङ्महीपतिः दृष्ट्वासमागतंदूरादगस्त्यंमुनिपुंगवं ९ प्रणम्यदंडवद्भूमौविधिनालमपूजयत् कृत्वाथि
त्वासनंमत्प्यात्स्थौमुनिवराग्रतः १० विनयावनतोभूत्वाजगादमुनिसत्तमं राजोवाच अद्यमेसुफलंज
न्मद्यमेसफलंदिनं ११ अद्यमेसफलंराज्यमद्यमेसफलंगृहं यत्त्वंसमागतोमेद्यगृहेश्रीकृष्णसेवकः
१२ मुक्तोहंपापसंघाताद्यत्त्वयाहंनिरीक्षितः तुभ्यंसमर्पितंराज्यंगजाश्वरथसंयुतं १३ वैष्णवोसिमुनिश्रे
ष्ठनात्रसंदेयंमयानघ मेरुतुल्यंभवेत्स्वल्पंवैष्णवायसमर्पितं १४ कपर्दिकाप्रमाणंतुयंजनंवान्नमुत्तमं न
यत्कृतिर्दिनेयस्तुवैष्णवायद्विजन्मने १५ तद्दिनंविफलंतस्य कथितंवेदपारगैः विष्णुभक्ताश्चयेकेचिन्म
वैपूज्याद्विजातयः १६ तेषांसंभावनाकार्यावाङ्मनःकायकर्मभिः कथितंममगर्गेणगौतमेनसुमंतुना
१७ तावत्प्रभावताराणांयावन्नोदयतेरविः तावदन्येद्विजन्मानोयावन्नायातिवैष्णवः १८ अगस्त्यउवाच
विभवाहोमहाभागधन्यस्त्वंसांप्रतंनृप इमाधन्याःप्रजाःसर्वायस्त्वंरक्षसिवैष्णवः १९ तस्मिन्राष्ट्रेन
वक्तव्यंयस्यराजानवैष्णवः वरोवासोवनेशून्येनतुराष्ट्रेह्यवैष्णवे २० चक्षुर्हीनोयथादेहःपतिहीना

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

यथाग्निया निरक्षरोयथा विप्रस्तथाराष्ट्रमवैष्णवं २१ दंतहीनोयथाहस्तीपक्षहीनोयथाखगः द्वादशीदश
मीविद्धातथाराष्ट्रमवैष्णवं २२ दर्भहीनोयथासंध्यातिलहीनंचतर्पणं नृत्यर्थेदेवसेवाचतथाराष्ट्रमवैष्ण
वं २३ सकेशाविधवायद्वद्व्रतंस्नानविवर्जितं शूद्रश्चब्राह्मणीगामीतथाराष्ट्रमवैष्णव २४ सराजाप्राप्य
नेसङ्गिर्यः श्रीकृष्णपदाश्रयः नद्राष्ट्रंवर्धतेनित्यंसुखीभवतितत्प्रजा २५ दृष्टिमेसफलाराजन्यन्मयात्वंनि
रीक्षितः अद्यमेसफलावाणीत्वच्छ्रुतेयत्वयासह २६ इदंराज्यंत्वयाराजन्प्रकर्तव्यंममाज्ञया प्रतिष्ठितोम
याराज्येगमिष्याम्यस्तुस्वस्तिते २७ श्रीनारायणउवाच इत्युक्त्वागंतुकामंतमगस्त्यंमुनिपुंगवं ननामप
रयाभक्त्यामहिषीसापतिव्रता २८ अगस्त्यउवाच अवैधव्यंसदातेस्तुभक्त्याभजपतिंशुभे दृढातेस्तुस
दाभक्तिः श्रीगोपीजनवल्लभे २९ इत्यमाशीर्ददानंतंभूयःप्राहमहीपतिः बद्धांजलिपुटोभूत्वाविनयान
तकंधरः ३० चित्रबाहुरुवाच विपुलामेकथंलक्ष्मीः कथंराज्यमकंटकं पतिव्रताकथंपत्नीकिंकृतंसुकृतं
मया ३१ एतन्मेब्रूहिविप्रेंद्रनवाहंशरणंगतः कारस्यामलवत्सर्वंजानासित्वंमुनीश्वर ३२ श्रीनारायणउवाच

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

इत्यमावेदितो राज्ञा त्वगस्त्यो मुनिपुंगवः समाहितमना भूत्वा जगादन्यपसत्तमं ३३ अगस्त्य उवाच मया
विलोकितं सर्वं मानेन चरितं तव नत्संवेदकयया म्यघ सेतिहासं पुरातनं ३४ चमत्कारपुरे स्येम णिग्रीवा
भिधानभृत् त्वमभूः शूद्रजातीयो जीवहिंसापरायणः ३५ नास्तिको दुष्टचारित्रः परदारप्रधर्षकः ह्नानध्यानदूरा
विनीतश्च शिष्टाचारविवर्जितः ३६ या चेयं भवतो भार्या पूर्वजन्मनि सुन्दरी कर्मणा मनसा वाचा पतिसेवाप
रायणा ३७ पतिव्रता महाभागा धर्मनिष्ठा मनस्विनी भावं न कुरुते दुष्टं तवोपरि कदाचन ३८ ज्ञातिभिस्त्व
परित्यक्तो बंधुभिः पापकर्मकृत् राज्ञा क्रुद्धेन ते सर्वं गृहीतं धनमुत्तमं ३९ ततोऽवशिष्टं यत्किंचित् गृहीतं ज्ञा
तिभिस्तदा गते द्रव्ये धनाकांक्षा तव ह्यासीद्विपुला तदा ४० क्षीयमाणे धने साध्वी न त्वामत्यजदुन्मनाः एवं
तिरस्कृतः सर्वैर्गतवान्निर्जनं वनं ४१ हत्वा जीवाननेकांश्च त्वं चकर्थात्मपोषणं एवं वर्तयतस्तस्य पत्न्या
सह महीपते ४२ एकदा धनुरुद्यम्य मणिग्रीवो वनं गतः बहुव्यालमृगाकीर्णं मृगमांसजिघृक्षया ४३ त
स्मिन्निर्मानुषेऽरण्ये मध्ये मार्गं महामुनिः उग्रदेव इति ख्यातो दिङ्मूढो विह्वलोऽभवत् ४४ तृषासंपीडितोऽत्यर्थं

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

पु॰ मा॰ मध्यंदिनगतेरवौ तत्रैवपतितोराजन्मुमूर्षुरभवत्तदा ४५ तंदृष्ट्वातेदयाजाताविप्रभृशंदुःखितंद्विजं उ
त्थाप्यतंद्विजन्मानं गृहीत्वास्वाश्रमंगतः ४६ दंपतिभ्यांकृतासेवादुःखितस्यद्विजन्मनः उग्रदेवोमहायोगी
४६ मुहूर्तानंतरंतदा ४७ अवाप्यचेतनांतत्रविस्मयंसमजीगमत् तत्रस्थोहंकुतश्चात्रकेनानीतोवनांतरं ४८
श्रीनारायणउवाच मणिग्रीवोवदद्विप्रंरमणीयमिदंसरः अत्रास्तेशीतलंवारि पद्मिनीपुष्पवासितं ४९
तत्रस्नात्वाजलेशीतेकृत्वापूर्वाह्णिकाःक्रियाः कुरुवन्यफलाहारंपिबवारिसुशीतलं ५० सुखेनकुरुविश्रा
मंमयासंरक्षितोऽधुना उत्तिष्ठत्वंमुनिश्रेष्ठप्रसादंकर्तुमर्हसि ५१ अगस्त्यउवाच लब्धसंज्ञस्ततोविप्र
देवोगतश्रमः मणिग्रीववचःश्रुत्वासमुत्तस्थौतृषातुरः ५२ मणिग्रीवभुजालंबीजगामसरसीतटं उपविष्ट
श्चित्रवाहाननटेवटशोभिते ५३ विश्रम्यतत्क्षणंविप्रोवटच्छायामधिश्रितः स्नात्वानित्यविधिंकृत्वावासुदे
वमपूजयत् ५४ देवान्पितॄंश्चसंतर्प्यपपौनीरंसुशीतलं उग्रदेवस्ततःशीघ्रंवटमूलमुपाश्रितः ५५ मणिग्री राम॰
वःसपत्नीकोननाममुनिसत्तमं विनयेनावदद्वाचमातिथ्यंकर्तुमुन्मनाः ५६ मणिग्रीवउवाच अस्मत्संतान ४६

णायाघमदाश्रममुपागतः ब्रह्मंस्त्वद्दर्शनादेवपापंमेविलयंगतं ५७ इत्युक्त्वातंप्रियामाहमणिग्रीवोमुदा
न्वितः अयिसुंदरियत्क्वानिस्वादूनियानियानिच ५८ तानिचूतफलानित्वंशीघ्रमानयमाचिरं अन्यत्कंदा
दियत्किंचित्तदानयशुभानने ५९ निजनाथवचःश्रुत्वाफलान्यादायसुंदरी कंदादिकंचविप्राग्रेस्थापयां
मासहर्षितः ६० मणिग्रीवःपुनर्वाक्यमुवाचमुनिसत्तमं फलान्यंगीकुरुब्रह्मन्कृतार्थीकुरुदंपती ६१ उग्रदे
वउवाच त्वामहंनैवजानामिकस्त्वंभोकथयस्वमे अज्ञातस्यनभोक्तव्यंब्राह्मणेनविजानता ६२ मणिग्रीव
उवाच शूद्रोहंद्विजशार्दूलमणिग्रीवाभिधानतः स्वजनैर्ज्ञातिवर्गैश्चपरित्यक्तःस्वबांधवैः ६३ इत्थंशूद्रव
चःश्रुत्वाफलाहारमचीकरत् उग्रदेवःप्रसन्नात्मानतोनीरमपीपिवत् ६४ ततोविप्रंसुखासीनंमणिग्रीवोऽ
वदद्वचः लालयंस्तत्पदांभोजयुगंस्वांकगतंमुहुः ६५ मणिग्रीवउवाच क्वगंतव्यंमुनिश्रेष्ठकुतस्त्वंचेहका
नने निर्जनेनिर्जलेदुष्टैर्हिंस्रजंतुसमाकुले ६६ उग्रदेवउवाच ब्राह्मणोहंमहाभागप्रयागंगंतुमुत्सहे अध्व
नाऽज्ञातमार्गेणसंप्राप्तोदारुणेवने ६७ तत्रश्रांतस्तृषाक्रांतोमुमूर्षुरभवंक्षणात् जीवितंमेत्वयादत्तंब्रूहिकिं

पुरु॰ मा॰ ५७

नेददाम्यहं ६८ अरण्यं केन दुःखेन दंपतीभ्यां समाश्रितं तद्दुःखमपनेष्यामि मणिग्रीव वदस्व मे ६९ अगा-
गस्त्य उवाच इत्युग्रदेववचनं ललितं निशम्य पत्न्याः समक्षमनुनीय मुनीश्वरं तं दारिद्र्यसागरनितीर्णुरसौ स्वकी-
यं वृत्तांतमाह निजकर्मविपाकमुग्रं ७० इति श्रीबृहन्नारदीयपुराणे पुरुषोत्तममाहात्म्ये श्रीनारायणनारदसं-
वादे दृढधन्वोपाख्याने त्रयोविंशोऽध्यायः २२ मणिग्रीव उवाच चमत्कारपुरे रम्ये विद्वज्जनसमाकुले मम
वासोऽभवत्तत्र धर्मपत्न्या सह द्विजा १ धनाढ्यस्य पवित्रस्य परोपकृतिशालिनः कदाचिद्दैवयोगेन दुर्बुद्धिः
समपद्यत २ निजधर्मपरित्यागः कृतो मे दुष्टबुद्धिना परस्त्रीसेवनं नित्यमपेयं पीयते स्म ह ३ चौर्यं हिंसा प-
रश्चाहं परित्यक्तः स्वबंधुभिः वृहद्दूलेन भूपेन मद्गृहं लुंठितं तदा ४ अवशिष्टं च यत्किंचिद्गृहीतं बंधुभिर्धनं
एवं निरस्कृतः सर्वैर्वनवासमचीकरं ५ कृत्वा जीववधं नित्यं जीवेयं भार्यया सह एतस्मिन्विपिने घोरे वसतो
मद्दुरात्मनः ६ कुरुष्वानुग्रहं ब्रह्मन्पापपुंजस्य सांप्रतं प्राचीनपुण्यपुंजेन संप्राप्तो गहने भवान् ७ त्वा-
हं शरणं यातः सपत्नीको महामुने उपदेशप्रसादेन कृतार्थीकर्तुमर्हसि ८ येन मे तीव्रदारिद्र्यं विलयं याति

रामः ५७

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

तत्क्षणात् अतुलंवैभवंलब्ध्वाविचरामियथासुखं ९ उग्रदेवउवाच कृतार्थोस्मिमहाभागयदातिथ्यंकृ
तंमम अतस्तेभाविकल्याणंसपत्नीकस्यसांप्रतं १० विनाव्रतैर्विनातीर्थैर्विनादानैश्चयत्नतः दारिद्र्यंनेतुयंय
त्नितथानिर्धारितंमया ११ अतःपरंतृतीयोस्तिमासःश्रीपुरुषोत्तमः भवद्भ्यांतत्रविधिनादंपतीभ्यांप्रय
त्नतः १२ कर्तव्यंदीपदानंचपुरुषोत्तमतुष्टये तेनतेतीव्रदारिद्र्यंसमूलंनाशमेष्यति १३ तिलतैलेनकर्त
व्यःसर्पिषावैभवेसति तयोर्मध्येनकिंचित्तेकाननेवसतोऽधुना १४ इंगुदीजेनतैलेनदीपःकार्यस्त्वयानघ
यावन्मासंसनियमंमणिग्रीवस्त्रियासह १५ अस्मिन्सरोवरेस्नात्वासहपत्न्यानिरंतरं एवमेवहिकर्तव्यंमा
समात्रंत्वयावने १६ अयमेवोपदेशस्तुसपत्नीकायमेकृतः त्वदातिथ्यप्रसन्नेनमयानिगमनिश्चितं १७ अन्य
थादीपदानंहिरमाह्लादकरंनृणां विधिनाक्रियमाणंचेत्किंपुनःपुरुषोत्तमे १८ वेदोक्तानिचकर्माणिदाना
निविविधानिच पुरुषोत्तमदीपस्यकलांनार्हन्तिषोडशीं १९ तीर्थानिसकलान्येवशास्त्राणिसकलानि
च पुरुषोत्तमदीपस्यकलांनार्हन्तिषोडशीं २० योगोज्ञानंतथासांख्यंतंत्राणिसकलान्यपि ॥ पु

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

पु॰ रुषोत्तमदीपस्यकलांनार्हंतिषोडशीं २१ कृच्छ्रचांद्रायणादीनिव्रतानिनिखिलानिच पुरुषोत्तमदीप
मा॰ स्यकलांनार्हंतिषोडशीं २२ वेदाभ्यासोगयाश्राद्धंगोमतीतटसेवनंपुरुषोत्तमदीपस्य॰ २३ उपरागसह
७९ स्राणिव्यतीपातशतानिच पुरुषोत्तम॰ २४ कुर्वादिक्षेत्रवर्याणि इज्यादिव्रतानिच पुरुषोत्तम॰ २५
एतद्व्रतंतमेवंसनास्तियंयस्यकस्यचित् धनधान्यपशुभ्रातपुत्रपौत्रयशस्करं २६ वंध्यावंध्यत्वशम
नंवैधव्यकरंस्त्रियाः राज्यदंराज्यभ्रष्टस्यचिंतितार्थकरंनृणाम् २७ कन्याविंदेतभर्तारंसुगुणंचिरजीवि
नम् कांतार्थीलभतेकांतांसुशीलांचयतिव्रताम् २८ विद्यार्थीलभतेविद्यांसुसिद्धिंसिद्धिकामुकः कोशका
मोलभेत्कोशंमोक्षार्थीमोक्षमाप्नुयात् २९ विनाविधिंविनाशास्त्रंयःकुर्यात्पुरुषोत्तमे दीपंतुयत्रकुत्रापिका
मितंसर्वमाप्नुयात् ३० किंपुनर्विधिनावत्तद्दीपंकुर्यात्प्रयत्नतः तस्माद्दीपःप्रकर्तव्योमासेश्रीपुरुषोत्तमे ३१ ॥
एतदुक्तंमयातेघतीव्रदारिद्र्यनाशनं स्वस्तितेस्तुगमिष्यामिसंतुष्टःसेवयातव ३२ अगस्त्यउवाच इत्युक्त्वावि पम:
प्रवर्योसौप्रययौस्वंजगामह द्विभुजंमुरलीहस्तंमनसाश्रीहरिंस्मरन् ३३ अनुगत्वाग्रदेवत्वंकियन्मासंनिजाश्र ७८

पु.रू. मणंप्रेम्णाकोटिकंदर्पसुंदरं २३ अथध्यानं अंतर्ज्योतिरनंतरत्नरचितेसिंहासनेसंस्थितंवंशीनादवि
मा. मोहितव्रजवधूवृंदावनेसुंदरं ध्यायेद्राधिकयासकौस्तुभमणिप्रद्योतितोरस्थलंराजद्रत्नकिरीटकुंडलधरं
५७ प्रत्यग्रपीतांवरं २४ ततःपुष्पांजलिंदत्वाराधिकासहितेहरौ नमस्कारंप्रकुर्वीतसाष्टांगंगृहिणीयुतः॥
२५ नौमिनवघनश्यामंपीतवाससमच्युतं श्रीवत्सभासितोरस्कंराधिकासहितंहरिं २६ पूर्णपात्रंततो
दद्याद्ब्राह्मणसहिरण्यकं आचार्यायततोदद्याद्दक्षिणांविपुलांमुदा २७ आचार्यंतोषयेद्भक्त्यावस्त्रैराभ
रणैरपि सपत्नीकंततोदद्याद्विप्रेभ्योदक्षिणांपरां २८ धेनुरेकाप्रदातव्यासुशीलाचपयस्विनी सचैलाच
सवत्साचघंटाभरणभूषिता २९ ताम्रपृष्ठीहेमशृंगीसरौप्यखुरभूषिता घृतपात्रंततोदद्यात्तिलपात्रंतथै
वच ३० उमामहेश्वरंदद्याद्दंपत्योःपरिधायकं पदमष्टविधंदद्यादुपानद्युगलंतथा ३१ श्रीमद्भागवतंदद्या
द्वैष्णवायद्विजन्मने शक्तिश्चेन्नविलंवेतचलमायुर्विचारयन् ३२ श्रीमद्भागवतंसाक्षाद्भगवद्रूपमद्भुतंयोद राम:
द्याद्वैष्णवायैवपंडितायद्विजन्मने ३३ सकोटिकुलमुद्धृत्यसस्त्रीगणसेवितः विमानमधिरुह्यैतिगोलो ५७

पुरु॰ ४६ इतिश्रीबृहन्नारदीयपुराणेपुरुषोत्तममाहात्म्येश्रीनारायणनारदसंवादेदृढधन्वोपाख्यानेदीपमाहा
मा॰ त्म्यकथनंनामचतुर्विंशोऽध्यायः २४ दृढधन्वोवाच अथसम्यग्वदब्रह्मन्नुद्यापनविधिंमुने पुरुषोत्त
४९ ममासीयव्रतिनांकृपयानृणां १ वाल्मीकिरुवाच समासतःप्रवक्ष्यामिमासेश्रीपुरुषोत्तमे उद्यापनविधिंस
म्यक्व्रतसंपूर्णहेतवे २ कृष्णपक्षेचतुर्दश्यांनवम्यांपुरुषोत्तमे अष्टम्यांवाथकर्तव्यमुद्यापनमुदीरितं ३
यथालब्धोपहारेणमासेश्रीपुरुषोत्तमे पुण्येस्मिन्प्रातरुत्थायकृत्वापूर्वाह्णिकाःक्रियाः ४ समाहितमना।
भूत्वात्रिंशद्द्विजान्निमंत्रयेत् सपत्नीकान्सदाचारान्विष्णुभक्तिपरायणान् ५ यथाशक्त्याथवासप्तपंचवित्ता
नुसारतः ततोमध्याह्नसमयेद्रोणमानेनभूपते ६ तदर्धेनतदर्धेननिजशक्त्यनुसारतः पंचधान्येनकुर्वी
तसर्वतोभद्रमुत्तमं ७ चत्वारःकलशाःस्थाप्याहेमावाराजताःशुभाः ताम्रावामृन्मयाःशुद्धा अव्रणामंडलो
परि ८ चतुर्दिक्षुचतुर्व्यूहप्रीतयेश्रीफलान्विताः सद्वस्त्रवेष्टितानागवल्लीदलसमन्विताः ९ वासुदेवंहल राम:
धरंप्रद्युम्नंदेवमुत्तमं अनिरुद्धंचतुर्थंवस्थापयेत्कलशेषुच १० पुरुषोत्तमव्रतारंभेस्थापितंपुरुषोत्तमं। ४९

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सराधं देवदेवेशं कलशेन समन्वितं ११ ततआनीय तन्मध्ये मंडलोपरि विन्यसेत् आचार्यं वैष्णवं कृत्वा
वेदवेदांगपारगं १२ विप्राश्चत्वारएवात्र वरणीया जपार्थिना देहवस्त्रं च दातव्ये हस्तमुद्रादिसंयुते १३ आ
चार्यं समलंकृत्य वस्त्रभूषादिभिर्मुदा ततो देहविशुद्ध्यर्थं प्रायश्चित्तं समाचरेत् १४ ततः पूर्वोक्तविधिना
पूजा कार्या सहस्त्रिया चतुर्व्यूहजपः कार्यो द्विजैर्विप्रैश्चतुर्विधः १५ चतुर्दिक्षु प्रकर्तव्या दीपाश्चत्वार उद्धृताः
अर्घ्यदानं ततः कार्यं नारिकेलादिभिः क्रमात् १६ पंचरत्नसमायुक्तैर्जानुभ्यां सक्तभूतलः स्वपाणिपुटमा
ध्यस्थैर्यथालब्धैः फलैः शुभैः १७ श्रद्धाभक्तिसमायुक्तः सपत्नीको मुदान्वितः अर्घ्यं दद्यात्प्रहृष्टेन मन
सा श्रीहरिं स्मरन् १८ अर्घ्यमंत्रः देवदेव नमस्तुभ्यं पुराणपुरुषोत्तम गृहाणार्घ्यं मयादत्तं राधया सहि
तो हरे १९ वंदे नवघनश्यामं द्विभुजं मुरलीधरं पीतांबरधरं देवं सराधं पुरुषोत्तमं २० एवं मंत्राहृतिं त्वा
त्वा सराधं पुरुषोत्तमं चतुर्थ्यंतैर्नाममंत्रैस्तिलहोमं च कारयेत् २१ ततस्तद्दशांशेन तन्मंत्रैः कार्यं तर्पणं मार्जने नीराज
येत्ततो देवं सराधं पुरुषोत्तमं २२ अथ नीराजनमंत्रः नीराजयामि देवेशमिंदीवरदलच्छविं राधिकार

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal.

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

माव पुनरावव्रतुर्नेत्वा दंपती हृष्टमानसौ ३४ आसाद्य स्वाश्रमं भक्त्या पुरुषोत्तममानसौ नित्यं तु मोक्षयुगलं
द्विजभक्तिपरायणौ ३५ गते मासद्वये श्रीमानागतः पुरुषोत्तमः तौ तस्मिंश्च क्रतु दीपं गुरुभक्तिपरायणौ ३६
इंगुदीजेन तैलेन वैभवार्थमतंद्रितौ एवं तयोः कृतवतोर्जेमाम पुरुषोत्तमः ३७ उग्रदेवप्रसादेन विनिर्धूतमा।
नोमलौ कालस्य वशमापन्नौ पुरंदरपुरीं गतौ ३८ तत्रत्यं भोगमासाद्य पृथिव्यां भारतां जिरे उग्रदेवप्रसादेन
वरं जनुरवापतुः ३९ वीरबाहुः सुतस्त्वं च चित्रबाहुरिति श्रुतः पूर्वस्मिन्यो मणिग्रीवो मृगहिंसापरायणः ४०
इयं चंद्रकलानाम्नी महिषी याधुना तव सुंदरीति समाख्याता पुनर्जनुषि तेऽगना ४१ पातिव्रत्येन धर्मेण तवा।
घांगार्धहारिणी पतिव्रता हि या नारी पतिपुण्यार्धभागिनी ४२ कृतेन दीपदानेन मासे श्रीपुरुषोत्तमे इंगुदी।
जेन तैलेन तव राज्यमकंटकं ४३ किं पुनः सर्पिषा दीपं तिलतैलेन वा पुनः यः करोति ह्यखंडं वै मासे श्रीपुरुषोत्त
मे ४४ पुरुषोत्तमदीपस्य फलमेतन्न संशयः किं पुनश्चोपवासाद्यैस्त्वरतः पुरुषोत्तमं ४५ वाल्मीकिरुवाच॥
चित्रबाहुश्चरितं पुरातनं सन्निरूप्य कलशोद्भवो मुनिः सत्कृतिं समधिगम्य तत्कृतां तामनुज्ञया शिवमुदीर्य निर्ययौ

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

कंयोगिदुर्लभं ३४ कन्यादानसहस्राणिवाजपेयशतानिच सधान्यस्वेर्न्नदानानितुलादानानियानिच ३५
महादानानियान्यष्टोत्तुंदोदानानियानिच श्रीभागवतदानस्यकलांनार्हंतिषोडशीं ३६ तस्माद्यत्नेनतद्देयं
वैष्णवायद्विजन्मने संभूष्यवस्त्रभूषाभिर्हेमसिंहासनस्थितं ३७ कंसस्यानिसंपुटान्येवत्रिंशद्देयानिसर्वथा
त्रिंशत्त्रिंशदपूपैश्चमध्येसंपूरितानिच ३८ यत्संख्यंतुयावंतिछिद्राणिपृथिवीपते तावद्वर्षसहस्राणिवै
कुंठेवसतेनरः ३९ ततःप्रयातिगोलोकंनिर्गुणंयोगिदुर्लभं यद्गत्वाननिवर्त्तंतेज्योतिर्धामसनातनं ४०
साधिप्रस्थद्वयंकांस्यसंपुटंपरिकीर्तितं निर्धनेनयथाशक्त्याकार्याणिव्रतपूर्तये ४१ अथवापूपसा
मग्रीमपूपांसफलांपरां तत्राधायप्रदेयानिपुरुषोत्तमप्रीतये ४२ निमंत्रितानांविप्राणांसस्त्रीका
णांनराधिप संकल्पंचप्रकुर्वीतपुरुषोत्तमसन्निधौ ४३ अथप्रार्थना श्रीकृष्णजगदाधारजगदानं
ददायक ऐहिकामुष्मिकान्कामानखिलान्पूरयाशुमे ४४ इतिसंप्रार्थ्यगोविंदंभोजयेद्ब्राह्मणान्शुभ
दा सपत्नीकान्सदाचारान्संस्मरन्पुरुषोत्तमं ४५ संपूज्यविधिवद्भक्त्याभोजयेद्घृतपायसैः विप्ररू

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पु॰ पंहीं स्मृत्वा स्त्रीरूपां राधिकां स्मरन् ४६ भोजनस्य तु संकल्पमाचरेद्विधिनाव्रती द्राक्षाभिः कदली-
मा॰ भिश्च चूतैश्च विविधैरपि ४७ घृतपाचितपक्वान्नैः शुभैश्च माषकैर्वटैः शर्कराघृतपूरैश्च फाणितैः खंडमंड-
५१ कैः ४८ उर्वारुककर्कटीशाकै राईकै राइकैश्च सुनिंबुकैः अन्यैश्च विविधैः शाकैराम्रैः पक्वैः पृथक्पृथ-
क् ४९ चतुर्भिर्भोजनैरेवं षड्रसैः सह संगतैः वासितान् गोरसांस्तत्र परिवेष्य मृदु ब्रुवन् ५० इदं स्वादु सु-
दर्भोऽन्यं भवदर्थे प्रकल्पितं याच्यतां रोच्यते यद्वस्तु नयन्मया पावितं प्रभो ५१ धन्योऽस्म्यनुगृहीतोऽस्मि जातं
मे जन्म सार्थकं भोजयित्वा मुदा विप्रान् देयास्तांबूलदक्षिणाः ५२ एलालवंगकर्पूरनागवल्लीदलानि
च कस्तूरीमुरमांसीवच्चूर्णं च खदिरं शुभं ५३ एतैश्च मीलितैर्देयं तांबूलं भगवत्प्रियं तस्मादेवं विधायैवं दे-
यं तांबूलमादरात् ५४ तांबूलं यो द्विजाग्र्याय एवं कृत्वा प्रयच्छति सुभगश्च भवेदत्र परत्रामृतभुग्भवेत् ५५
परितोष्य सपत्नीकान् हस्ते दद्याच्च मोदकान् पत्नीभ्यो वैणवीर्दद्यादलंकृत्य विधानतः ५६ आसीमांतमनु- राम:
व्रज्य ब्राह्मणांस्तान् विसर्जयेत् मंत्रहीनेति मंत्रेण समाप्य पुरुषोत्तमं ५७ यस्य स्मृत्येति मंत्रेण नमस्कृत्य ५१

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

जनार्द्दनं यदूनंतत्तुसंपूर्णंविधायविचरेत्सुखं ५८ अन्नंविभज्यभूतेभ्योयथाभागमकुत्सयन् भुंजी
तस्वजनैःसार्द्धंमिथ्यावादविवर्जितः ५९ दर्शस्यदिवसेप्राप्तेकुर्याज्जागरणंनिशि राधिकासहितंदेवंसंपू
जयेत्पुरुषोत्तमं ६० पूजांतेचनमस्कृत्यसपत्नीकोमुदान्वितः व्रतीविसर्जयेद्देवंसराधंपुरुषोत्तमं ६१
आचार्यायततोदद्यादुपहारंसमूर्तिकं अन्नदानंयथायोग्यंदद्याद्वित्तानुसारतः ६२ येनकेनाप्युपाये
नव्रतमेतत्समाचरेत् कुर्याच्चपरयाभक्त्यादानंवित्तानुसारतः ६३ नारीवायनरोवापिव्रतमेतत्समाचरेत्
दुःखदारिद्र्यदौर्भाग्यंनाप्नुयाज्जन्मजन्मनि ६४ येकुर्वंतिजनालोकेनानापूर्णमनोरथाः विमानान्यधि
रुह्यैवयांतिवैकुंठमुत्तमं ६५ श्रीनारायणउवाच इत्थंयोविधिमवलंव्यचकरोतिश्रीकृष्णप्रियतममासं
मासमादरेण गोलोकंव्रजतिविधूयपापराशिंचात्रत्यंसुखमनुभूयपूर्वैःपुंभिः ६६ ॥इतिश्रीबृहन्नारदीयपु
राणेनारायणनारदसंवादेदृढधन्वोपाख्यानेव्रतोद्यापनविधिकथनंनामपंचविंशोऽध्यायः॥ २५॥ अथो
द्यापनानंतरंव्रतनियममोक्षणमुच्यते वाल्मीकिरुवाच अशेषपापनाशार्थंप्रीतयेगरुडध्वजे गृहीत

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पु॰ नियमत्यागश्चोव्रतेविधिपूर्वकः १ नक्तभोजीनरोराजन्ब्राह्मणान्भोजयेदथ अयाचितेव्रतेचैवा
मा॰ वस्वर्णदानंसमाचरेत् २ अमावास्याशनोयस्तुप्रदद्याद्गांसदक्षिणां धात्रीस्नानंनरोयस्तुदधिवास्नाद
५२ मेवच ३ फलानांनियमेराजन्फलदानंसमाचरेत् तैलस्थानेघृतंदेयंघृतस्थानेपयस्तथा ४ धान्या
नांनियमेराजन्गोधूमान्शालितंडुलान् भूमौचशयनेराजन्सतूलींसपरिच्छदां ५ सुखदांचात्मनोन्य
स्यसंवतयोर्मीप्रियोजनः पत्रभोजीनरोयस्तुभोजनंघृतशर्करां ६ मौनेघंटांतिलांश्चैवसहिरण्यान्प्रदाप
येत् दंपत्योर्भोजनंचैवसस्नेहंचसुशोभनं ७ नखकेशधरोराजन्नादर्शंदापयेद्बुधः उपानहौप्रदातव्येउ
पानह्विवर्जनात् ८ लवणस्यपरित्यागेदातव्याविविधारसाः दीपदानेनरोदद्यात्पात्रसुक्तंचदीपकं ९
अधिमासेनरोभक्त्यासवैकुंठवसेत्सदा दीपंचसघृतंताम्रंकांचनींवर्तिसंयुतं १० पलमात्रंप्रदेयंस्याद्व्र
तसंपूर्णहेतवे एकांतरोपवासेनकुंभान्षष्टीप्रदापयेत् ११ सवस्त्रान्कांचनोपेतान्मृन्मयानथकांचनान् मा राम:
सांतेमोदकांस्त्रिंशच्छत्रोपानहहसंयुतान् १२ अनड्वाहंप्रदातव्योधौरेयस्तुधरक्षमः सर्वेषामप्यला ५२
भेचयथोक्तकरणंविना १३ द्विजवाक्यस्मृतंराजन्संपूर्णंव्रतसिद्धिदं एकान्नेनमरोयस्तुमलमास

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

निषेवते १४ चतुर्भुजोनरोभूत्वासयातिपरमांगतिं एकान्तान्तापरंकिंचिन्यविन्नमिहविद्यते १५ एकान्ता
न्मुनयःसिद्धाःपरंनिर्वाणमागताः अधिमासेनरोनक्तंयोभुंक्तेसनराधिपः १६ सर्वान्कामानवाप्नोतिनरोनै
वात्रसंशयः पूर्वाह्णेभुंजतेदेवामध्याह्नेमुनयस्तथा १७ अपराह्णेपितृगणाःस्वात्मार्थंस्तुचतुर्थकः सर्व
वेलामतिक्रम्ययस्तुभुंक्तेनराधिप १८ ब्रह्महत्यादिपापानिनाशंयांतिजनाधिप नक्तभोजीमहीपालसर्व
पुण्याधिकोभवेत् १९ दिनेदिनेश्वमेधस्यफलंप्राप्नोतिमानवः तस्मिन्विवर्जयेन्माषमधिमासेहरिप्रिये २०
सर्वस्मान्मुच्यतेपापाद्विष्णुलोकंसगच्छति तिलयंत्राणिपापात्माकुरुतेब्राह्मणोपिसन् २१ तिलानांसं
ख्यया राजन्सवैतिष्ठतिरौरवे चांडालयोनिमाप्नोतिकुष्ठरोगेणपीड्यते २२ शुक्लेकृष्णेनरोभक्त्याद्वादशीं
समुपोषयेत् आरुह्यगरुडंयातिनरोभूत्वाचतुर्भुजः २३ सदेवैःपूज्यमानोपिह्यप्सरोगणसेवितः दशमीं
द्वादशींचैवएकभुक्तंचकारयेत् २४ प्रीतयेदेवदेवस्यनरःस्वर्गमवाप्नुयात् भक्त्याचसर्वदाराजन्दर्भेकू
र्चेनवर्जयेत् २५ दर्भेणमार्जयेद्यस्तुपरीषमूत्रमेवच श्लेष्माणंरुधिरंवापिविष्ठायांजायतेकृमिः २६ पावि

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

त्रा:परमाद्दर्भोदर्भहीनाव्टथाक्रिया: दर्भमूलेवसेद्ब्रह्मामध्येदेवोजनार्दनः २७ दर्भाग्रेत्तुमानायसतस्मा
द्दर्भेणमार्जयेत् नदर्भांनुद्धरेच्छूद्रो नपिबेत्कपिलापय: २८ मध्वपत्रेनभुंजीनवब्रह्मपत्रस्सभूपते नोच्चरे
त्प्रणवंमंत्रपुरोडाशंनभक्षयेत् २९ नासनंनोपवीतंचनाचरेद्वैदिकीक्रिया निर्विध्याचरणंकुर्वन्पितृभि:
सहमज्जति ३० पततिनरकेघोरेयावदिंद्राश्चतुर्दश पश्चाच्चकुक्कुटीयोनिंसूकरींवानरींचवा ३१ एत
स्मात्कारणाच्छूद्र:प्रणवंवर्जयेत्सदा नमस्कारेणविप्राणांशूद्रोनश्यतिभूमिप ३२ एतत्कल्पमहाराजप
रिपूर्णंव्रतंचरेत् अदत्वादक्षिणांवापिनरकंयांतिवैनरा: ३३ व्रतवैकल्पमासाद्यबध्य:कुष्ठीप्रजायते ३४
धरामराणांवचनैर्नरोत्तमादिवौकसांवैपरमाप्नुवंति नोल्लंघयेद्भूपवचांसितेषांश्रेयोभिकामीमनुज:स
विद्वान् ३५ इदमथाधर्मरहस्यमुत्तमंश्रेयस्करंपापविमर्दनंच फलप्रदंमाधवतुष्टिहेतो:पठेच्चनित्यंमनसो
भिराम ३६ य:शृणोतिनरोराजन्पठतेवापिसर्वदा सयातिपरमंलोकंयत्रयोगीश्वरोहरि: ३७॥इतिश्रीबृह०
गृहीतनियमत्यागोनामषड्विंशोऽध्याय: २६॥श्रीनारायणउवाच इत्युक्त्वाविरतेराजामुनीश्वरमनीनमत्।

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

अपूजयत्ततोभक्त्या सपत्नीकोमुदान्वि तः १ उद्गृहीत्वा स तत्पूजामाशीर्वादमुदीरयत् स्वस्तितेस्तु गमिष्या
मि सर्वपापनाशिनीं २ अथयोर्वदतोरेवसायंकाला धुनाभवत् इत्युक्त्वास जगामैव वाल्मीकिर्मुनिसत्तमः
३ आश्रमान्तमनुव्रज्य राजाप्यागतवान्गृहं आगत्य प्रियमामाह सुन्दरीं गुणसुन्दरीं ४ दृढधन्वोवाच अ
यि सुन्दरि संसारो ह्यसारः किन्तु सर्वनृणां रागद्वेषादिषड्वर्गैर्गर्भवेनगोरपमे ५ कृमिविट्भस्मसंज्ञान्ते देहे
मे किं प्रयोजनं वानपित्तकफोद्रेकमलमूत्रास्रगाकुले ॥ ६ अत्रभवेणवारीरणश्रुवमर्जेयितुं वने गमिष्या
मि वाराहे संस्मरन्पुरुषोत्तमं ७ तदाकर्ण्यप्रियावाक्यं सा धीमान्गुणसुन्दरी विनयावनता भूत्वा बद्धाञ्जलि
पुटा प्रभुं ८ गुणसुन्दर्युवाच अहमप्यागमिष्यामि त्वया सह नृपते पतिव्रतानां स्त्रीणां तु पतिरेवहि दैव
तं ९ पत्यौ गते तु या नारी गृहे तिष्ठति सोनवे सुखाधीना तु सा भार्या सुनिन्द्यते परवेश्मनि १० मितं पिता ददाति मि
तं भ्राता मितं सुतः अमितस्य प्रदातारं भर्तारं का न पूजयेत् ११ प्रियावाक्यमुरीकृत्य सुतं राज्येऽभिषि
च्य सहपत्न्या ययौ शीघ्रं अरण्यं मुनिसेवितं १२ हिमाचलसमीपे च गंगामासाद्य दंपती त्रिकालंच

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

ऋतुः स्नानं संप्राप्ते पुरुषोत्तमे १३ पुरुषोत्तमं समासाद्य विधिना तत्र नारद तपस्तेपे सपत्नी।
कः संस्मरन् पुरुषोत्तमं १४ ऊर्ध्वबाहुर्निरालंबः पादांगुष्ठेन संस्थितः नभोदृष्टिर्निराहारः श्रीकृ
ष्णं तमजीजपत् १५ एवं व्रतविधानेन स्वातस्थुषयश्च तपोनिधेः सेवाविधौ प्रपन्नासीन्महिषी सा पति
व्रता १६ एवं कृतव्रतस्तस्य संपूर्णे पुरुषोत्तमे विमानमागमत्तत्र किंकिणीजालमंडितं १७ पुण्यशी
लसुशीलाभ्यां सेवितं सहसागतं तद्दृष्ट्वा विस्मयाविष्टः सपत्नीको महीपतिः १८ अनीनमद्विमान
स्थौ पुण्यशीलसुशीलकौ ततस्तौ तं सपत्नीकं विमाने निन्यतुर्नृपं १९ विमानमधिरुह्याथ सप
त्नीको नराधिपः गोलोकं गतवान् शीघ्रं दिव्यं धृत्वा वपुर्नवं २० एवं तप्त्वा तपो राजा मासे श्री
पुरुषोत्तमे निर्भयं लोकमासाद्य मुमोद हरिसन्निधौ २१ पतिव्रता च तत्पत्नी सापि तल्लोक
मायद्यौ पुरुषोत्तमेन तपस्यंतं संसेव्य निजवल्लभं २२ श्रीनारायण उवाच वर्णयामि किमद्याहं
यदेकरसनो मम पुरुषोत्तमसमं किंचिन्नास्ति नारद भूतले २३ सहस्रजन्मतप्तेन तपसा तत्।
न गम्यते यत्फलं गम्यते पुंभिः पुरुषोत्तमसेवनात् २४ अजातापि कृतं तस्मिन्मासे श्रीपुरुषोत्तमे उपवा

दृष्ट्वाचित्रगुप्तस्तुविलोक्यैतच्छुभाशुभं अवोचत्स्वामिनंधर्मंकदर्योयंद्विजाधमः ७४ नकिंचित्सुकृतंतस्य
धनलुब्धस्यदुर्मतेः असावचीकरत्पापंपुष्कलंवाटिकास्थितः ७५ अचूचुरत्फलान्यद्धाविश्वस्तोवाटिका
पतेः ततोजघासतान्येवपक्वान्यपक्वानियानिच ७६ अक्रीणाद्वशिष्टानिधनलोभेनदुर्मतिः फलचौर्यकृतंभ
पापंविश्वासघातजंपरं ७७ एतत्पापद्वयंचास्मिन्नत्युग्रंवर्ततेप्रभो अन्यान्यपिचपापानिसंत्यस्मिन्विवि
धानिच ७८ नारदउवाच इत्थंनिशम्यविधिनंदनचित्रगुप्तवाक्यंक्रुधाप्रवलयाप्लुतधर्मराजः आ
हैषयातुकपिजन्मसहस्रकृत्वोविश्वासघातकृतिजंफलमस्यपश्चात् ७९ इतिश्रीबृहन्नारदीयपुराणे
पुरुषो॰ कदर्योपाख्यानेसप्तविंशोध्यायः २७ श्रीनारायणउवाच तन्निशम्यभद्रनाहंचित्रगुप्तगिरंभृ
शं पूर्वलोभाभिभूतोयपश्चाच्चौर्यमचीकरत् १ अतःप्रेतत्वमासाद्यपश्चाद्वहुवानरः ततश्चाहंप्रदा
स्यामिवह्वीनरकयातनां २ अयमेवक्रमःश्रेयान्धर्मराजगृहेभटाः इत्येवंचित्रगुप्तेनसमादिष्टाविभी
णाः ३ तथाचक्रुर्भटाःशीघ्रंताडयंतश्चतंद्विजं प्रेतत्वंप्रापितःपूर्वंकाननेवीकटेद्विजः ४ निर्जलेवहुकाल

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पुरु चप्रेतयोनिमवाप्यसः क्षुत्तृड्भ्यां व्याकुलोभ्रमंतं वभ्रामगहनेवने ५ प्रेतयोनिगतंदुःखमनुभूयततःपरं
मा फलचौर्यसमुद्भूतांकपियोनिमजीगमत् ६ दिव्येकालंजरेशैलेजंबुसंडमनोहरे सुशीतलजलच्छायेफल
५७ पुष्पसमन्विते ७ तत्रासीद्देवराजेननिर्मितंकुंडमुत्तमं सरोवरसमंपुण्यमत्सेव्यंपापनाशनं ८ मृगतीर्थ
मितिख्यातंसुराणामपिदुर्लभं यस्मिन्स्नातेनगंगाद्देनपितरोयांतिसद्गतिं ९ तत्रदैत्यभयाद्देवामृगाभूत्वा
निरंतरंभ्रमितास्तुर्निरातकामृगतीर्थमतोविदुः १० तत्रायंप्रथमंजन्मकापेयंलब्धवान्द्विजः फलचौर्यकृ
तान्यापाद्रासाद्यमानुषीनम् ११ नारदउवाच त्रैलोक्यपावनेरम्येमृगतीर्थेकथंकपिः आवासमकरो
दुष्टःपापकोटिसमन्वितः १२ छिंधिमेसंशयंनाथतपोधनमनोगत भवाद्दशांनगोप्यंहिस्वशिष्येषुकदा
चन १३ सूतउवाच एवंसंनोदितोविप्रानारदेनतपोनिधिः उवाचपरमप्रीतःसत्कुर्वन्नारदंमुनिं १४ रामः
श्रीनारायणउवाच कश्चिद्वैश्योमहानासीन्नाम्नावैचित्रकुंडलः तस्यपत्नीतारकानाम्नीपातिव्रत्यपरायणा ५७
१५ तावुभौचक्रतुर्भक्त्यापुण्यंश्रीपुरुषोत्तमंतपःकृतवतोर्मासोगतःश्रीपुरुषोत्तमः १६ चरमेहनिसं

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

प्राप्तेउद्यापनमथाकरोत् सपत्नीकोमुदायुतः श्रद्धयाचित्रकुंडलः १७ द्विजानाकारयामासवेदवेदां
गपारगान् उद्यापनविधिंकर्तुंसपत्नीकान्गुणान्वितान् १८ कदर्योप्यगमत्तत्र धनलोभेननारद उद्याप
नविधौपूर्णेसंजातेचित्रकुंडलः १९ अत्यग्रदानैस्तान्विप्रान्सपत्नीकानतोषयत् तुष्टेषुतेषुसर्वेषुभूयसींद
क्षिणामदात् २० नहृत्तभूयसींतुष्टाअन्येविप्राएहान्ययुः अतिलुब्धःकदर्यस्तुरुदंस्तस्थितोनदग्रतः २१ विनया
वनतोभूत्वासगद्गदमुवाचह चित्रकुंडलवैश्येश भगवद्भक्तिभासुर २२ पुरुषोत्तमव्रतंसम्यक् भवताविधिनाभ-
कृतं ननयाचकृतंकेनक्वापिपृथिवीतले २३ भवानद्यकृतार्थोसिभाग्यवानसिसर्वथा यत्वयापरयाभक्त्या
सेवितःपुरुषोत्तमः २४ धन्यस्तवपिताधन्यामाताचपतिदेवता याभ्यामुत्पादितःपुत्रस्त्वादृशोहरिवल्लभः॥
२५ धन्याद्यन्यतयाध्यायंमासःश्रीपुरुषोत्तमः यत्सेवनादवाप्नोतिहैहिकामुष्मिकंफलं २६ दृष्ट्वाहितावकीं-
पूजांचकितोहंविशांपते अहोत्वयामहत्कर्मकृतमेतन्नसंशयः २७ अन्येभ्योब्राह्मणेभ्यश्चधनंदत्तंत्वहंपुरा
नदत्तासिकथंमत्तभाग्यहीनायभूरिद २८ इतिविज्ञापितस्तेनतस्मैधनमदादसौ नत्वहीनाकरोद्विप्रोधनं

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

पु॰रु॰ भूमिगतंमुदा २९ तन्नानेनमहापुजादृष्टाश्रीपौरुषोत्तमी पुरुषोत्तममासस्य धनलोभेनसंस्तुतः ३० पूजाद
मा॰ र्शनमाहात्म्यात्पुरुषोत्तमसंस्तवात् धनलोभकृतानद्यापिमृगतीर्थमुपागतः ३१ सूतउवाच दर्शनात्कीर्त्तना
५८ द्यापिनलोभकृतादपि दुष्टश्यालामृगस्यापिजातंसत्तीर्थसेवनं ३२ किंपुनःश्रद्धयाकर्तुर्देशानस्तवनेद्विजाः
पुरुषोत्तमदेवस्यस्तपतीकस्मादरं ३३ नारदउवाच सुशीतलजलेब्रह्मन्स्निग्धच्छायेमनोहरे सहस्रमदि
तेरण्यतत्स्थितेःकारणंवद ३४ श्रीनारायणउवाच शृणुनारदवक्ष्यामितुभ्यंशुश्रूषवेऽनघ अत्रासित्कमण्ड
किंचित्कल्पवणात्यापनाशनं ३५ यदादाशरथीरामःसर्वार्थफलदायकः हत्वावानरावणंदुष्टंवध्वासेतुंमहो
दधौ ३६ विभीषणदत्तेनराक्षसानावशेषितां ततोवह्निविशुद्धांसांजानकींस्वीकृत्याधुना ३७ चतुर्मुख
महेशानपुरंदरपुरःसरैः दशवक्त्रवधप्रीतैर्हरामत्वंवरंवृणु ३८ इत्युक्तोऽवीवदद्रामोभक्तानामभयंकरः रामः
सुराःशृणुतमद्वाक्यंयद्दिदेयोवरोऽधुना ३९ अत्रयेवानराःशूरारक्षोभिर्निहतास्थिते संजीवयततानाशुसु ५८
धावृष्ट्यामामाज्ञया ४० तथेत्युक्तासुधावृष्ट्यावानरानसमजीवयन् चतुर्मुखमहेशानपुरंदरपुरःसराः ४१॥

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi
Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

ततः संजीविताः सर्वे वानरा जयशालिनः अडुढौकन् रामभद्रं चिरंसुप्तोत्थिता इव ४२ अथ पुष्पकमारुह्य
वानरान् सर्वतः स्थितान् अजीगदत्सपत्नीकः प्रसन्नमुखपंकजः ४३ श्रीरामउवाच हे सुग्रीव हनूमंतौ हे
तारात्मजजांबुवन् मित्रकार्यं कृतं सर्वं भवद्भिः सह वानरैः ४४ आज्ञापयंतु तान् सर्वान् भवंतो वानरानितः
भवदाज्ञापिताः सर्वे यथेष्टं यांतु ते यतः ४५ यत्र यत्र वने एते मामका दीर्घजीविनः वसंति वानरास्तत्र वृक्षाः
पुष्पफलान्विताः ४६ नद्यो मृष्टजला वाथ शीतलं सुभगं सरः न केपि धर्षयिष्यंति सर्वे यांतु ममाज्ञया ४७
अतो रामप्रभावेण यतो वानरजातयः तत्र नद्यो मृष्टजलाः सरश्च सुभगं वने ४८ लसत्फला महावृक्षाः पुष्प
पल्लवसंयुताः परंतु सुखदुःखानि प्राक्तनादृष्टजानि च ४९ यत्र यत्र वसेज्जंतुस्तत्र तत्रोपयांति हि नाभु
क्तं क्षीयते कर्म इति वेदानुशासनं ५० श्रीनारायणउवाच अथासौ वानरस्तत्र वृद्धे पवनोपमः हनूमत
र इ समायुक्तो लोलुपोऽभ्यचरद्वने ५१ जन्मतस्तस्य वक्त्रेऽभूद्ग्रीष्मपित्तसमुद्भवा ययास्य कुव्यवते वक्त्रव्रणत
श्चादिवानिशं ५२ असंतवेदनाविष्टो नातुशक्तस्तु किंचन स च वानरचापल्याद्द्रुमेभ्यः सत्फलानि च ५३ लुनी

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDE- Delhi
Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

यवदनाभ्याशेनीत्वातन्याजभूरिशः नैकत्रपीडयास्यात्तुशक्तोसौवानरःक्वचित् ५४ वृक्षाद्वृक्षांतरंगन्तु
न्नमेनेमृत्युंसुखावहं कदाचित्पतद्भूमौविललापातिदुःखितः ५५ अरूरुदङ्गमगात्रोनोरभ्रष्टोयथाश्म
षः असौक्षुत्तृट्समाविष्टःश्लथदेहोगलन्मुखः ५६ पतद्दंतास्तथासर्वव्रणरोगेणपीडितः पूर्वजन्मकृ
तात्पापाद्देवदुःखमजीगमत् ५७ एवंप्रवर्तमानस्यनिराहारस्यनित्यशः दैवयोगात्समागच्छन्मासःश्री
पुरुषोत्तमः ५८ तस्मिन्नपितथैवास्तेशीतवातादिपीडितः कदाचिद्धूलेपश्चविचरन्गहनेवने ५९॥
तृषितःकुंडनिकटेनाशक्नोत्पातुमम्भसां क्षुधाविष्टोपिचापल्यात्तत्रोच्चैर्वृक्षमारुहत् ६० वृक्षाद्वृक्षांतरंग
च्छन्मध्येकुंडमपीपतत् सचिरायनिराहारःश्लथदिंद्रियजर्जरः ६१ निर्वलःशिथिलप्राणःकुंडप्रांतमुपा
श्रितः एवंदिनानिचत्वारिदक्षामोदिनतःकपेः ६२ गतानिलुंठतःकुंडेमासेश्रीपुरुषोत्तमे पंचमेदिवसेप्रा
प्तेमध्यंदिनगतेरवौ ६३ अमुःप्रपाननतोयैनोत्पक्लिन्नवपुःकपिः सतंदेहंसमुत्सृज्यविनिर्धूतमलाशयः
६४ सद्योदिव्यवपुःप्रापदिव्याभरणभूषितं इंदीवरदलश्यामंकोटिकंदर्पसुंदरं ६५ स्फुरत्कुंडलकिरीटंच

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सुचारुझषकुंडलं लसत्पीनपटंपुण्यंसद्रत्नकटिमेखलं ६६ लसत्केयूरवलयमुद्रिकाहारशोभितं ॥
नीलकुंचितसुस्निग्धविकुरावृतसन्मुखं ६७ तदानीमागमच्छीघ्रं विमानंवैष्णवाश्रितं भेरीमृदंगपटहवेणु-
वीणावृहत्स्वनं ६८ नृत्यद्देवांगनंदिव्यगायद्गंधर्वकिन्नरं तन्निरीक्ष्यमहाभागोदिव्यदेहधरःकपिः ६९
विस्मयपरंप्र्यातोमहापापस्यमेकुतः एतत्पुण्यतमस्यैवयोग्यंवैमानिकंसुखं ७० अथकाश्चित्तदुपरि
दृध्वारक्तछत्रमिंदुभं चक्रतुश्चामरेतस्यकेचिद्दस्मरसोमुदा ७१ काचित्तांबूलहस्ताचननृतुश्चाप्सराःपुरः
काचिद्भृंगारकंहैमंस्वर्धुनीवारिसंभृतं ७२ हस्तेकृत्वापुरस्तस्थौगीतवाद्यादितत्परा एवंवैभवमालोक्य
चित्रन्यस्तइवाभवत् ७३ किमेतत्केनपुण्येनममापुण्यस्यदुर्मतेः नास्तिमेसुकृतंनकिंचिद्येनयामिहरेःप
दं ७४ ॥श्रीनारायणउवाच इत्यंतर्कयतोह्यस्यसुखनिधिंदिव्यविमानपुरोदृष्ट्वाविस्मितचेतसोहरिभटा
ज्ञात्वास्यहार्दपरं वध्वाग्रेकरसंपुटंसविनयंनत्वातदीयंपदंवाक्यंसुंदरमूचतुःकपिजन्मस्यत्वापुरःसं
स्थितं ७५॥ इतिश्रीबृहन्नारदीयपुराणेश्रीनारायणनारदसंवादेकदर्योपाख्यानेकपिजन्मनिविमानाग

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पु॰स॰ मनंनामाष्टाविंशोऽध्यायः २८ ॥पुण्यशीलसुशीलावूचतुः विभोऽस्याहिगोलोकंकथमत्रविलंबसे पु
मा॰ रुषोत्तमसान्निध्यंत्वयालब्धंविशेषतः १ कदर्यउवाच बहूनिममकर्माणिसंतिभोग्यान्यनेकशः केन
६० मेनिष्कृतिर्जातायानोगोलोकमाप्नुयां २ यावंत्योवर्षधाराश्चतृणानिभूरजःकणाः यावंत्यस्तारकाव्योम्नि
तावंत्यापानिसंतिमे ३ कथमेतन्मयाप्राप्तंवपुर्दिव्यंमनोहरं एतत्कारणमत्युग्रंमह्यंब्रूतंहरेःप्रियौ ४॥
श्रीनारायणउवाच इतिवाचमुपाकर्ण्यहरेर्दूतावयोचतुः हरिदूतावूचतुः अहोत्वकथयैनैवविज्ञातंसा
धनंमहत् ५ प्रभोनज्ञायतेकस्मान्मासःसर्वोत्तमोत्तमः विष्णुप्रियोमहापुण्योनाम्नावैपुरुषोत्तमः ६ तस्मिं
स्त्वयातपश्चीर्णंमशक्यंयत्सुरैरपि अविज्ञातंमहाराजकपिदेहेनकानने ७ मुखरोगादनाहारस्त्वंतुजात
मज्ञानतः त्वयाचकपिचांचल्यात्फलान्युत्कृत्यततः ८ क्षिप्तानिपृथिवीपीठेतस्मात्तैरितरैर्जनाः पा पु॰मा॰
नीयमपिनोपीतंमतंदुःखेनभूरिशः ९ संजातंतेतपस्तीव्रमज्ञानात्पुरुषोत्तमे परोपकारःसंजातःफल ६०
पातेनतेऽनघ १० शीतवातातपाःसोढाविचरतावने महातीर्थेवरेरम्येपंचाहंस्नवनंकृतं ११ तस्मात्ते

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्नानजंपुण्यंमासेश्रीपुरुषोत्तमे एवंरूप्यस्यतेजातमज्ञानात्तपउत्तमं १२ तदेतत्सफलंजातंत्वनुभूतंत्वया
धुना व्याजतोपिकृतेनैवसफलंस्याद्यथातव १३ किंपुनःश्रद्धयैतस्मिन्मासेश्रीपुरुषोत्तमे विधिनाकुर्वी
तः कर्मज्ञात्वामाहात्म्यमुत्तमं १४ यस्त्वयासाधितःस्वार्थस्तादृक्कर्तुंचकःक्षमः यस्मिन्नेकोपवासेनमु
च्यतेपापराशिभिः १५ नैतत्तुल्यंभवेत्किंचित्पुरुषोत्तमप्रीतिदं तेधन्याःकृत कृत्यास्तेतद्व्रतंयेप्रकुर्वते
१६ दुर्लभंमानुषंजन्मभूखंडेभारताजिरे तादृशंजनुरासाद्यसेवंतेपुरुषोत्तमः १७ तेसदासुभगाःपुण्या
स्तेषांचसफलोभवः येषांसर्वोत्तमोमासःस्नानदानजपैर्गतः १८ दानानिपितृकार्याणितपांसिविविधानि
च तानिकोटिगुणान्येवसंप्राप्तेपुरुषोत्तमे १९ धिक्कृतंचनास्तिकंपापंशठंधर्मध्वजंखलं पुरुषोत्तममा
साद्यस्नानदानविवर्जितः २० श्रीनारायणउवाच पुण्यशीलसुशीलाभ्यांमदृष्टंवर्णितंनिजं तच्छ्रुत्वाच
कितोहृष्टःपुलकांकितविग्रहः २१ तीर्थदेवान्नमस्कृत्यकालंजरगिरिंततः ननामकाननाधीशान्सर्व
गुल्मलतातरून् २२ ततःप्रदक्षिणीकृत्यविमानंविनयान्वितः आरुरोहघनश्यामोलसत्पीतांबरावृतः॥

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

पु.रु. २३ पश्यत्सु सर्वदेवेषु गंधर्वाद्यैरभिष्टुतः वाद्यमानेषु वाद्येषु किन्नराद्यैर्मुहुर्मुहुः २४ पुष्पवृष्टिमुचो देवा
मा. मंदस्मेरमुदान्विताः सादरं पूजयांचक्रुः पुरंदरपुरःसराः २५ ततो जगाम गोलोकं सानंदं योगिदुर्लभं गो-
६१ पगोपीगवासेव्यं रासमंडलमंडितं २६ यत्र गत्वा न शोचंति जरामृत्युविवर्जिते तत्रासौ निजधामैव पुरुषो
त्तमसेवनात् २७ व्याजेनाथि मुक्तो दोषैर्विहाय वानरं वपुः द्विभुजं मुरलीहस्तं दृष्ट्वा श्रीपुरुषोत्तमं २८ श्रीना
रायणउवाच इदमाश्चर्यमालोक्य देवाः सर्वेऽपि विस्मिताः स्वस्वंस्थानं ययुः सर्वे शंसंतः पुरुषोत्तमं २९ ना
रदउवाच दिवसस्यादिमे भागे त्वयाह्निकमुदीरितं तद्दिवापरभागीयं कथं कार्यं तपोधन ३० गृहस्थस्यो
पकाराय वदस्मे वद तावद सदा सर्वोपकाराय चरंति हि भवादृशाः ३१ श्रीनारायणउवाच प्रातःकालो
दितं कर्म समाप्याथ विधिवत्ततः कृत्वा माध्याह्निकीं संध्यां तिलतर्पणमाचरेत् ३२ देवा मनुष्याः पशवो वयां राम:
सि सिद्धाश्च यक्षोरगदैत्यसंघाः प्रेताः पिशाचा उरगाः समस्ता ये चान्नमिच्छंति मयात्र दत्तं ३३ ततः पंच मा- ६१
हायज्ञान् कुर्याद्भूतबलिं ततः काकस्य च शुनश्चैव बलिं दत्वैवमुञ्चरन् ३४ इत्युक्त्वा सर्वभूतेभ्यो बलिं दद्यात्तु

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

नः पृथक् ततश्चाचम्यविधिवच्छुद्धयाप्रीतमानसः ३५ द्वारावलोकनंकुर्यादतिथिग्रहणायच गोदोह
कालंभाग्यात्तुप्राप्तश्चेदतिथिर्यदि ३६ आदौसत्कृत्यवचसादेववत्पूजयेत्सुधीः तोषयेत्परयाभक्त्यायथा
शक्त्यान्नपानतः ३७ भिक्षाचभिक्षवेदद्याद्विधिवद्ब्रह्मचारिणे आकल्पितान्नाद्युद्धृत्य सर्वव्यंजनसंयुता
त ३८ यतिश्चब्रह्मचारीचपक्वान्नस्वामिनावुभौ तयोरन्नमदत्त्वैवभुक्त्वाचान्द्रायणं चरेत् ३९ यतिहस्तेजलंद
द्याद्भैक्षंदद्यात्पुनर्जलं तद्भैक्षंमेरुणातुल्यंतज्जलंसागरोपमं ४० सत्कृत्यभिक्षवेभिक्षां यः प्रयच्छतिमा
नवः गोप्रदानसमंपुण्यमित्याहभगवान्यमः ४१ ततश्चभोजनंकुर्यात्प्राङ्मुखोमौनमास्थितः प्रशस्ते
शुद्धपात्रेचभुंजीतान्नमकुत्सयन् ४२ नैकवासाः समश्नीयात्स्वासनेनिजभाजने स्वयमासनमारुह्यस्व
स्थचित्तःप्रसन्नधीः ४३ एकएवतुयोभुंक्तेस्वकीयेकांस्यभाजने चत्वारितस्यवर्धंते आयुःप्रज्ञायशोबलं॥
४४ सत्यंत्वर्तेतिमंत्रेणजलमादायपाणिना परिषिच्यचभोक्तव्यंसघृतंव्यंजनान्वितं ४५ भोजनात्किंचिद
न्नमादायैवंसमुच्चरेत् नमोभूपतयेपूर्वंभुवनपतयेनमः ४६ भूतानांपतयेपश्चाद्भूमौयच्चततोबलिं॥

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पु॰ मा॰ ६२ दत्वाचबिन्नगुप्ताय भूतेभ्यइदमुच्चरेत् ४७ यत्रक्कचनसंस्थानांक्षुत्तृषोपहतात्मनां भूतानांतृप्तयेऽक्षय्य
मिदमस्तुयथासुखं ४८ प्राणायापानसंज्ञायव्यानायचततःपरं उदानायततोब्रूयात्समानायततःपरं
४९ प्रणवंपूर्वमुच्चार्यस्वाहांतेचघृतप्लुतं पंचकृत्वोग्रसेदन्नंजिह्वायानतुदर्शयन् ५० ततश्चतन्मनाभूत्वा
भुंजीतमधुरंपुरः लवणाम्लौतथामध्येकटुतिक्तौततःपरं ५१ प्राग्द्रवंपुरुषोश्नीयान्मध्येतुकठिनाशनं
अंतेपुनर्द्रवाशीतुबलारोग्येनमुंचति ५२ अष्टौग्रासामुनेर्भक्ष्याःषोडशारण्यवासिनः द्वात्रिंशत्तुगृह
स्थस्यस्वल्पमितंब्रह्मचारिणः ५३ नाद्याद्व्यास्त्रविरुद्धंतुभक्ष्यभोज्यादिकंद्विजः अभोज्यमाहुराहारंशुष्कं
पर्युषितंतथा ५४ सर्वंसशेषमश्नीयात्घृतपायसवर्जितं अग्रांगुलिषुतच्छेषंनिधायभोजनोत्तरं ५५
जलपूर्णांजलिंकृत्वापीत्वाचैवतदर्धकं अग्रांगुलिस्थितंशेषंभूमौदत्वांजलेर्जलं ५६ शेषंनिषिंचेत्तत्रैवा ध्याः ६२
पठन्मंत्रमिमंबुधः अन्यथापापभाक्विप्रःप्रायश्चित्तेनशुध्यति ५७ रौरवेपूयनिलयेपद्मार्बुदनिवासिनां
अर्थिनामुदकंदत्तमक्षय्यमुपतिष्ठतु ५८ निषिच्यानेनमंत्रेणकुर्याद्दंतविशोधनं आचम्यपात्रमुत्सार्य

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

किंचिदार्द्रेणपाणिना ५९ ततःपरंसमुत्थायवहिःस्थित्वासमाहितः शोधयेन्मुखहस्तौचमृदाशुद्धजलेन
च ६० कृत्वाषोडशगण्डूषानशुद्धोभूत्वासुखासनः इमौमंत्रौपठन्नेवपाणिनोदरमालभेत् ६१ अगस्त्यंकुंभक
र्णंचशनिंचवडवानलं आहारपरिपाकार्थंस्मरेद्भीमंचपंचमं ६२ आतापीमारितोयेनवातापीचनिपातितः
समुद्रःशोषितोयेनसमेगस्त्यःप्रसीदतु ६३ ततःश्रीकृष्णदेवस्यकुर्वीतस्मरणंमुदा भूयोप्याचम्यकर्तव्य
न्ततस्ताम्बूलभक्षणं ६४ भुक्त्वोपविष्टःश्रीकृष्णंपरंब्रह्मविचारयेत् सच्छास्त्रादिविनोदेनसन्मार्गाद्यविरो
धिना ६५ ततश्चाध्यात्मविद्यायाःकुर्वीतश्रवणंसुधीः सर्वथावृत्तिहीनोपिमुहूर्तंस्वस्थमानसः ६६ श्रुत्वाध
र्मंविजानातिश्रुत्वापापंपरित्यजेत् श्रुत्वानिवर्ततेमोहःश्रुत्वाज्ञानामृतंलभेत् ६७ नीचोपिश्रवणेनाशुश्रेष्ठ
त्वंप्रतिपद्यते श्रेष्ठोपिनीचतांयातिरहितःश्रवणेनचः ६८ व्यवहारंततःकुर्याद्बहिर्गत्वायथासुखं श्रीकृ
ष्णंमनसाध्यायेत्सर्वार्थसिद्धिदायकं ६ सूर्येस्तशिखरंप्राप्तेतीर्थंगत्वाथवागृहे सायंसंध्यामुपासीतधौ
तांघ्रिःसपवित्रकः ७० यःप्रमादान्नकुर्वीतसायंसंध्यांद्विजाधमः सगोवधमवाप्नोतिमृतोरौरवमाप्नुयात्॥

कृ. ७१ कदाचित्काललोपेपि संकटे वापथि स्थितः आनिशीथात्प्रकुर्वीत सायंसंध्यां द्विजोत्तमः ७२ यस्त्रिसं
मा. ध्यमुपासीत ब्राह्मणः श्रद्धयान्वितः तत्तेजो वर्धते यं तं घृतेनेव हुताशनः ७३ सादित्यां पश्चिमां संध्यामर्धास्तमि
६१ तभास्करां प्राणानायम्य संप्रोक्ष्य मंत्रेणाब्दैवतेन तु ७४ सायमग्निश्च मेत्युक्त्वा प्रातः सूर्येत्यपः पिबेत् प्रत्य
ङ्मुखोपविष्टस्तु वाग्यतः सुसमाहितः ७५ प्रणवव्याहृतियुतां गायत्रीं तु जपेत्ततः अर्धास्तंसम रायसम्पन्ना
तारकोदयात् ७६ वारुणीभिस्तदादित्यमुपस्थाय प्रदक्षिणं कुर्वन्दिशो नमस्कुर्याद्दिगीशांश्च पृथक्पृथक्
७७ उपास्य पश्चिमां संध्यां हुत्वाग्निमश्नियात्ततः भृत्यैः परिवृतो भूत्वा नातितृप्तोथ संविशेत् ७८ सायंप्रातर्वैश्व
देवः कर्तव्यो बलिकर्म च अनश्नतापि सततमन्यथा किल्बिषी भवेत् ७९ हृतपादादिशौचं तु भुक्त्वा सायं ततो
गृही गच्छेच्छय्यां ततो मृद्वीमुपधानसमन्विता ८० स्वगृहे प्राक्शिराः शेते श्वाशुरे दक्षिणाशिराः प्रवासेप राम
श्चिमशिरा न कदाचिदुदक्शिराः ८१ रात्रिसूक्तं जपेत्स्मृत्वा देवांश्च सुखशायिनः नमस्कृत्वाव्ययं विष्णुं स ६२
माधिस्थः स्वपेन्निशि ८२ अगस्त्यो माधवश्चैव मुचुकुन्दो महाबलः कपिलो मुनिरास्तीकः पंचैते सुखशायिनः ८३॥

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मांगल्यंपूर्णकुंभंचशिरःस्थानेनिधायच वैदिकैर्गार्ह्यैर्मंत्रैरक्षांकृत्वास्वपेन्नरः ८४ ऋतुकालाभिगामीस्या
त्स्वदारनिरतःसदा पर्ववर्जंव्रजेदेनांतद्व्रतोरतिकाम्यया ८५ प्रदोषपश्चिमौयामौवेदाभ्यासेननौनयेत् या
मद्वयंशयानस्तुब्रह्मभूयायकल्पते ८६ एतत्सर्वमशेषेणकृत्स्नजातंदिनेदिने कर्तव्यंगृहिभिःसम्यग्गृहस्था
श्रमलक्षण ८७ अहिंसासत्यवचनंसर्वभूतानुकंपनं शमोदानंयथाशक्तिगार्हस्थ्योधर्मउच्यते ८८ परदा
रेष्वसंसर्गोधर्मस्त्रीपरिरक्षण अदत्तादानविरमोमधुमांसविवर्जनं ८९ एषपंचविधोधर्मोबहुशाखःसु
खोदयः देहिभिर्देहपरमैःकर्तव्योदेहसंभवः ९० श्रीनारायणउवाच अशेषवेदोदितसच्चरित्रमेनद्गृहस्था
श्रमलक्षणंहि उक्तंसमासेनचलक्षणेनतुभ्यंमुनेलोकहितायसम्यक् ९१ इतिश्रीबृहन्नारदीयपुराणेपु
रुषोत्तममाहात्म्येश्रीनारायणनारदसंवादेआह्निकयननामएकोनत्रिंशोऽध्यायः २९॥ नारदउवाच श्रुतापु
तिव्रतानारीत्वयापूर्वंतपपोनिधे तल्लक्षणानिसर्वाणिसमासेनवदस्वमे १ सूतउवाच नोदितोनारदेनेत्थंपुरा
तनमुनिःस्वयं पतिव्रतायाःसर्वाणिलक्षणान्याहभूसुराः २ श्रीनारायणउवाच शृणुनारदवक्ष्यामिसतीना

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

प्र.क. वनमुत्तमं कुरूपोवाकुवृत्तोवासुस्वभावोथवैपतिः ३ रोगान्वितःपिशाचोवाक्रोधनोवाथमद्यपः वृद्धोवा
मा. प्यविदग्धोवामूकोऽधोवाधिरोपिवा ४ रौद्रोवाथदरिद्रोवाकदर्यःकुत्सितोपिवा कातरःकितवोवापिलल
६४ नालंपटोपिवा ५ सततंदेववत्पूज्यःसाध्व्यावाक्कायकर्मभिः नजातुविषमंभर्तुःस्त्रियाकार्यंकथंचन ६ बाल
यावायुवत्यावावृद्ध्यावापियोषिता नस्वतंत्रेणकर्तव्यंकिंचित्कार्यंगृहेष्वपि ७ अहंकारंविहायाथकामक्रो
धौचसर्वदा मनसोरंजनंपत्युःकार्यंनान्यस्यकुत्रचित् ८ सकामंवीक्षिताप्यन्यैःप्रियावाक्यैःप्रलोभिता स्प
ष्टावाजनसंमर्देनविकारमुपैतिया ९ यावंतोरोमकूपाःस्युःस्त्रीणांगात्रेषुनिर्मिताः तावद्वर्षसहस्राणिना
कंताःपर्युपासते १० पुरुषंसेवतेनान्यंमनोवाक्कायकर्मभिः लोभितापिपरेणार्थैःसासतीलोकभूषणा ११
दौत्येनप्रार्थितावापिबलेनविधृतापिवा वस्त्राद्यैर्वेष्टितावापिनैवान्यंभजतेसती १२ वीक्षितावीक्षितेनान्यैर्ही राम:
स्मितानहसत्यपि भाषिताभाषतेनैवसासाध्वीसाधुलक्षणा १३ रूपयौवनसंपन्नागीतेनृत्येऽतिकोविदा स्वानुरूपंनरं ६४
दृष्ट्वानयातिविकृतिंसती १४ सुरूपंतरुणंरम्यंकामिनीनांचवल्लभं यानेच्छतिपरंकांतंविज्ञेयासामहासती १५

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

देवोमनुष्योगंधर्वः सतीनानापरःप्रियः अप्रियंनैवकर्तव्यंपत्युःपत्न्याकदाचन १६ भुक्तेभुक्तेयथापत्यौदुःखि
तेदुःखिताचया मुदितेमुदितात्यर्थंप्रोषितेमलिनावरा १७ सुप्तेपत्यौचयाशेतेपूर्वमेवप्रबुध्यति प्रविशेद्वैतथा
वन्हौयानेभर्तेरिपंचता १८ नान्यंकामयतेचित्तेसाविज्ञेयापतिव्रता भर्तिश्वशुरयोःकुर्यात्सुश्रूषापिविशेषतः
१९ धर्मकार्येनुकूलत्वमर्थकार्येपिसंचये गृहोपस्करसंस्कारेसक्तायाप्रतिवासरं २० सेव्याहन्नाहाय्यामाद्याम
नीरंगृहमागतं प्रत्युत्थायाभिनंदेतआसनेनोदकेनच २१ प्रसन्नवदनानित्यंकालेभोजनदायिनी भुक्तवा
नंतुभर्तारंनवदेदप्रियंक्वचित् २२ आसनेभोजनेदानेसंमानेप्रियभाषणे दक्षयासर्वदाभाव्यंभार्ययागृहमु
स्यया २३ गृहव्ययनिमित्तंचयद्द्रव्यंप्रभुणार्पितं निर्वृत्यगृहकार्यंसाकिंचिदुध्यावशेषयेत् २४ त्यागार्थमपि
तेद्रव्येलोभात्किंचिन्नधारयेत् भर्तुराज्ञाविनानैवस्वबंधुभ्योदिशेद्धनं २५ अन्यालापमसंतोषंपरव्यापारसंक
थाः अतिहासातिरोषंचक्रोधंचपरिवर्जयेत् २६ यत्रभर्तानपिबतियत्रभर्तानखादति यत्रभर्तानचाश्नातिसर्वं
तद्वर्जयेत्सती २७ तैलाभ्यंगंतथास्नानंशरीरोद्वर्तनंक्रियां मार्जनंचैवदन्तानांकुर्यात्पतिमुदेसती २८ त्रेतापभृ

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi
Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पु कृ॰ तिनारीणांमासिमास्यार्तवंमुने तदाद्दिनत्रयंत्यक्त्वाशुद्धास्याद्गृहकर्मणि २९ प्रथमेहनिचांडालीद्वितीयेब्रह्मघा
भा॰ तिनीतृतीयेरजकीप्रोक्ताचतुर्थेहनिशुध्यति ३० स्नानंशौचंतथागानंरोदनंहसनंतथा यानमभ्यंजनंनारीद्यू
६५ तंचैवानुलेपनं ३१ दिवास्वप्नंविशेषेणतथावैदंतधावनं मैथुनंमानसंवापिवाचिकंदेवतार्चनं ३२ वर्जये
च्चनमस्कारंदेवतानांरजस्वला रजस्वलायाःसंस्पर्शंसंभाषांचतयासह ३३ त्रिरात्रंस्वमुखंनैवदर्शयेच्चरजस्व
ला स्ववाक्यंश्रावयेन्नैवयावत्स्नातानशुद्धितः ३४ स्नाताऽन्यपुरुषंनारीनपश्येच्चरजस्वला ईक्षेतभास्करंदे
वंब्रह्मकूर्चंततःपिबेत् ३५ केवलंपंचगव्यंवक्षीरंवात्मविशुद्धये यथोपदेशंनियतावर्तयेतवरांगना ३६ गर्भि
णीचेद्भवेन्नारीतदानियमतत्परा अलंकृतासुप्रयताभर्तुःप्रियहितेरता ३७ तिष्ठेत्प्रसन्नवदनास्वधर्मनिरता
शुचिः कृतरक्षासुभूषाचवास्तुपूजनतत्परा ३८ कुस्त्रीभिर्नाभिभाषेतशूर्पवातंचवर्जयेत् मृतवत्सादिसंस रामः
र्गंपरयाकंचसुंदरी ३९ नबीभत्संकिंचिदीक्षेन्नरौद्रांशृणुयात्कथां गुरुवात्युष्णमाहारमजीर्णेनसमाचरेत् ४० ६५
अनेनविधिनासाध्वीशोभनंपुत्रमाप्नुयात् अन्यथागर्भपतनंस्तंभनंवाप्रपद्यते ४१ हीनांनिजगुणैरन्यांसपत्नीं

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

नैवगर्हयेत् ईर्ष्यारागसमुद्भूतेविद्यमानेपिमत्सरे ४२ अप्रियंनैवकर्तव्यंसपत्नीभिःपरस्परं नगायेदन्यनामानि
नकुर्यादन्यवर्णनं ४३ नवसेद्दूरतःपत्युःस्थेयंवल्लभसन्निधौ निर्दिष्टेचमहीभागेवल्लभाभिमुखावसेत् ४४
नावलोक्यादिशःस्वैरंनावलोक्यःपराजनः विलासैरवलोक्यंस्यात्पत्युराननपंकजं ४५ कथ्यमानाकथाभर्त्राश्रोतव्
यासादरंस्त्रिया पत्युःसंभाषणस्याग्रेनान्यत्संभाषयेत्स्वयं ४६ आहूतासत्वरंगच्छेद्गतिस्थानंरतोत्सुका पत्यौ
गायतिसोत्साहंश्रोतव्यंहृष्टचेतसा ४७ गायंतंवपतिंदृष्ट्वाभवेदानंदनिर्भृता भर्तुःसमीपेनस्थेयंसोद्वेगंव्यग्र
चित्तया ४८ कलहोनविधातव्यःकलियोग्येप्रियेस्त्रिया भर्त्सितानिंदितात्यर्थंताडितापिपतिव्रता ४९ व्य
थितापिभयंत्यक्त्वाकंठेगृह्णीतवल्लभं उच्चैर्नरोदनंकुर्यान्नैवाक्रोशेच्चतंप्रति ५० पलायनंनकर्तव्यंनिजगेहाद्ब
हिःस्त्रिया उत्सवादिषुवंधूनांसदनंयदिगच्छति ५१ लब्धानुज्ञातदापत्युर्गच्छेद्ध्वसारक्षिता नवसेत्तुचिरंतत्र
प्रत्यागच्छेद्गृहंसती ५२ प्रस्थानाभिमुखेपत्यौनासन्मंगलभाषिणी नवार्योसौनिषेधोक्त्यानकार्यंरोदनंतदा
५३ अक्षत्वोद्वर्तनंनित्यंपत्यौदेशांतरेगते वधूजीवनरक्षार्थंकर्मकुर्यादनिंदितं ५४ श्वश्रूश्वशुरयोःपार्श्वेनिद्रा

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

पुरु- कार्यानन्यान्यतः प्रत्यहं पतिवार्तां च नयान्वेष्या प्रयत्नतः ५५ दूताः प्रस्थापनीयाश्च पत्युः क्षेमोपलब्धये देव
मा॰ तानां प्रसिद्धानां कर्त्तव्यमुपयाचनं ५६ एवमादिविधानं स्यात् प्रोषितकान्तया अप्रक्षालनमंगानां मलि-
६६ नांबरधारणं ५७ तिलकांजनहीनत्वं गंधमाल्यविवर्जनं नखरोम्णामसंस्कारो दशनानाममार्जनं ५८ उच्चै
र्हासः परैर्नर्म परवेश्मविचिंतनं स्वेच्छापर्यटनं चैव परपुंसामभर्दनं ५९ अटनं चैकवस्त्रेण निर्लज्जत्वपया-
गतिः इत्यादिदोषाः कथिता योषितो नित्यदुःखदाः ६० निर्वर्त्य गृहकार्याणि हरिद्रालेपनैस्तनुं प्रक्षाल्य शुचितो
येन कुर्यान्मंडनमुज्ज्वलं ६१ समीपं प्रेयसो गच्छेद्धृदि कसन्मुखपंकजा अनेन नारीवृत्तेन मनोवाग्देहसंयुता-
६२ आहूता गृहकार्याणि त्यक्त्वा गच्छेत् वृथा त्वरं किमर्थं आहूता स्वामिन् सप्रसादो विधीयतां ६३ मा चिरं तिष्ठते द्वारि
न द्वारमुपसेवयेत् स्वामिना दापितं किंचित् कस्मैचिन्न ददात्यपि ६४ सेवयेद्भर्तुरुच्छिष्टमिष्टमन्नफलादिकं॥ एप:
महाप्रसाद इत्युक्त्वा मोदमानानिरंतरं ६५ सुखसुप्तं सुखासीनं रममाणं यदृच्छया आतुरेष्वपि कार्येषु पतिं नो- ६६
त्थापयेत्क्वचित् ६६ नैकाकिनी क्वचिद्गच्छेन्नग्ना स्नानमाचरेत् भर्तृविद्वेषिणीं नारीं साध्वीं नो भावयेत्क्वचित्

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi
Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

६७ नोलूखलेनमुसलेनवीर्धन्यांदृषद्यपि नयंत्रकेपिदेहल्यांसतीचोपविशेत्क्वचित् ६८ तीर्थस्नानार्थिनी
नारीपतिपादोदकंपिबेत् शंकरादपिविष्णोर्वापतिरेवाधिकःस्त्रियाः ६९ व्रतोपवासनियमंपतिमुल्लंघ्य
याचरेत् आयुष्यंहरतेभर्तुर्मृता नरकमृच्छति ७० उक्ताप्रत्युत्तरंदद्यान्नारीक्रोधेनयासती सरमाजायतेग्रामे
सृगालीनिर्जनेवने ७१ स्त्रीणांहिपरमश्चैकोनियमःसमुदाहृतः अभ्यर्च्यभर्तुश्चरणौभोक्तव्यंचसदाक्रि
या ७२ याभर्तारंपरित्यज्यमिष्टमश्नातिकेवलं उलूकीजायतेक्रूराद्वृक्षकोटरशायिनी ७३ याभर्तारंसमुत्सृ
ज्यरहस्यरतिकेवलं ग्रामेवासूकरीभूयात् वल्गुलीवास्वविड्भुजा ७४ याकुंठान्याप्रियंब्रूतेसामूकाजायतेख
लु यासपत्नींसदेर्ष्येतदुर्भगासान्यजन्मनि ७५ दृष्टिंविलुप्यभर्तुर्याकंचिदन्यंसमीक्षते काणावाविमुखीचापि
कुरूपाचैवजायते ७६ बाह्यादागतमालोक्यत्वरिताचजलासनैः तांबूलैर्व्यंजनैश्चैवपादसंवाहनादिभिः॥
७७ अतिप्रियतरैर्वाक्यैर्भर्तारंयासुसेवते पतिव्रताशिरोरत्नंसानारीकथिताबुधैः ७८ भर्तादेवोगुरुर्भर्ताधर्म
तीर्थव्रतानिच तस्मात्सर्वंपरित्यज्यपतिमेकंसमर्चयेत् ७९ जीवहीनोयथादेहःक्षणादशुचितांव्रजेत् भर्तृ

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

गरु हीनातस्मायोषित्सुस्नाताप्यशुचिःसदा ८० अमंगलेभ्यःसर्वेभ्योविधवाह्यमंगला विधवादर्शनात्सि।
मा. द्धिर्नतुक्वापिनजायते ८१ विहायमातरंचैकामाशीर्वादप्रदायिनी अन्याशिषमपिप्राज्ञस्त्यजेदाशीविषोप
६७ मां ८२ कन्यांविवाहसमयेवाचयेयुरितिद्विजाः भर्तुःसहचरीभूयाज्जीवतोऽजीवतोपिवा ८३ तस्माद्भर्तानु
यातव्योदेहवच्छाययायथा एवंसत्यासदास्थेयंभर्त्रापत्यनुकूलया ८४ व्यालग्राहीययाव्यालंबिलादुद्ध
रतेबलात् एवमुत्क्रम्यदूतेभ्यःपतिंस्वर्गंनयेत्सती ८५ यमदूताःपलायंतेसतीमालोक्यदूरतः अपिदुष्कृत।
कर्माणमुत्सृज्यपतितंपतिं ८६ यावत्स्वलोमसंख्यास्तितावत्कोट्ययुतानिच भर्त्रास्वर्गसुखंभुंक्तेरममाणाप
तिव्रता ८७ शीलभंगेनदुर्वृत्ताःपातयंतिकुलत्रयं पितुःकुलंतथापत्युरिहामुत्रचदुःखिताः ८८ अनुयातिन
भर्तारंयदिदैवात्कथंचन तत्रापिशीलंसंरक्ष्यंशीलभंगात्पतत्यधः ८९ तद्वैगुण्यात्पितास्वर्गान्पतिःपततिनान्य रामः
था विधवाकवरीबंधोभर्तृबंधायजायते ९० शिरसोवपनंकार्यंतस्माद्विधवयासदा एकाहारःसदाकार्योन। ६७
द्वितीयःकदाचन ९१ पर्यंकशायिनीनारीविधवापातयेत्पतिं तस्माद्भूशयनंकार्यंपतिसौख्यसमीहया ९२॥

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

नैवांगोद्वर्तनंकार्यंनतांबूलस्यभक्षणं गंधद्रव्यस्यसंभोगोनैवकार्यस्तयाक्वचित् ९३ तर्पणंप्रत्यहंकार्यं।
भर्तुः कुशतिलोदकैः तत्पितुस्तत्पितुश्चापिनामगोत्रादिपूर्वकं ९४ श्वेतवस्त्रंसदाधार्यमन्यथारौरवंव्रजेत्॥
इत्येवंनियमैर्युक्ताविधवापिपतिव्रता ९५ श्रीनारायणउवाच नैतादृशंदैवतमस्तिकिंचित्सर्वेषुलोकेषु।
सदैवतेषु यदापतिस्तुष्यतिसर्वकामांल्लभ्यात्प्रकामंकुपितश्चहन्यात् ९६ तस्मादपत्यंविविधाश्चभोगाः।
शय्यासनान्यद्भुतभोजनानि वस्त्राणिमाल्यानितथैवगंधाः स्वर्गेचलोकेविविधाचकीर्तिः ९७ ॥इतिश्री।
वृहन्नारदीयपुराणे० श्रीनारायणनारदसंवादेपतिव्रताधर्मनिरूपणेत्रिंशोऽध्यायः ३०॥ सूतउवाच इत्थं
पतिव्रताधर्ममाकर्ण्यनारदोमुनिः किंचित्प्रष्टुमनाविप्रामुनिमाहपुरातनं १ नारदउवाच सर्वदानाधिकं
कांस्यसंपुटंपरिकीर्तितं एतत्कारणमव्यक्तंवदमेवदरीपते २ श्रीनारायणउवाच एकदैतद्धनंब्रह्मन्नचीक
रउमापुरा तदाप्रष्ट्ठमहादेवंकिंदेयंदानमुत्तमं ३ येनसंपूर्णतांयातिव्रतंमेपौरुषोत्तमं तन्मेवददयासिंधो
सर्वेषांहितहेतवे ४ तच्छ्रुत्वामनसिध्यायन्ध्यायन्श्रीपुरुषोत्तमं उमामजीगदच्छंभुः सर्वलोकहितैषिणीं ५॥

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पु० श्रीमहादेवउवाच नराकं किंचिदेवास्ति दानं श्रीपुरुषोत्तमे व्रतपूर्णविधिं कर्त्तुमपर्णे ब्रूहि सिद्धिकं चित् ६ य
मा० घद्दानं गिरिसुते खलु नमं परिकीर्तितं श्रीकृष्णवल्लभे मासि तत्सर्वं गौणतां गतं ७ तस्मादेतादृशं दानं नैवास्ति
६४ क्वापि सुंदरि येन ते व्रतसंपूर्तिर्भवेच्छ्रीपुरुषोत्तमे ८ पुरुषोत्तममासेस्मिन्व्रतसंपूर्णहेतवे ब्रह्मांडसंपुटं
कांतं दद्यादेयमंगने ९ नराकांनत्तुकेनापि दातुं क्वापि वरानने तस्मादेतत्प्रतिनिधिं कृत्वा कांस्यसंपुटं
१० तन्मध्यपूरयित्वैवापूपान्त्रिंशन्मितान्मुदा सक्तत्तुभिराढ्यं संपूज्य विधिवत्प्रिये ११ देयं विप्राय वि
दुषे व्रतसंपूर्णहेतवे एवं त्रिंशन्मितान्येव देयानि सतिवैभवे १२ इत्याकर्ण्य वचो रम्यं धूर्जटे रूपकारकं ॥
सर्वीभवदुमा हृष्टा सर्वलोकहितैषिणी १३ त्रिंशत्कांस्यानि विद्वद्भ्यः संपुटानि व्यतीतये सा पूर्णव्रतविधिं कृ
त्वा शुभेराजी वनारद १४ सूतउवाच इत्याकर्ण्य मुनिर्विप्रा नारायणवचोमृतं पुनराहाति तृप्तोसौ नाम पु०मा०
नामं पुनःपुनः १५ नारदउवाच सर्वेभ्यः साधनेभ्यो यं मासः श्रीपुरुषोत्तमः वरीयान्निश्चितो मेघ श्रुत्वा मा ६८
हात्म्यमुत्तमं १६ श्रुत्वापि जायते भक्त्या महापापक्षयो नृणां किं पुनः श्रद्धया कर्त्तुं विधिनाचरितेमे मतिः १७॥

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

गतः फलं नु किं विप्रैर्भोजनं यम तत्र शुध्यते ॥ पीयूषात्मं न संतुष्टो वान्यं जो यस भी तने ॥१९॥ [illegible] ॥
ह्येतु न्वा विरलो विप्रो नार जो मुनिस न मः ॥ अनी नम न्याद पयं पुरा न न मुने: परं ॥१७॥ भोजनु रात्
त्रपुत्र पोत्र मनु भमं ॥ नशे वंतेन न मूलं व तिग्द हा स ज्ञान रथमा ॥ ॥२०॥ माला गतं भजनेत्र दुर्भाजल
जनानि ॥ पुत्रमित्र च फल ग्रंत्र वि पो गा दुःखभा मिनः ॥२१॥ अस्मिन्मासे द्विज श्रेष्ठा नास [illegible] पुत्र
रेना ॥ नस्य पे दर सजा यं नाल पे दनथं [illegible] ॥२२॥ परापवादं नवृथा [illegible] कथं विल्वपावन ॥ प
राज्ञं च न भुंजीत न कुवीत पर [illegible] यां ॥२३॥ विप्र श्राद्ध मकुर्वीत दानं द र्धा द्विजातये ॥ विद्यमानेषु
नै श्राद्धं कुर्वा [illegible] रोर वं व्रजेत् ॥२४॥ दिने दिने द्विजे श्रा यदत्वा भोजनमुत्तमं ॥ दव तस्या [illegible] भागे द्
नी भोजनया वरे त ॥२५॥ धन्या लोकेषु [illegible] लोके ये निलं पु तषोत्तमं ॥ अर्च यंति विधानेन भक्त्या प्रेम
पुरःसरं ॥२६॥ इद्र पुत्रः शन पुत्रो पौत्र नामयो भगीरथः ॥ पुरुषोत्तम मासास्य व्रत पुण्य वदंति
तां ॥२७॥ नस्मात् सर्व प्रयत्नेन सेवसे यः पुरुषोत्तमः ॥ सर्व साधवनः श्रेष्ठः सर्वार्थफलदायकः ॥२८॥

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal.

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

गोवेषधरं वंदे गोपालं गोपनंदनं ॥ गोकुलोत्सवमीशानं गोविंदं गोपिकाप्रियं ॥२९॥ कौंडि
न्येन पुरा प्रोक्तमिमं मंत्रं पुनः पुनः ॥ जपन्मासं नयेद्ब्रह्मा पुत्रोत्तमं प्राप्नुयात् ॥३०॥ ध्यायेन्नव घन
श्यामं हृदि उत्संगे लीलाधरं ॥ लक्ष्मीनपरं मंत्रं लक्षं पुत्रं पुत्रमंत्रं ॥३१॥ ध्यायं ध्यायं जपेन्मासं सहस्रं
मत्युतरं पोत्रमंत्रं ॥ ध्येयः कृतेन मासा सर्वाभीष्टं सर्वमाप्नुयात् ॥३२॥ उत्पोत्तुस्तनरं पैतनगावायं
मस्य कस्यार्थिनः ॥ सर्याप्ति धनं देव कस्या पापेन पो धनाशा ॥३३॥ श्रोतव्येन स्वतो पुराणं
भीष्टदं पावनमादरेण श्लोकैकमत्र भवलेनपुराम पापविसर्गो गोविंदं लोविभ्राः ॥३४॥ मंत्रा
दिसवंतो थै पुनमंत्रनोप स्थलंल भेरः ॥ तन्मूलं मे सवन लक्ष्य स्वाहा मंत्र मुनिसत्तमाः ॥३५॥ इ
तां प्रदक्षिणं तो पुंवं वस्तु एपं लभते नरः ॥ तत्पुत्रं मह एवन लक्ष्य माहात्म्यं पौरुषोत्तमं ॥३६॥ प्रा
ललो भुवनवर्व लीलाश्रियो वसुधाधिपः ॥ वै गोधनपातिर्दवा पूः सम्यग्जनां जपेत ॥३७॥ वे

ये निरतानह ताः प्रभुत्व पराय ताः॥ नेत्रवैसुक्तिमा पांनि श्रुत्वा मा हा न्यठब्रमं॥ ३८॥ पुरुषोत्तममालोक्यं
नेत्रव नि वा दृ जन्मने॥ संभृत्य वस्त्र भूषा भिविधनायः प्रय छु नि॥ ३९॥ कुलव यं सवछु य मो लोकं
या नि दु ख भं॥ यथा ते गोपिका वद्ये वेष्ठतः पुरुषोत्तमः॥ ४०॥ लो रव ना धार यद्यस्तो गहे मालात
न्यामुत्तमंगा हेसवना था गेत विलसां ति नि रंमरे॥ ४१॥ नातोन्न स्य य हमान सवं न कुल्यं श्रुत्वा
मुवि लि त गोयो मुनय स्य सर्वे॥ उद्गु स्थ त्तात न यंविन येन विद्य क सेनां श्रु सेवनं वि यो
गा नितांत॥ ४२॥ अथ यउवुः॥ क्षनसत पहो भाग धन्योसि नं महामते॥ न भुत्वा सन पा नेन
नार्थः सो वयं भवं॥ ४३॥ विरंजी वृसदा न पौरालोक मारो मणे॥ अतस्तेनरा प्यनी को
र्ति र्जगत्या वनपावनी॥ ४४॥ तुष्टं प्रद भ्रांनाम फलव स्थे वृक्षा सर्वे सजपत मं मुनीशैः॥
त्वदीयव क्त्रांबुज निर्गत श्रीमुकुंद वार्ता मृत पान लोलैः॥ ४५॥ विष्टर म्नवस एव प

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

विज्ञाय यावदेव वितनानुविकिर्ण्णि ॥ तावत्तत्र मुनिवर्य्य समाजे श्रीहरेर्व्विदकथां क
मनीयां ॥ ४६ ॥ इत्थं द्विजाशीर्व्वचनं प्रगृह्य प्रदक्षिणीकृत्य द्विजान्समग्रान् ॥
नत्वा महीदेव नरेन्द्रमुख्यान्स्वकीय कृत्ये विधानं स च सूत सूनं ॥ ४७ ॥ अन्योन्यमूचु र्निमिषा
रण्यवासा कथा वशिष्ठ माहात्म्यमिदं प्रगाम ॥ मासं दिव्यं पुरुषोत्तमस्य समीहितार्था
र्पण कल्पवृक्षम् ॥ ४८ ॥ इति श्रीबृहन्नारदीय पुराणे पुरुषोत्तम माहात्म्ये
श्रीनारायण नारद संवादे पुरुषोत्तम माहात्म्य श्रवण फल कथनं नाम एक
त्रिंशोऽध्यायः ॥

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पु.षो प्रकृत्या दोषाविर्भावयुक्तः ॥१७॥ एते चान्ये च राजानः स्य भोग्यानतेकशः ॥ अथ ध्रुवे ते ध्रुवं प्राप्ते आरा ध्य
॥२५॥ धुरु वो नृपं ॥१८॥ अतो मया विकर्णे वामरणे ले सेवनं ॥ धि त्वा स्वे हमयपाशं दत्तया सुता दिशु ॥
१९॥ इति निश्चित्य मनसा समर्थे दृढधन्वनि ॥ धुरं न्यस्य जामातु विश्रा कुलतोत्तमं ॥२०॥ तत्र गत्वा त
पस्ते पे श्री हरिं मनसा स्मरन् ॥ निष्कृतः सर्वकामेभ्यो निराहारो निरंतरं ॥२१॥ कियत्कालं तपस्तप्त्वा
हरे ध्यान जया मतः ॥ ददर्शापि सुतास्तस्य पितुर्वै स्वर्णं वो मनिं ॥२२॥ तपश्चो वसमा दिवो तपसे दौर्ध्व
देहकं ॥ पितृ भक्त्या महीपालो विपुलेषु वववपव स्थितः ॥२३॥ पुष्पारावतं केतु तपेन गरेङसंतु
ष्टो मिते ॥ राजर वार भूपालो नीतिशास्त्र विशारदः ॥२४॥ तस्य शीलवती भार्या नाम्ना यादु स्त्री सु
दरी ॥ विदर्भराजतनया रूपेण प्रतिमा भुवि ॥२५॥ पुत्रास्तस्याः सु षुवे दिव्यां श्चतुरश्चारु राज्ञुमा
न ॥ पुत्री चारुमती नाम सर्वलक्षणसंयुता ॥२६॥ विचित्र पाक विचत्तस्व मशिलामां श्चित्रकुं राम
डलः ॥ सर्वेते मानिनः शूरा विख्याता नामभिः पृथक् ॥२७॥ दृढधन्वा गुणैः ख्यातः स्थानो स ॥२५॥

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

नगुणौर्दनः॥ रूपवान् गुणवान् शूरः श्रीमान् प्रकृतिसुंदरः॥२८॥ वेदवेदांगविद्धन्वी ध
नुर्विद्या विशारदः॥ सुनिर्जितारिषड्वर्गः शत्रुसंघविदारणः॥२९॥ क्षमया पृथिवीतुल्यो
गाम्भिर्ये सागरोपमः॥ विक्रमे तु समः साक्षात् प्रसादे गिरिजोपमः॥३०॥ एकपत्नीव्रतधरो र
घुनाथ इवापरः॥ अप्रतिमवीर्यः सन्महीं कार्त्तवीर्य इवापरः॥३१॥ श्रीनारायण उवाच॥ एकदा
निशि सुप्तस्य चिंतासीन्महीपतेः॥ अहोऽयं वैभवः केन पुण्येन महता भवेत्॥३२॥ न मया
न तपस्तप्तं न दत्तं न हुतं क्वचित्॥ कथमिदं प्राप्तवान् मम भाग्यस्य कारणं॥३३॥ एवं चिंतयतः
तस्य रजनी विरतिं गता॥ ब्राह्मे मुहूर्त उत्थाय स्नानं कृत्वा यथाविधिः॥३४॥ उपस्थाय या
र्कं उद्यंतं सत्य भगवत्केशवः॥ दत्वाज्ञानानाविप्रेभ्यो नमस्कृत्वा च पाहि हरि॥३५॥ ततो रत्न
जगामाथ मया सत्ताभानस्तः॥ भगवान् वराहानष्टाहू लोमज यानमवयाववहूनः॥३६॥

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

This PDF you are browsing is in a series of several scanned documents containing the personal colleciton of Jagannath Bhattarai ji from Kathmandu, Nepal.

CV:

Jagannath Bhattarai
Date of Birth: 31 December 1960
Place of Birth: Kathmandu, Nepal
Address: Nagarjun (Ramkot), Kathmandu

Educational Qualifications
Bachelor of Science (B.Sc.) – Major in Biology
Master's Degree – Sociology & Anthropology
Shastri (Ongoing) – Balmiki Vidyapeeth

Professional Experience
Government School Teacher (Madhyamik Pratham Shreni)
Taught at Secondary Level (Madhyamik)
Taught at Higher Secondary Level (Uchcha Madhyamik)
Served as Head Teacher
Led academic and administrative development
Strengthened institutional performance and student outcomes

Areas of Interest
Sanskrit Vyakaran
Spiritual & Philosophical Studies
Educational Leadership

Digitization by eGangotri Trust
Funding by MIDF, New Delhi

Jagannath Bhattarai Collection. Nagarjun-7, Kathmandu, Nepal